

SvD

Söndag den 6 oktober 2013
Ett kultur- & samtidsmagasin
från Svenska Dagbladet

KULTUR

Coco Moodysson – punkminnen & polisdrömmar

REPORTAGE

Henrik blev bara sju år. Karin Thunberg om pojken som var en Superman. *sid 16*

PROFILEN

Veronica Maggio: "Jag är känd för att inte ha någon karaktär." *sid 5*

REPORTAGE

Lena Cronqvists målningar gör ont – men själv mår hon bättre än på länge. *sid 12*

UNDER STRECKET

Du är vad du äter. Vår tids besatthet av mat är en fråga om identitet. *sid 7*

H

Han satt framför tv:n i sommarstället i Sag Harbor när beskedet kom. Telefonerna började ringa, snart dansade han och hustrun Elaine runt i huset av glädje. Den goda nyheten var att han tilldelats Nobelpriset i litteratur. Den dåliga, fast det visste han inte då, var exakt samma nyhet.

När John Steinbeck i december 1962 tog emot sitt Nobelpris i Stockholm, var det med ord som andades en djupt känd ödmjukhet. Han var glad att han hade fått priset, sade han, men han var också medveten om att det fanns andra kandidater som kanske var mer värdiga.

Den åsikten delades av många. I Sverige hade Artur Lundkvist, vid den tiden ännu inte ledamot av Akademien, skällt när pristagaren blev känd. I USA ställde sig New York Times och Time Magazine frågande till valet av Steinbeck. "En dödskyss", lär Saul Bellow senare ha sagt med Steinbecks pris i åtanke. Några nya romaner blev det i alla fall inte. Redan i brev från hösten 1962 talar Steinbeck om priset som ett "monster".

Att få ett pris har alltid ett pris. Steinbeck har blivit symbolen för Nobelprisets skadliga effekter, och i dag vet vi också att han var en kompromiss. Det vet vi tack vare Kaj Schueler, tidigare kulturchef på SvD, som grävde i Nobeldokumenterna från 1962 så fort de blev offentliga i januari 2012. Fynden blev en världsnyhet. Att nyheten kunde leva fast den hade femtio år på nacken säger något om Nobelprisets genomslagskraft och det mytomspunna hemlighetsmakeri som omger det.

När Svenska Akademien öppnar portarna på torsdag för att berätta om årets pris är det ingen ledamot som kommer att säga något om hur det egentligen gick till att välja pristagare. Ingen kommer att säga att det var ovanligt svaga kandidater i år, ej heller kommer någon att skvallra om årets vinnare är en kompromiss eller ej. Först 2063 blir årets dokument offentliga. Då är jag 95.

Men av de gamla dokumenten lär vi oss ändå något om hur Akademien kan resonera. När Steinbeck fick priset var det bland annat för att man inte kunde ge det till Robert Graves, som då främst var känd som poet. Röster inom Akademien menade att ingen annan poet kunde få priset så länge Ezra Pound levde. Men Pound hade tagit ställning för fascismen och var känd för sin antisemitiska hållning. Han var, med andra ord, ett omöjligt val.

Resonemangen från 1962 visar att det även finns ett pris för att dela ut ett pris. Litteraturprofessorn

Priset har alltid ett pris

James F English påpekar i sin bok om vår moderna pris-kultur, "The economy of prestige", att priser inte bara ger vinnaren en speciell status, utan självfallet syftar till att ge utdelaren prestige och glans. Rätt pristagare höjer utdelarens aktier, fel namn sänker dem. Valet av Steinbeck var i det avseendet inte bra för någon.

I dagens mediala Bingolotto ska en Nobelpristagare uppfylla många saker, möta många förväntningar. I dokumentären "Snille och smak", som SVT visade i fredags, kan man se hur ansträngande omvärldens krav kan vara för Akademien och inte minst för den ständige sekreteraren. "Man måste vara som sheriffen i Dodge City", sade Horace Engdahl. Peter Englund beskrev i sin tur hur han blev närmast gråtfärdig när han fick frågan om att efterträda Engdahl.

De infekterade diskussionerna kring Mo Yans Nobelpris visade också hur långt det kan vara mellan Akademiens inre logik och dagens mediala logik. Att Nobelpriset är ett litterärt pris glöms bort i samma ögonblick som namnet blir känt för allmänheten. Det besvärar Akademien, som tycker att presskåren borde vara bättre påläst i litterära frågor, och som vill hävda rätten att inte göra en politisk överprövning av författarskapen. Peter Englund talar i SVT:s dokumentär om Borges, som aldrig fick priset för att han ansågs för lierad med den argentinska juntan. Därmed finns det en besvärande frånvaro i listan av pristagare, så uppenbar för eftervärlden. Där fegade Akademien, menar Englund.

Men frånvaron av politiska markeringar kan i sig framstå som ett ställningstagande. Exemplet Ezra Pound är i det avseendet fortfarande instruktivt. En del författarskap är så kontaminerade att priset skulle bli för dyrköpt också för prisutdelaren. Så var det 1962 och så kommer det att vara 2013.

Och Akademien må klaga på den mediala bevakningen och på debatten, men den dag som Nobelpriset enbart möts av en artig applåd kommer det sannolikt att dö. Spänningen mellan Akademiens hemligstämplade inre arbete och omvärldens förvånade reaktioner är i själva verket avgörande för Nobelprisets status.

Som en relativt färsk svensk Nobelpristagare skrev i en dikt: "Två sanningar närmar sig varann. En kommer inifrån, en kommer utifrån. Och där de möts har man en chans att få se sig själv."

**DANIEL
SANDSTRÖM**

daniel.sandstrom@svd.se
twitter.com/danielsandstrom

DEN KOMPLETTA USA-RESAN

DEN STORA RUNDRESAN I USA

Enastående rundresa med öst- och västkustens höjdpunkter
– med svensk reseledare, 20 dagar

På den här omfattande rundresan genom USA upplever vi de berömda storstäderna och landets storslagna natur. Vi börjar på östkusten där vi tar ett blick av The Big Apple – New York – och kommer riktigt nära de imponerade Niagarafallen innan vi dyker ner bland Washingtons spännande sevärdheter.

Vi flyger vidare till västkusten där vi ger oss ut på upptäcktsfärd i de många vackra nationalparkerna – Yosemite, Grand Canyon, Bryce Canyon och Zion Nationalpark – och insuper storstadsatmosfär i Las Vegas, San Francisco och Los Angeles. Följ med en fantastisk resa genom USA som ger bjuder på både öst- och västkustens höjdpunkter!

Höjdpunkter på resan

- New York och sightseeing på Manhattan
- Niagarafallet från både Kanada och USA
- Slagfältet Gettysburg
- San Francisco med Golden Gate Bridge
- Yosemite nationalpark
- Genom Navaho-indianernas land till Grand Canyon
- Glittrande Las Vegas
- Kalifornien med Los Angeles och Palm Springs

Avresa 12/4, 3/5, 12/7 och 13/9 2014

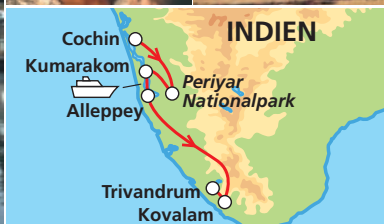
ENDAST **33 998 kr**

Priset inkluderar: Svensk reseledare, flyg Stockholm – New York och Los Angeles – Stockholm, flyg Washington D.C. – San Francisco, utflykter och entréer enl. program, boende i delat dubbelrum, frukost dagligen, välkomstmiddag dag 2, middag dag 5, skatter och avgifter.

Boka resan på www.albatros-travel.se/SVD40-1

Uppge annonskod SVD40-1

KULTUR OCH SOLSEMESTER

HÄRLIGA SYDINDIEN

Upplev safari, Keralas backwaters och Cochins kolonialhistoria, samt 4 dagars sol- och badsemester på paradiska stränder
– med svensk reseledare, 11 dagar

Kerala – en förtrollande mosaik av kokospalmer och risfält, breda stränder och regnskog, sammanbundet av trolska vattendrag som slingrar sig fram i sakta mak. Vi går på safari i nationalparken Periyar – med lite tur ser vi en flock elefanter ta sig ett svalkande dopp! Vi övernattar på en husbåt och glider fram på Keralas kanaler, vi rycks med av den traditionella kathakalidansen och går på upptäcktsfärd i Cochins smala gränder. Till sist väntar fyra oändligt avkopplande dagar på strandhotell i Kovalam. Låt dig bländas av de palmklädda strändernas tidlösa skönhet, unna dig en ayurvedabehandling eller låt det vattnas i munnen av strandrestaurangernas överflöd av hummer, räkor och färsk fisk. Följ med till härligt helande Kerala!

Avresa 7/1, 4/2, 18/2 och 18/3 2014 FRÅN **15 998 kr**

(se fler avresedatum och avresor från Köpenhamn på vår hemsida)

Priset inkluderar: Svensk reseledare, flyg Stockholm – Cochin och Trivandrum – Stockholm, utflykter enligt program, 8 nätter på bra hotell i delat dubbelrum, 1 natt på 3-stjärnig husbåt, helpension dag 1-5 och frukost dagligen i Kovalam, skatter och avgifter.

Boka resan på www.albatros-travel.se/SVD40-2

Uppge annonskod SVD40-2

ITALIENSKA HÄRLIGHETER

Upplev det fascinerande Pompeji, jetset-ön Capri, storstaden Neapel och Amalfikustens prakt
– med svensk reseledare, 8 dagar

Pastatillverkning i den mysiga staden Gagnano, lokala delikatesser på lantgård, härlig italiensk glass i skuggan av Capris eleganta butiker – det här är Italien när det är som bäst! Vi börjar vår resa i den vackra regionen Kampanien med områdets absolut främsta sevärdhet, Pompeji. Efter denna historiska djupdykning kastar vi oss ut i Neapels gatumyller, där vesporna knattrar förbi oss och stadens intensiva stämning kommer helt tätt inpå. Vi fortsätter till Capri, en ö som bjuder på en härlig blandning av romerska ruiner, designbutiker och oförglömliga vyer. Vår resa avslutas med Amalfikustens dramatiska klippor och ett pärlband av mysiga italienska småstäder. Dessutom besöker vi de fantastiska grekiska templen i Paestum. Vi kommer att bo i Neapelbukten, i pastastaden Gagnano som är perfekt beläget för våra upplevelser i området. Från Gagnano har vi utsikt över Neapel och vulkanen Vesuvius i horisonten.

Avresa 26/9, 3/10 och 10/10 2014 DRÖMPRIS ENDAST **9 998 kr**

(se fler avresedatum och avresor från Köpenhamn/Göteborg på vår hemsida)

Priset inkluderar: Svensk reseledare, flyg Sverige – Rom t/r, transporter, utflykter och entré till Villa San Michele, boende i delat dubbelrum (tillägg för enkelrum), halvpension (frukost dag 2-7 och middag dag 1-6), skatter och avgifter.

Boka resan på www.albatros-travel.se/SVD40-3

Uppge annonskod SVD40-3

Res med oss – Albatros

Rundresor med svensk reseledare. Sedan 1986.

Läs mer på www.albatros-travel.se

ÖPPET: Telefonerna är öppna mån–fre mellan kl. 08:30–17:00. Tel. 020 140 37 37

Albatros
travel

INNEHÅLL

05	Profilen
06	Under strecket
08	Utblick
10	Reportage
16	Reportage
20	Söndagsintervjun
23	Berglins
25	Kritik
28	Språkspalten
32	Minnesord
41	Korsord
45	Tv & radio
46	Serier

Omslagsfoto:
Ola Torkelsson

För mer kultur-
reportage, kritik,
debatt och
intervjuer:
svd.se/kultur

Redaktören. Adam Svanell guidar till höjdpunkterna i veckans nummer av SvD:s kultur- och samtidsmagasin

REPORTAGE
Arvet efter
Henke Superman

Det är svårt att föreställa sig något mer smärtsamt än att förlora ett barn i cancer. Men för Henrik Ekelunds anhöriga har sorgen och saknaden motiverat dem att hjälpa andra i samma situation. Karin Thunberg berättar historien om Henke Superman – stiftelsen som får drömmar att gå i uppfyllelse.

REPORTAGE
Porträtt av och med Lena Cronqvist

Lena Cronqvist är inte bara en av Sveriges viktigaste konstnärer, hon är också en av de mest svårintervjuade. Trots det har SvD:s Erica Treijs genom åren tagit sig an uppgiften flera gånger. I sitt reportage inför Liljevalchs stora retrospektiv väver hon ihop trådar från sina möten med konstnären.

Chefredaktör och ansvarig utgivare Fredric Karén **Redaktionschefer och stf ansvariga utgivare** Ola Billger ola.billger@svd.se och Ann Axelsson ann.axelsson@svd.se **Kulturchef** Daniel Sandström daniel.sandstrom@svd.se **Redaktör** (tjl) Magnus Gylje, (vik) Adam Svanell adam.svanell@svd.se **Intervjuredaktör** Agneta Lagercrantz agneta.lagercrantz@svd.se **Kritikredaktör** Anna Ångström anna.angstrom@svd.se **Litteraturredaktör** Lina Kalmtegg lina.kalmtegg@svd.se **Redaktör Under strecket** (tjl) Ludvig Hertzberg, (vik) Bo Löfvendahl bo.lofvendahl@svd.se **Bildredaktör** Staffan Löwstedt staffan.lowstedt@svd.se **Redigeringsansvarig** Knut Brunnberg **Formchef** Anna Thurffjell knut.brunnberg@svd.se **Annonser:** annonsbokning@svd.se **SvD växel** 08-13 50 00. SvD ansvarar ej för insänt, ej beställt material. © 2013 Tryck V-TAB Göteborg och Södertälje

06
UNDER STRECKET
Uppodlat
matintresse

Vår tids matpreferenser vilar på en paradox. Å ena sidan blir det vi åter alltmer processat, tillsattstungt, industriellt. Å andra sidan har det aldrig ansetts viktigare med närproduktion och autenticitet. Kanske är det i ljuset av denna förlorade äkthet som samtidens besatthet av mat ska förstås, skriver John Sjögren.

SÖNDAGSINTERVJUN
Bilder av barndomen

Serietecknaren Coco Moodysson har ofta varit mer av en doldis än vad hon förtjänat: I Seriesverige – där hon varit en pionjär, men inte nått samma framgångar som flera av sina efterföljare. I sin familj – där hon, åtminstone medialt, hamnat i skuggan av maken Lukas Moodysson. Förhoppningsvis kan "Vi är bäst!", hans filmatisering av hennes bok, göra att paret hädanefter får dela på uppmärksamheten.

KRITIK
Gedigen
historieskildring

En av årets mest hyllade nordiska romaner är "Profeterna vid Evighetsfjorden" av norsk-dansk-grönländske Kim Leine. Berättelsen kretsar kring 1700-talsprästen Morten Falck, som utifrån Rousseaus idéer drömmer om ett liv närmare människans ursprung – men slutar som Grönlands motsvarighet till Kurtz i "Mörkets hjärta". Josefin Holmström har läst en tankeväckande bok.

ADAM SVANELL
VÄLJER: DOKUMENTÄR

Mats Helge Olsson. FOTO: SVT

Han gjorde den dyraste svenska filmen någonsin – och hamnade i fängelse. Sedan spelade han in en lågbudget-ninjaaction i Lidköping – och gjorde internationell succé. "Regissören som försvann" är hantverksmässigt ingen särskilt imponerande dokumentär, men historien om filmaren Mats Helge Olsson är så osannolik att filmen ändå måste ses. Finns på SVT Play.

MEDVERKANDE
I DETTA NUMMER

Simon Löfroth är reporter för Svenska Dagbladets Idagsida och kulturredaktion. Det innebär att han behärskar både grupppsykologi och fransk litteratur. I det här numret skriver han ett minnesord över meditationspionjären SN Goenka.

”Jag har ramat in brevet från Ulf Lundell”

Hon blev ihjälkramad 2011 för albumet ”Satan i gatan”. Nu har hon dumpat ytterligare en producent, är tillbaka med sitt fjärde album och låtsas vara samlad fast det är kaos inuti.

Du byter producent för varje skiva, älskar du förändringar?

– Jag kräver förändring och vet inte om det beror på att jag är rädd för att upprepa mig eller om jag bara är uttråkad.

Vad fick dig att skriva låten ”Sergels torg”?

– Det var en lycklig slump. Producenten Salem Al Fakir och jag skrev den vid vårt första möte. Han frågade om jag ville göra något finstämt eller om vi skulle låta som två pundare på Sergels torg.

Hur fick du med Håkan Hellström i låten ”Hela huset”?

– Någon i studion sa ”Gud vilken fin text, det känns nästan lite Håkan Hellström”. De hetsade mig att skicka ett mejl för jag vågade inte ringa. Jag fick ja inom en minut. Han känns så trevlig och enkel och inte förstörd av att så många gillar honom.

Blev du starstruck av att träffa honom?

– Nej, men när jag träffade Patti Smith blev jag en fullständig idiot. Jag spelade ”Because the night” på Polarpriset och vi träffades snabbt i trappen efteråt. Det enda jag kunde säga var ”thank you” tre gånger. Hon sa ”vad fint du spelade!” och jag ”thank you”. Hon fortsatte med ”vilket fint arrangemang”. Jag sa ”thank you”. Till sist tittade hon på mig och tänkte nog att jag var svagbegåvad.

Är det sant att din treåriga son Bosse hjälpt till att döpa låtarna?

– Ja, han sa ”mamma, kan du sätta på ’Hela huset’?” och jag frågade om han menar låten som hette ”För bra”. ”Nej mamma, ’Hela huset’ heter den.” Och då insåg jag att det är en mycket bättre titel. Han skriver själv låtar med en ukulele, som ”Baconlåten”.

Ditt ex Oskar Linnros har inte lyssnat på din skiva ”Satan i gatan” och förklarade det för mig med att ”man får ha lite karaktär”. Har du lyssnat på hans album ”Klappar och slag”?

– Ärligt talat har jag inte hört hela skivan men jag lyssnade jättemycket på den förra. Jag är känd för att inte ha någon karaktär, haha.

Du har fått ett hyllningsbrev av Ulf Lundell. Vad stod det i brevet?

– Han tackade för en bra skiva och skrev att ”Välkommen in” tog honom tillbaka till då han var 20 år. Jag har ramat in brevet.

Harry Amster
harry.amster@svd.se

FOTO: LARS PEHRSON

”

När jag träffade Patti Smith blev jag en fullständig idiot. Jag spelade ”Because the night” på Polarpriset och vi träffades snabbt i trappen efteråt. Det enda jag kunde säga var ”thank you” tre gånger.

Hela tillvaron ryms på en tallrik

Matintresset är större än någonsin – men vad är det som fascinerar? I attityden till födan visar vi

I en av 00-talets absolut främsta svenska romaner, Torgny Lindgrens ”Pölsan”, skildras två mäns jakt på den slutgiltiga och mest fulländade formen av den i själva verket rätt så formlösa norrländska köttgröt som givit romanen dess namn. Genom hela det inre av Västerboten får folkskolläraren Lars Högström och textilvaruhandlaren Robert Maser (den senare egentligen den nazistiska krigsförbrytaren Martin Bormann) som besatta omkring på en till synes ändlös gastronomisk skattjakt. De antecknar, filosoferar och för intellektuella och upphöjda samtal om pölsans natur och sammansättning.

Men det är inte bara den kulinariska kicken de söker. Deras jakt är också existentiell. I överförd mening är det äktheten, idén om det rena och oförfälskade, de söker. Det visar sig dock vara ett jagande efter vind. När de till sist finner den fulländade pölsan, hos Ellen i Lillsjöleden, leder den dem båda in i döden. Ingen kan som bekant uppleva fullkomligheten, ingen kan skåda Gud, och överleva.

Lindgren fångar i sin roman matens och ätandets mångskiktade betydelser. Här gestaltas den sinnliga förundran och tacksamhet som griper människan när hon upplever skapelsens oändliga smakerikedom, men också den dödliga fara som lurar runt hörnet när sinnligheten slår över i begär och njutningslystnad. I de två romankaraktärernas sökande efter den yppersta smakupplevelsen speglas mycket av vår tids förhållande till mat. Inte minst gäller det de två männens fåfänga jakt efter det genuina och oförfälskade.

Just föreställningen om det äkta är något som alltiämt präglar vår syn på

måltiden, trots att vi i dag i allt högre grad matas av en global matindustri som gjort förfalskningen, det processade och tillsattstunga, till bärande affärsidé. Ändå vill vi gärna leva kvar i äkthetens villfarelse, och vi blir ytterst besvärade när den illusionen slås hål på – något som den uppmärksammade hästköttskandalen i våras tydligt visade. Här uppenbarades också en naivitet och djup okunskap om vad det faktiskt är vi stoppar i oss. Någonstans tycks vi vara medvetna om, och lida av, den äkthetens förlust som en modern och industrialiserad livsmedelsproduktion fört med sig. Det är som Eva Marklund i Lindgrens roman säger: ”Det som är riktigt äkta, det är jämerligen så sällsynt. Om det ens kan förekomma.”

Kanske är det i ljuset av denna längtan efter en förlorad äkthet som vår tids besatthet av mat delvis bör förstås. Många av de ”frälsande” dieter som på senare år blivit allt vanligare, nu senast är det 5:2-dieten som erövrat världen, handlar om att återvända till en ursprungligare och mer naturlig kosthållning. Att äta som på stenåldern är i dag inget ovanligt ideal. De vitt spridda dieterna Atkins och LCHF har tydliga kopplingar till stenålderskosten.

Men också det som kan tyckas vara dessa stenåldersdieters motsats, lyxkonsumtionen och de många kulinariska specialintressena (tänk surdegs- respektive korvtrenden), kan ses som en reaktion mot en artificiell matindustri. Här uttrycks längtan efter äkthet genom ett vurmande för exklusiva och högkvalitativa råvaror. Det ska vara närproducerat, säsongsbetonat och framförallt en sinn-

lig upplevelse utöver det vanliga. Att äta på det sättet är givetvis ett ideal, men också en lyx som är få förunnad. I denna vurm för det exklusiva finns också en risk att maten förvandlas till statusmarkör, att måltiden reduceras till estetik och yta. Och då har vi kommit långt ifrån de ”mångskiktade betydelser” som Lindgrens romankaraktärer lyckades utvinna ur den till synes anspråkslösa, men rikt komponerade, pölsan.

Vi är i dag kanske mer matintresserade än någonsin. Tv-tablåerna fullständigt översvämmas av allehanda matlagningsprogram. Även bokhandlarna liknar i dag mest av allt dignande smörgåsbord. Det sägs att det rent av ges ut en kokbok om dagen i Sverige. Marknaden tycks helt enkelt omättlig. Även intresset för det mer extravaganta ätandet tycks öka.

Det senare är deckarförfattaren Mons Kallentofts uppmärksammade och öpenhjärtiga bok ”Food junkie”, som gavs ut tidigare i år, ett bra exempel på. Här skildrar Kallentoft hur maten kan skänka stora och livsförhöjande upplevelser, men också hur jagandet efter den ultimata smakupplevelsen kan bli en destruktiv och livshotande besatthet.

Kallentoft berättar om sina minst sagt extravaganta matresor, där han ätit på några av de finaste stjärnkrogarna i världen och låtit sig hänföras av några av de mest exklusiva maträtter och viner som överhuvudtaget finns att smaka. Men han berättar också om besattheten och beroendet. Bokens utgångspunkt är en urspårad kväll på Operakällaren som slutar på intensivvårdsavdelningen, i medvetslöshet och blodförgiftning.

Alla dessa tre exempel (dieterna, de estetiserade kokböckerna och den extravaganta lyxkonsumtionen) tenderar att reducera måltiden till instrumentella

värden. I det första fallet handlar maten endast om näring och i de två senare nästan bara om njutning. Men är måltiden inte mer än så? Säger inte vad vi äter också någonting om hur vi förhåller oss till våra medmänniskor, naturen och oss själva? Är det inte rimligt att också anlägga ett moraliskt perspektiv på ätandet, i synnerhet i en tid då matindustrin sägs vara en bidragande orsak till den rådande klimatkrisen och en oacceptabelt stor del av jordens befolkning saknar mat för dagen?

Detta vår samtids instrumentella förhållande till mat har dock långt ifrån alltid varit rådande. Snarare har maten och måltiden genom historien omgärdats av starka kulturella och symboliska laddningar. Vilket inte är särskilt underligt. Ätandet är ju en av våra allra starkaste drifter och något som är absolut nödvändigt för vår överlevnad. Ätandet är helt enkelt en grundläggande del i den mänskliga erfarenheten. Förmodligen är det just därför som i stort sett alla religioner har utvecklat någon form av moraliskt förhållningssätt när det kommer till mat. I kristen tradition är allting, hela kyrkan, centrerat kring en måltid.

En samtida amerikansk teolog som funderat en hel del kring ätandets andliga och moraliska dimensioner är Norman Wirzba, professor i teologi, ekologi och lantliv vid Duke Divinity School. I boken ”Food & Faith – A Theology of Eating” (Cambridge University Press) ger Wirzba, ur ett kristet teologiskt perspektiv, en helhetssyn på måltiden som skarpt ifrågasätter hur vi i västvärlden i dag konsumerar och producerar vår mat.

Lammstek. FOTO: JUREK HOLZER

vilka vi själva är, alltifrån konsumenter och finsmakare till bantare och Guds egna barn.

Wirzbas utgångspunkt är att mat inte endast är bränsle för våra kroppar, utan att ätandet också är ett sätt att förhålla sig till världen. Han menar att måltiden är ett slags gemenskapshandling, inte bara socialt, genom att vi äter tillsammans, utan också ekologiskt då det vi äter kopplar oss samman med världen. Han betonar också hur viktigt det är att maten på våra tallrikar producerats på ett ekologiskt hållbart sätt, att djuren vi äter behandlats med respekt och värdighet, att arbetsförhållandena för de som skördat våra grönsaker varit humana.

Norman Wirzba talar om ett ansvarsfullt ätande, vilket på individnivå helt enkelt kan handla om att skaffa sig kunskap, att försöka ta reda på var maten vi köper i affären faktiskt kommer ifrån (vilket dock kan vara svårt nog). Han menar att matvaruindustrins storskalighet, det faktum att det är så svårt att överblicka och verkligen förstå hur maten kommit till, är ett stort problem. Man måste med sina egna ögon kunna se resultatet av sitt handlande, hur det man väljer att stoppa i munnen påverkar andra. Därför kan Wirzba bli väldigt småskalig och konkret. Han uppmanar till exempel församlingar att börja odla sina egna råvaror. Att nattvardens bröd och vin producerats på ett sätt som "gläder Gud" är en självklarhet.

Men Wirzbas viktigaste poänger handlar inte om praktiska frågor. Hans budskap handlar främst om en inre förändring. Han vill diskutera hur vi intellektuellt och andligen förhåller oss till mat och ätande. Vad Wirzba här förespråkar är en större tacksamhet när det kommer till mat, där bordsbönen blir ett slags livshållning. Med utgångspunkt hos filosofen Martin Heidegger skriver Wirzba: "Att tänka är att tacka". Heidegger

SvD.SE KULTUR

Läs även "Maten ger oss mycket mer än bara näring", av Richard Tellström (20/10 2011).

Wirzba talar om ett ansvarsfullt ätande, vilket på individnivå helt enkelt kan handla om att skaffa sig kunskap, att försöka ta reda på var maten vi köper i affären faktiskt kommer ifrån (vilket dock kan vara svårt nog).

argumenterar nämligen för att tänkandet och tackandet rent etymologiskt hör ihop. Ordet *denken* (tänka) har samma språkliga rötter som *danken* (tacka). Att vara en tänkande varelse är därför ytterst att vara en tacksam varelse, menar Heidegger.

Detta rimmar givetvis väl med Wirzbas egen hållning. För den kristna människan, som ser allt som en gåva från Gud, är ju tacksamhet den naturliga livsinställningen. Wirzba skriver: "Ett tänkande troget mot världen är fyllt av tacksamhet eftersom det öppnar ögonen för allt som föder och flödar in i en tänkande varelses liv. Det är vidöppet för undren omkring oss, fyllt av förundran, och övergår gång på gång i olika tonarter av lovprisning."

Wirzba menar att det i denna "tacksägel-sens praktik" finns ett inbyggt motstånd mot det instrumentella förhållande till mat som man kan skönja i samtidens diethets och estetiserade matpornografi, ett förhållande till världen där tingen och naturen likställs med varor och produkter. Tacksamheten, särskilt i förhållande till maten, gör oss till något mer än konsumenter. Den lyfter oss ut ur oss själva och påminner oss om att vi tillhör jorden, djuren och varandra.

Mot bakgrund av detta är det inte särskilt överraskande att bordsbönen är något som Wirzba starkt förespråkar. Bordsbönen, menar han, fungerar som en kontextualisering. Den påminner oss om att maten kommer någonstans ifrån, att den är en gåva från Gud (eller, om man vill översätta det till ett mer sekulärt språk, från naturen). Och en gåva förval-

tar man, den tar man emot med vördnad och respekt.

Bordsbönen är också ett sätt att ödmjukt hedra det faktum att något måste dö, om det så är djur eller grödor, för att vi ska kunna få mat. Wirzba nämner här den asketiska rörelsen Shakers som ett ideal, som innan en måltid alltid samlar sig under ett par minuters tystnad för att kontempera vad det egentligen är man gör vid måltiden – äter något som en gång levt, men inte längre lever, något som offrats för att ge dig liv.

Norman Wirzba menar att om vi inte lär oss att vara tacksamma för det vi äter, för det som naturen ger oss, kommer vi inte heller att kunna vara generösa mot varandra. Vad han predikar är egentligen något mycket enkelt, ja bordskickets mest grundläggande regel – som det i vår matfixerade tid finns all anledning att påminna om: man bör tacka för maten.

John Sjögren

John Sjögren är kulturskribent och kritiker.

HÖSTENS
TV-SERIER
ELIAS
BJÖRKMAN

Vi är snart halvvägs igenom tv-hösten. Här är fem guldkorn bland premiärerna.

01

KRIMINALDRAMA

Ambitiös
brittisk deckare

The fall
BBC

Gillian Anderson är den extremt kompetenta kriminalkommissarien Stella Gibson, som dras in i en utredning av mord på unga kvinnor. Tittaren vet från första avsnittet vem förövaren – som ges lika mycket utrymme som polisens utredning – är. Ambition och utförande ligger många snäpp över den gängse brittiska deckaren.

Gillian Anderson i "The fall". FOTO: BBC

02

DOKUMENTÄR

Politiker in på
bara skinnet

Kommunpamparna
SVT Play

Utsökt fotograferad dokumentärserie som tar rygg på fyra kommunalpolitiker i Sverige. Som en blandning av "The office" och "Starke man" – samtidigt som serien ger en givande inblick i det slitsamt demokratiska, oftast otacksamma, arbetet. Väjer inte för smärtsamt öppenhjärtiga bekännelser i en i övrigt mestadels sorglustig produktion.

FOTO: CARL JOHAN SÖDER/SVT

Socialdemokraten Miguel Odhner.

Olivia Colman. FOTO: DES WILLIE

DRAMA

Verklighetstroget
vardagsliv

Run
Channel 4

Ännu en stark miniserie från brittiska Channel 4. Vad som låter som ett slitet koncept – fyra människors liv vävs samman – fungerar oväntat bra. Krävande men uppriktigt tv om vardagsliv i dagens Storbritannien.

03

Amy Schumer. FOTO: PETER YANG

KOMEDI

Geniala
tramsigheter

Inside Amy Schumer
Comedy Central

"Inside Amy Schumer" är till hälften genial sketchkomedi, till hälften underhållande tramsig-

heter av varierande kvalitet. Schumer är en amerikansk komiker med ett par framgångsrika stå-upp-shower bakom sig. Här har hon ostört fått utveckla sin alltid skarpa, ibland fäniga, humor. Med manus av bland andra geniala Tig Notaro, som även medverkar framför kameran.

05

KOMEDI

Fest som
fredagsrutin

Super fun night
ABC

En sitcom skapad och skriven av geniet Rebel Wilson, som även spelar en av huvudrollerna. Serien handlar om ett kompisgäng vars fredagskvällar är synonyma med fest – men med nytt umgänge förändras en 13 år lång fredagsrutin. Oroande hög knasighetsfaktor, men ändå hyggliga utsikter att denna Conan O'Brien-producerade komedi får leva vidare.

Liza Lapira, Rebel Wilson och Lauren Ash har huvudrollerna i "Super fun night". FOTO: GREG ZABILSKI/ABC

SIT LESS. PLAY MORE.

Getting caught up in routines and everyday life?. Try something new.
We offer a few ideas, and urge you to live more, try more and play more.
And make your furniture a part of it.
The new collection is out now – see it and find your own ways to sit less
and live more.

20%
på alla möbler i
Andorraläder

Välkomna in till butiken och se vår nya kollektion eller varför inte utmana oss i pingis!

BoConcept Stockholm Drottninggatan 75 www.boconcept.se

BoConcept®
Urban Danish Design since 1952

Ett levande självpporträtt

Text ERICA TREIJS Foto STAFFAN LÖWSTEDT

I Lena Cronqvists bildvärld är det skeva norm. Hon spelar på det allmängiltiga i att vara människa. Nu öppnar Liljevalchs en retrospektiv utställning full av verk som det gör ont att möta. Men konstnären själv är gladare än på många år.

I mitten av 1990-talet var Lena Cronqvist trött, eller sa hon kanske till och med sliten? Jag hade då svårt att få ihop denna skygga och snarast introverta konstnär med ett larmande New York. Men det var dit hon längtade, berättade hon. Till storstaden. För att få ro.

Nu nästan 20 år senare är det dags att fråga henne hur det gick. Men jag vet samtidigt att hon inte kommer att lägga ut texten. Lena Cronqvist är inte intresserad av en verbal kontext. Tolkar inte sina egna verk. Besvarar sällan raka frågor. Svaret, om det ens existerar något sådant, finns i hennes målningar.

74-åriga Lena Cronqvist är en av landets mest framstående konstnärer både kommersiellt och intellektuellt – målningen ”Madonna” såldes 2010 för nästan 5,9 miljoner och kritikerna har gång på gång hyllat hennes egensinniga bildvärld. Carl-Johan Malmberg skrev 2006 i Svenska Dagbladet: ”Hade ordet inte varit så missbrukat hade man kunnat kalla detta nya måleri sublimt – det utsäger det osägbara”. Hon har dessutom varit föremål för två avhandlingar, är ledamot av Konstakademien och en ständig inspirationskälla för yngre kvinnliga konstnärer som exempelvis Linn Fernström.

När nu Liljevalchs konsthall presenterar en omfångsrik retrospektiv utställning så är det de otaliga självporträtten som står i centrum. Vissa är spegelbilder som inte levererar drömmar, utan osminkat avslöjar sanningen. Andra visar upp ett aningen glättigare jag med dockor som väcker frågan: vem är marionett åt vem?

Och det är också här, där hon är sedd, omringad och betraktad av sig själv, vi möter konstnären.

– Den där gillar jag bäst, säger Lena Cronqvist och pekar på den mest outgrundliga målningen föreställande henne själv ståendes bakom ett bord.

Eftertänksam, stum, oseende. Mustig kolorit och känsliga penseldrag.

Varför just den?

Först tystnad, sedan:

– Det vet jag faktiskt inte.

Några större skulpturer står fortfarande på en lastpall mitt i rummet i väntan på slutgiltig placering. Två med

den karaktäristiskt knöggliga ytan, en är ovanligt blankpolerad.

– Hon där ser kanske lite sorgsen ut, men jag gillar henne också. Jag göt i Thailand men kunde inte få dem att göra som jag ville, det var bara att ge upp. Gjutaren tyckte väl att hon skulle se ut lite mer som guldglänsande thailändska buddha-statyer. Men hon får vara med ändå. De andra två gjorde jag i New York och då blev det ju rätt, säger Lena Cronqvist och skrattar.

Hon ser skulpturerna som lekfullare, inte lika krävande som målningarna. Några är också snarast skojiga, gör grimaser, och humorn finns ständigt närvarande – om än under lager av sorg eller dränkt i vatten.

– Jag leker nog när jag gör dem och ibland har jag riktigt roligt.

Är konst en bra terapiform?

– Att måla och leka med lera är det. Man blir inte av med sig själv, men man tänker på ett annat sätt.

Vad är det i dessa många gånger obehagliga bilder som ändå verkar tilltala en bred publik?

Ikoniska 70-talsverk som ”Trolovningen” och ”Madonna” har ett annat perspektiv – de är snarast dubbelbottnade historiska parafraaser som flirtar med allt från Jan van Eyck och religiösa ikonbilder till synen på den moderna kvinnan som urmodern. Inte förrän i början av 1980-talet gör de karaktäristiska flickorna entré på den vita duken. Först ambivalenta och försiktigt trevande förkroppsligar de våra barndomsminnen – det kalla vattnet, ensamheten. Så småningom blir de trumpet trotsiga och bäddar, dränker, stryper. De tar kommandot, bryr sig ringa om att vara insmickrande utan bryter både normer för hur flickor ska vara och barn gestaltas.

Mårten Castenfors, chef för Liljevalchs konsthall, har följt Lena Cronqvists konstnärskap i över 30 år. Han menar att hennes mod att ta plats och göra det mest privata allmängiltigt är de största förtjänsterna.

– Hon är enormt krävande och vet precis hur hon vill att det ska vara. Hon lever genom sin konst och skapandet är nog snarast livsnödvändigt för henne. Men trots att vi känt varandra i så många år har jag inte ännu alla nycklar till hennes symbolvärld.

Inspirationskälla för yngre konstnärer

Namn: Lena Birgitta

Cronqvist Tunström.

Ålder: 64 år.

Bor: I Stockholm och

på Koster.

Familj: Gifte sig 1964 med

författaren Göran Tunström.

De fick sonen Linus Tun-

ström, regissör och teaterdi-

rektör. Göran Tunström gick

bort 2000.

Bakgrund: Gick 1958–59 på

Konstfack och 1959–1964 på

Kungliga Konstakademien.

Debuterade 1965 på Galleri

Pierre i Stockholm.

Inspirationskällor: Francis

Bacon, Carl Fredrik Hill och

Ernst Josephson och Giotto

di Bondone.

Aktuell: Samlingsutställning

på Liljevalchs konsthall 12

oktober tom 6 januari 2014.

En annan som grävt på djupet för att försöka tolka Lena Cronqvists målningar är SvD:s konstkritiker Katarina Wadstein MacLeod som 2006 la fram avhandlingen ”Lena Cronqvist: Reflections of girls”. Hon menar att Lena Cronqvist, trots sitt lite skeva anslag och ibland världsfrånvända sätt, alltid lyckas plocka upp tidens strömningar i sina verk.

– När flickmålningarna kom diskuterades det samtidigt hur flickor beskrevs i medierna. Kate Moss figurerade som extremt ung anemisk *heroine chic*-kvinna. Hederskulturen debatterades och bilden av hur unga kvinnor framställdes var i fokus. Och mitt i allt det där var Lena Cronqvists flickor – absurda, lakoniska och ibland med sexuella undertoner – men hon gjorde dem snabbt till sina, utgick från det egna jaget.

Förstås fanns det många nu som då som vände sig bort, som skrämdes av direktheten i bilderna eller som inte tilltalades av det krasst figurativa berättandet. Andra ville snarast anamma Lena Cronqvist och göra henne till sin.

– Jag säger inte att Lena Cronqvist varit en feministisk aktivist, men väl att hon plockat upp frågor som kvinno- rörelsen diskuterat. De privata relationerna – moder, dotter, föräldraskap – att vara fast i sitt hem, fast i sin kropp. Att synliggöra vardagen och göra den allmängiltig där finns en politisk samklang, säger Katarina Wadstein MacLeod.

Lena Cronqvist visar glatt sina flickbilder som finns representerade i nästan alla av Liljevalchs salar. Om syskonkärlek säger hon i katalogen: ”Finns den? Och så säger jag svartsjuka.” Men när vi kommer att tala om uppväxt och föräldra- roller så berättar hon plötsligt:

– Jag var äldst, men min syster retade mig och då sa jag att om du inte slutar så slår jag dig. Hon slutade inte och då slog jag. Sedan sprang hon till mamma och berättade att Lena slår mig.

Vi skrattar åt den enkla, snarast naiva beskrivningen, men samtidigt – är det inte den berättelse som jag ser om och om igen – om än skruvad? Nu gäller det att ta tag i något faktiskt för att komma vidare i samtalet, inte förvilla sig in bland frågor och nya tolkningar som kommer att mötas av en vänlig men bestämd tystnad.

Liljevalchs visar Cronqvists måleri och skulptur från 1994 fram till i dag. Under 1970-talet hade hon fokus på vardagslivet i hemmet. 1980-talets först år hade döden som tema, sedan kom flickbilderna. I mitten av 1990-talet inspirerade New York till rutiga bakgrunder. 2000-talet inleds med sorgbilder av Göran Tunströms död. 2004 börjar självporträtten med spegel dyka upp. 2006 blir målningarna glada och lekfulla. 2010 dyker Giotto-lik änglar upp på dukarna.

Dina bakgrunder har ändrats och blivit till ett slags rutmönster, hur kommer det sig?

– De blev så efter att jag hade varit i New York – dels för att de visade en stor Mondrianutställning där, dels för att hela staden är väldigt rutig.

Så du gillar New York?

– Jag har varit där flera gånger. Då cirkulerade jag först mest omkring, men sedan hittade jag en lokal jag kunde jobba i. Det kändes bra att åka dit för det var så mycket som pågick och det fanns så mycket att se.

Har du fortfarande vänner där?

– Jag är dålig på att hålla kontakten med folk så jag tappar lätt bort även dem jag inte vill förlora.

Motiven presenteras alltid i serier, samma motiv upprepas men utvecklas i varje verk. Så var det med flickorna och så var det med madonnorna – kvinnor med barn i famnen mot en kallhamrad förortsfond. Repetitionerna ser Lena Cronqvist som en självklarhet i jakten på det perfekta verket.

– Jag börjar på en målning och så blir jag inte nöjd, då ger jag mig på nästa och nästa. Sedan börjar jag om med den första och så håller jag på så där.

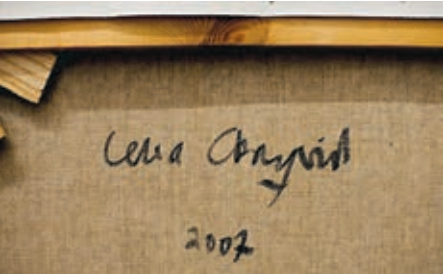
Sist vi träffades, 2006, sa hon att upprepningarna också hade att göra med att hennes man, författaren Göran Tunström, inte gillade när hon bytte motivbild. Det är något hon inte vill kännas vid längre. Däremot ler hon åt minnet och bekräftar:

– Göran tyckte att det var tryggt när jag höll mig till samma motiv, men oroade sig när jag bytte.

Huruvida dessa skiften även har och hade någon påverkan på hennes eget psykiska tillstånd låter vi vara osagt, men Lena Cronqvist har drabbats av ett flertal psykoser under sitt liv. Det vet vi säkert eftersom de också transformerats till konstverk. Lika nakna och kroppsnära som allt annat som har skapats i Cronqvists ateljé. Men allra starkast är kanske ändå serien om fyra verk från 2001 där hon sörjer sin just bortgångne man. Ett saknadens eget partitur – outhärdlig smärta, tomhet, acceptans och överlevnad.

Vi blir stående i tystnad framför tavlor.

Jag leker nog när jag gör dem och ibland har jag riktigt roligt.

Blir du berörd när du ser dem?

– Nej.

De rör däremot upp starka känslor, om än av annan art, hos Mårten Castenfors.

– Moderna museet, det är dags att vakna upp nu. De här verken har museal kvalitet och bör finnas i er samling, säger han.

Sådant engagerar inte Lena Cronqvist, som i stället konstaterar att hon är glad över utställningen på Liljevalchs.

– Moderna har aldrig någonsin frågat mig. Och sedan är det så mycket vackrare lokaler här, i alla fall än det där källarrummet som är förskräckligt.

48 år efter hennes första separatutställning är intresset fortsatt stort för Lena Cronqvist. Anna Persson, intendent för samtida konst på Bukowskis, bekräftar att många samlare intresserar sig både för hennes skulpturer och målningar. Konstnären själv vill inte fundera över priser eller vem som kan tänkas köpa verk av henne. Men kan hon förstå att människor ändå attraheras av hennes bildvärld?

– Nja kanske, mest för att jag vill ha vissa grejer själv. Jag behåller egentligen alldeles för många.

Vi har kommit in i rummet med änglar, som tillsammans med serien med djurkadaver hör till de senare verken. Här trängs nakna flickkroppar med Giotto-lik änglagesalter, vattenkannor, eld och vatten.

– Vad kul att se dem tillsammans och så många de blev, säger Lena Cronqvist.

Hon är outgrundlig. Kanske har Helene Billgren beskrivit henne bäst: ”Som Marie-Louise Ekman fast tvärt om, och jag gillar både morotssaft och bulle.”

Jag ställer en avslutande fråga, ett sista försök att förstå lite mer av konstnären som på dagsbasis jobbar med liv och död i sin ateljé.

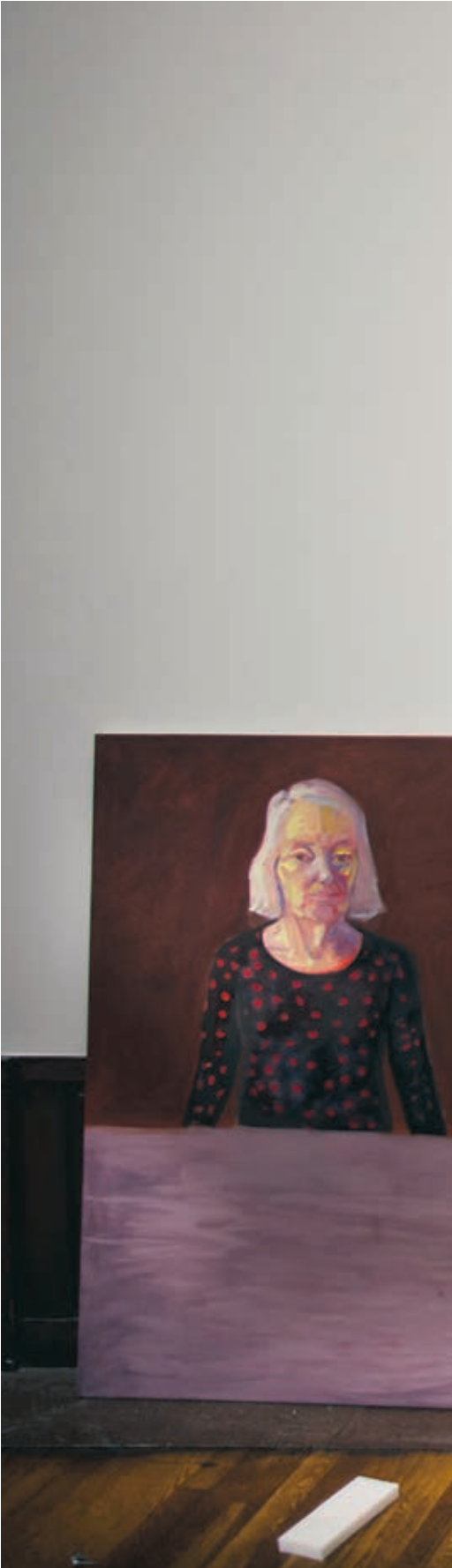
Lever du i din egen bubbla?

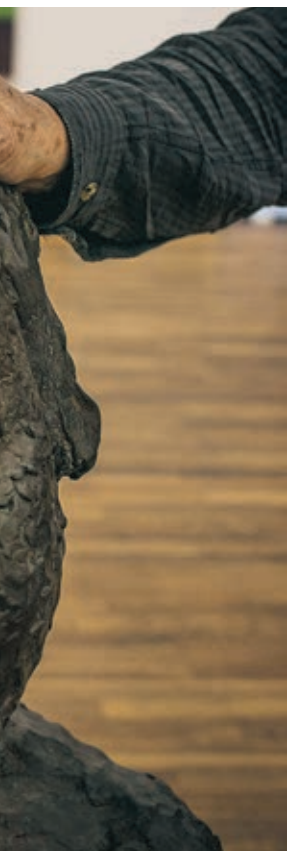
– Ja, absolut. Jag gillar det inte riktigt, men det är ju samtidigt ett slags skydd.

Lena Cronqvist – ett levande självporträtt som reflekterar oss alla.

erica.treijs@svd.se

Erica Treijs är reporter på Svenska Dagbladets kulturredaktion.

Mårten Castenfors och Lena Cronqvist överst t.h. Fredrik Nyberg och Fredrik Helander monterar favoritporträttet.

Till minne av en Superman

Henke fick aldrig träffa sin idol Zlatan. Nu ser hans anhängare till att andra cancersjuka barn får förverkliga sina drömmar. Karin Thunberg reste till Malmö för att gå på fest för en pojke som hoppades att det fanns sushi i himlen.

Text KARIN THUNBERG

Det springer små barn runt Malmö roddklubb, skratt letar sig genom Slottsparkens träd, en bit bort gråter någon och blir tröstad av den som delar sorgens smärta – men också lärt sig hitta ljusglimtarna. På festen för Henke Superman har livet reducerats till sin mest grundläggande bottensats: detta att vi måste ta vara på stunden och aldrig förlora hoppet.

Runt långborden sitter många som vet. Men först måste huvudpersonen få plats, pojken som älskade fest och god mat och efter sin död fick en hel stiftelse uppkallad efter sig. En stiftelse som på knappa fem år dragit in två miljoner kronor – till glädje för andra cancersjuka barn.

Det finns en devis, den är klok. ”Ett friskt barn har många önskningar, ett sjukt barn har bara en.” Fast det är ju inte riktigt sant. Parallellt med önskan att bli bättre, frisk eller åtminstone friskare, kan man önska så mycket annat. Från en hund, som Thea Moberg i Åstorp, till det fallskärmsköp som Dennis Maliganis från Helsingborg fick göra i somras.

– Jag sa till mamma och pappa att om jag klarar cancer, då klarar jag en hund också, berättar Thea med en tioårings hela övertygelse.

Henrik Ekelund själv var ingen Superman från början. Mer en lugn och glad liten pojke, en efterlängtd lillebror som utvecklades helt normalt. Första sjukdomstecknet var svårtolkat, inte ens läkarna på vårdcentralen förstod varför Henriks högeröga blivit mindre.

– Det enda vi kunde komma på var att han en gång fallit ur sin spjålsäng, kanske hade en nerv kommit i kläm. Då hade han ännu inte fyllt två år.

Silvia Ekelund berättar, steg för steg, om åren när hennes yngste son blev en kämpande Superman. För hans öga hann inte ens bli undersökt förrän något värre hände. En dag fanns en knöl, fyra centimeter hög, två centimeter bred, på hans huvud. Proverna visade att det var neuroblastom; en typ av tumör som förekommer i nervvävnader.

– Spontant blev vi lättade för att det inte var hjärntumör eller leukemi, de enda cancerformer vi kände till. Sen

Många av dem har förlorat ett barn. Som Annika Brocknäs, bilden i mitten. Just därför vet de hur viktigt det är att fira när tillfälle ges. Som på festen för Henke Superman i Malmö. FOTO: DAN HANSSON

förstod vi innebörden, berättar hans mamma.

Deras son fick cellgifter, blev bättre, fick ett återfall och ny behandling. För att återigen känna sig bättre, innan sjukdomen slog till igen. En tredje gång. Då orkade hans kropp inte ta emot mer cytostatika. Sista utvägen blev att transplantera stamceller från hans pappa Christer.

– Vi visste att det var en chansning, men vi hade inget alternativ. Varje morgon hoppades vi att provresultaten skulle visa att några celler fastnat – men det var noll. Dag efter dag. Henriks benmärg var så sönderbehandlad att den inte klarade att ta emot de nya cellerna.

De åker hem till villan i Limhamn med sin yngste son som sjukvården inte längre kan hjälpa. Nu återstår bara palliativ vård. Det är augusti 2005, han är sju år och kommer att leva i tre månader till. Under den tiden hinner han börja skolan som andra jämnåriga. Han har en ny skolväska – och en sond genom näsan eftersom han inte kan äta själv längre. Men han drömmer om sushi, han drömmer om att få spela fotboll igen, att få rusa ut på plan i Malmö FF:s pojklag, och kanske, vem vet, få träffa idolen Zlatan. Han som genom sin mammas väninna fick veta att Henke låg isolerad på sjukhus och skickade en av sina egna matchtröjor med texten: ”Jag är din idol – men du är min.”

Christer Ekelund, pappa till Henrik, har sparat tröjan. Förstås. Han har också sparat alla goda, varma minnen av sin son. Fram till den där kvällen när Henrik propsade på att få gå ut och äta sin älsklingsrätt.

– Det tog honom 20 minuter att gå de tre trappstegen upp till krogen. Men han vägrade bli buren. Sen beställde han in alla sushisorter de hade. Det var säkert över 40 olika, ett jättefat. Men han smakade inte en enda, kunde inte. Satt där bara och tittade på dem.

Dagen efter är Henrik tillbaka på sjukhuset. Han har kräkt upp sin sond och behöver hjälp att sätta in den igen. För hans föräldrar är detta inget konstigt, det har hänt flera gånger förut. Men efteråt kommer beskedet: Nej, Henrik kan inte åka hem igen. Förmodligen har han högst ett dygn kvar att kämpa.

Han dör, den 14 november 2005, omgiven av sina närmaste.

Christer Ekelund erkänner att först då, när allt var över, insåg han att Henke inte var en Superman som skulle klara sig.

– Jag tror det kan finnas en könsskillnad där. I vårt fall var det åtminstone så. Silvia, Henkes mamma, började tidigt tala om hans begravning men jag förstod inte vad hon snackade om. Vår tuffa kille, inte skulle han dö!

Henkes föräldrar är skilda i dag. Vi fördjupar oss inte i detaljerna, båda säger att det finns fler orsaker än att de reagerade så olika på sonens sjukdomstid – och död. Men visst, skilsmässor i samband med att barn går bort är inte alls ovanliga. Påfrestningarna blir för stora.

I Åstorp stryker Sofie Moberg sin dotter Thea över håret, i hennes röst finns ett lågmält jubel över att det gått så bra. Hittills. Också för att alla i familjen, släkten, förmått stötta varandra. Vi möts dagen före Henke Superman-festen, den som blivit tradition i Malmö för att bidragsgivare och drabbade familjer ska kunna samlas. Äta gott. Umgås. Inte i sorgens tecken utan i trevnadens.

Thea Moberg myser i sin egen soffhörna – tillsammans med lagotton Lisa, den italienska vattenhund som hon fick genom Henke Supermans stiftelse.

– Lisa är jättegullig och snäll. Ändå är det inte riktigt som jag trodde att ha hund. Hon är för tung att bära. Och hon kan inte sova i mitt rum. Hon snarkar ...

Theas sjukdom har satt flera, rent fysiska spår. Längs hennes vänsterben löper ett långt ärr.

– Vill du veta hur det var? Jo, det började med att jag fick ont i benet, fast det trodde mamma var växtvärk, och sen kom en liten knöl under knäet. Och det var cancer. Jag hade sett en film på tv där ett barn dog i cancer så först tänkte jag att jag också skulle dö. Sen tänkte jag: Varför just jag, vad har jag gjort för nåt?

Thea Moberg är den första som fått en expanderbar protes inopererad på Lunds universitetssjukhus. Inuti hennes flickben finns titandelen som kan förlängas, millimeter för millimeter, i takt med att hon växer. I dag kan hon göra nästan allt igen; springa, leka, spela fotboll.

– Fast jag gör det på mitt sätt.

Det var hunden Lisa som fick upp

Det tog honom 20 minuter att gå de tre trappstegen upp till krogen. Men han vägrade bli buren. Sen beställde han in alla sushisorter de hade.

In i det sista bar Henrik Ekelund hoppet om att bli fotbollsproffs. FOTO: TOMAS BROSSON

Thea på benen. För den första benoperationen, följd av cytostatikabehandlingar, räckte inte. Ganska snart visade det sig att sjukdomen spridit sig till hennes lungor, två "tårtbitar" fick opereras bort. Och sedan fick hon allvarlig hjärtsvikt. Sofie Moberg, Theas mamma, sitter bredvid och fyller i de svåraste delarna. Dem som Thea själv sammanfattar i ett "allt var jättejobbigt". Längre vägrade hon att gå på sitt opererade ben, hon blev buren, satt i rullstol.

Det vände med Lisa.

– När jag fick henne reste jag mig ur rullstolen och tog ett steg. Inget stort – men ett litet.

Barncancer drabbar inte bara den som blir sjuk. Som ringar på vattnet sprider sig fasan, oron och alla praktiska problem ut till resten av familjen. Där är föräldrar som går på knäna. Där är syskon som ovillkorligen påverkas och mer eller mindre kommer i kläm.

Hunden Lisa blev en present till hela familjen Moberg, den slitna. Mamma Sofie berättar om kvällspromenaderna, att hon efter alla månader på sjukhus fick en stund för sig själv när Thea nattades av sin pappa.

– De stunderna var guld värda. När en sån här sak händer prioriterar man om hela sitt liv. Innan Thea blev sjuk var det så mycket med jobbet och mina egna grejer – ja, du vet. Allt föll bort när hon fick sin diagnos.

Ungefär 300 barn i Sverige drabbas av cancer varje år. Men prognoserna är goda. Enligt Barncancerfonden överlever 80 procent, det vill säga fyra av fem.

Henrik Ekelund gjorde det inte. Nu följer vi hans mamma till Limhamns kyrkogård, hon går före för att visa gravplatsen. På stenen står orden de sa till sin son varje kväll, det sista löftet hon gav honom: "God natt, vi ses i morgon".

Är det vad hon tror, att de en dag ska återses?

Silvia Ekelund nickar, bekräftande:

– Även om jag inte har någon bild av hur fortsättningen ser ut. Under den värsta tiden kunde jag sakna att jag inte hade en stark gudstro, något att luta mig mot.

Några timmar senare står vi i röken från en grill och äter kalashamburgare. Runt oss sorlar de som kände Henke och

hans familj. Men också de andra, de som valt att stötta stiftelsen.

– Det kan väl inte finnas något mer meningsfullt än att hjälpa sjuka barn? Att de dör före oss äldre är i fel ordning – och outhärdligt, säger en gråhårskvinna och bredvid nickar hennes väninna.

Henke själv ler från banderollen som täcker kanotklubbens vägg denna festkväll. Bilden togs bara någon vecka innan han dog, ansiktet är smalt, blekt, Men blicken är lugn. Hur mycket visste han – om fortsättningen?

Han visste, säger hans mamma. Hon som kunde lugna när Henke oroligt undrade om det finns sushi i himlen. Och om barnen har pengar till att fira sina födelsedagar. Men att han var rädd – nej, det kände hon aldrig. Inte heller att han ville tala om döden på ett djupare sätt.

Annika Brocknäs har en annan erfarenhet. Hon och hennes man valde att berätta sanningen när deras dotter Ebba var sex år och bortom allt hopp att bli botad från sin cancer.

– ”När?” blev hennes första fråga. När skulle hon dö? Vi sa som det var, att det kunde ingen veta. Det svaret accepterade hon. När vi grät tog hon tummen ur munnen, sa att hon inte var ledsen. För nu skulle hon komma till det hemliga land som hon fantiserat om långt innan hon blev sjuk. Där djur kan tala.

Annika Brocknäs har fem barn till – och är numera änka. Stillsamt berättar hon att hennes man, Ebbas pappa, dog helt hastigt för några år sedan. När deras yngsta dotter, hon som nu springer runt och leker med röda ballonger, bara var några månader.

En lång stund sitter vi bara där och tittar på barnen som leker och på himlen utanför, sitter ordlösa tills Annika berättar att hennes man var övertygad om att han och deras döda dotter skulle återförenas. Han trodde på en fortsättning. Hon gör det inte.

– En av de sista sakerna jag sa till honom var ”ge mig ett tecken efteråt”.

Har du fått det, tecknet?

– Nej.

Annika Brocknäs och Silvia Ekelund möttes på sjukhuset när deras barn genomgick sina cancerbehandlingar.

Efteråt, när båda blivit ”änglamammor”, fick familjen Brocknäs pengar till en semesterresa av Henkes stiftelse. Som rekreation och glädjepåfyllnad.

Maja Brocknäs, lillasyster till Ebba, berättar med låg röst att hon minns att hon och Ebba brukade leka. Och att Ebba var rolig. Sen frågar hon om hon får slippa berätta mer, det är för jobbigt.

En annan flicka, Emma, mumsar hamburgare vid ett av långborden där stämningen stigit till en nivå som skulle ha gjort Henke Superman riktigt glad. Han som älskade kalas, skratt och musik. Emmas storebror Filip hade en annan dröm; att få åka vattenrutschbanor i Turkiet. I en tidning hade han sett annonsen med lyxhotellet som hade värsta super-rutschbanorna. Men då var han redan alltför dålig, skulle inte ha orkat susa utför. I stället fick han en BMX-cykel genom stiftelsen.

– Men den hann han heller aldrig använda, berättar hans mamma Suzana Arsic, hon som förra sommaren inte bara miste en 11-årig son utan också sin tro.

– Efter Filips död kan jag inte tro på någon Gud. Men jag har kvar hoppet.

Hoppet om vad?

– Att fler barn ska klara sig, överleva. Filip älskade livet, höll sig kvar i fem år. Då måste jag också ta vara på det ljusa.

Frågan hur man klarar att förlora ett barn går, naturligtvis, inte att ställa. Man klarar det man måste. Silvia Ekelund minns rådet att vakna varje morgon och tänka: Det händer inte i dag. Fram tills det verkligen händer.

Annika Brocknäs drar sin yngsta dotter Vera till sig, försäkrar att hon skulle kunna ha hur många barn som helst. Även nu när hon är ensam. Eller kanske just nu:

– Det är barnen som gör att jag håller mig uppe. Det är de som gör att jag hittar det meningsfulla med livet. Glädjen.

Det är framåt som gäller, för alla drabbade familjer. Inte bakåt, att fastna i minnen, eller i ett nu som stundtals känns övermäktigt. Thea Moberg säger, tveklöst, att om hon i dag mötte ett barn som fått cancer ...

– Så skulle jag säga att allt kommer att bli bra.

Det kan väl inte finnas något mer meningsfullt än att hjälpa sjuka barn? Att de dör före oss äldre är i fel ordning – och outhärdligt.

När Henrik Ekelund fick dra på sina fotbollskläder var han lycklig. Skorna står nu framför hans gravsten på Limhamns kyrkogård. FOTO: TOMAS BROSSON, DAN HANSSON

Hästkortege för Henke

Stiftelsen Henrik Superman Ekelund har som mål att förverkliga cancersjuka barns önskningar. Stiftelsen bildades 2007 av vänner till familjen Ekelund.

I dag söndag hålls hästkortegegen Näset Charity Ride i Skåne, ett av flera årliga evenemang där man samlar in pengar.

Det finns flera organisationer vars mål är att förverkliga sjuka barns drömmar. ”Min stora dag” är en av dem. Därifrån fick Henke själv och hans familj bidrag till en semesterresa när han blev sjuk.

Och hans egen stiftelse, den som officiellt heter Stiftelsen Henrik Superman Ekelund?

Jo, något år efter att han gått bort fick en vän till familjen, Stefan Langåker, idén att hedra Henkes minne. Sex familjer sköt till den första grundplåten – och så var arbetet igång. Det som sköts helt ideellt, på frivillig basis.

– För oss som inte tillhör Henkes närmaste familj var det ett sätt att stanna upp och inse livets ändlighet. Och arbetet har varit lätt, människor bidrar med allt från gåvor till månadssparande, lotterier och olika aktiviteter, säger Stefan Langåker.

30 sjuka barn har hittills fått sina drömmar förverkligade och tanken är att alla som söker pengar ska få det. Åtminstone så långt det är möjligt. Önskningarna skiftar. En pojke behövde en Ipad inför skolstarten, en flicka drömde om ett motionsband och fina gympaskor, två barn fick åka till Legoland.

Flera insamlingsaktioner har redan blivit tradition: Som ”Näset Charity Ride” som körs just i dag, 100 hästar rider i kortege från Höllviken via Skanör till Falsterbo samtidigt som man samlar in pengar. Lika uppskattad är Supermancupen i fotboll i skånska Åkarp, där intäkterna också går till stiftelsen. Enligt Stefan Langåker är målet en bas på tio miljoner, vilket skulle innebära att man i framtiden kan leva på enbart kapitalet. Reglerna finns inskrivna i stadgarna, ändamålet går inte att ändra på.

– Alla vi som jobbar med det här i dag kommer ju att bli gamla, alla utom Henke, säger Stefan Langåker med en blick mot banderollen på väggen.

Jag glömmer fråga vad han tror att Henrik egen högsta dröm hade varit. Men Silvia Ekelund behöver inte fundera en sekund:

– Att få gå in med Zlatan i början av en VM-match. Ingenting skulle ha gjort honom lyckligare.

karin.thunberg@svd.se

Thea Moberg satt i rullstol efter sin canceroperation. Genom stiftelsen Henrik Ekelund Superman fick hon sin drömhund; lagotton Lisa. FOTO: DAN HANSSON

Coco Moodysson:

Håll ut. Bara fortsatt även om folk kastar ägg på dig.

Coco Moodysson är en förebild för många svenska serietecknare. Själv drömmer hon om ett vanligt jobb som polis. På fredag är det premiär för ”Vi är bäst”, filmen som maken – och potentiella poliskollegan – Lukas Moodysson gjort baserad på hennes seriealbum.

Coco och Klara gör ett grupparbete om miljöförstöring. De vill egentligen göra det ensamma men NO-fröken Barbro har totat ihop dem med två andra tjejer. Den ena har en solskärm där det står ”Vad fan glör du på”, den andra en tröja med Musse Pigg-tryck.

Fyra små serierutor är allt som krävs. Duns ner i klassrummet igen bredvid de där coola tjejerna med sin permanent, sin Date-parfym och sina Nivea-sminkade läppar. De där som formade munnen till en mäh-min när de granskade en uppifrån och ner. Men i Coco Moodyssons ”Aldrig godnatt” går den avslutande serierutan inte ut på att hon och Klara försöker bli som de andra. I stället sätter Coco på sin freestyle och hennes bästis får ett raseriutbrott.

– Jag var inte särskilt modig. Jag förstår att det kan uppfattas så, men i den värld jag kommer ifrån var det inte särskilt upproriskt att bli punkare. Våra storasyskon var det – det var självklart att en stor bylsig ylletröja och ett par kängor var snyggare än en rosa mjukisdräkt, säger Coco Moodysson och ställer ner ett vattenglas ovanpå en hög av skisser som hon föser undan när jag oroar mig för att spilla.

På fredag är det svensk premiär för ”Vi är bäst”, filmen som bygger på hennes självbiografiska seriealbum ”Aldrig godnatt”. Handlingen kretsar kring Coco (i filmen heter hon Bobo) och hennes två

vänner som bildar ett band i början av 1980-talet. Regissör är Cocos make Lukas Moodysson och paralleller har redan dragits till både ”Tillsammans” och ”Fucking Åmål”.

–Nån kallade den en sockersöt feelgood-film. Det tyckte jag var roligt för mina serier känns ofta så feelbad, säger Coco Moodysson.

På väggen bakom mig hänger teckningar från ”Aldrig godnatt” – Coco, Klara och Matilda dansar vilt på vardagsrumsparketten.

–Vi hoppade och skrek till låtar tills lamporna sprack eller så låg vi och grät på golvet. Det var ganska självklart att vi sedan började spela själva. Vår största spelning var 1984 när vi var förband till Sator Codex, då hette vi Andra kammaren. Men först hette vi Nervösa 50-kort efter det gamla SL-kortet som man var tvungen att ta en bild till.

Vilket poetiskt namn.

–Vi hade dödat dig om du hade sagt det, haha. En av våra första spelningar var på högloftet på Skansen, som förband till Strix Q. Men jag hade missuppfattat och trodde att vi skulle vara förband till Status Quo och gick och skröt om det ända till en kompis storebror sa att det absolut inte kunde stämma. Spelningen gick åt helvete som vanligt. Men vi var ju bara 13 år.

Coco Moodysson började göra serier först när hon fyllt 30 år, men har ändå varit en föregångare i genren, inte minst som inspirationskälla för kvinnliga

SÖNDAGS-INTERVJUN ERIKA HALLHAGEN

serietecknare som Liv Strömquist, som också nämnde henne i sitt sommarprat i juli. Innan Coco Moodysson började utbilda sig till tecknare jobbade hon som undersköterska, som lantarbetare och studerade till teckenspråkstolk.

Hon tar avstamp i den tiden i debutboken ”Coco Platina Titan Total”. Där berättar hon om ensamheten i sin första lägenhet, om hur hon handlar basvaror på Konsum för att försöka fylla tomrummet hon känner inom sig. Hon är inte längre en kaxig 13-årig punkare, utan en vilsen 21-åring som glömmer bort vad verktygen heter på den operationsavdelning hon jobbar på. Men så tittar tupp-kammen fram igen och Coco bestämmer sig för att göra det som alla andra bara pratar om – hon flyttar till landet och börjar mocka och mjölka kor. Även om att bli undersköterska och flytta till Hägersten var rätt punkigt det med, för ett proggbarn från Mariatorget.

–Mmm. Det var väl en form av revolt, jag ville fly geggamojan på Söder och gå omkring och se mäktig ut i en vit rock. Men jag var världens sämsta undersköterska. Det gick liksom inte in i mitt huvud vad ett normalt blodtryck är. Och jag var ganska klantig, tappade viktiga saker i golvet och så. Även patienter.

Karriären som bonde gick kanske inte heller strålande, men den där mest genomskinliga sårbara tiden på väg mot vuxenhet lämnade hon bakom sig. När hon blickar tillbaka ritar hon sitt 20-åriga jag – hon som är så rädd att rösten ska spricka när hon frågar efter rätt storlek i en klädaffär – med tunna ibland nästan genomskinlig streck.

På den sörmländska landsbygden, någonstans mellan ladugården och teckenspråkslektionerna hittade hon

Coco Moodysson tillbringar en stor del av dagarna inom hemmets fyra väggar – hennes kontor ligger våningen ovanför familjens lägenhet. "När man sitter rätt mycket själv får man tid att odla saker. Man blir mer extrem än om man hela tiden ska vara ute bland folk." FOTO: OLA TORKESSON

Ur "Aldrig godnatt".

hem. Hon hade precis blivit tillsammans med den dåvarande DI-studenten Lukas Moodysson, ett år senare föddes det första av deras tre barn och så småningom landade hon i att det var serietecknare hon skulle vara.

– Jag såg en massa döva på gatan och blev intresserad av vad de höll på med, de stod alltid i grupper och såg hemliga ut. Jag läste teckenspråk ett tag på folkhögskola, sen slutade jag tvärt och började göra serier i stället. Jag förstod att jag skulle kunna åstadkomma något med text och bild. Att det passade mig.

Hur träffades du och Lukas?

– Det är en fin historia som jag inte vill berätta. Det var 1994, jag var 24, han var 25.

Han var redan inne i den där konstnärsvärlden som du hade växt upp i?

– Nej, det var han inte. Han var en radhuskille från Åkarp som skrev dikter. Lukas och jag har alltid hållit oss för oss själva väldigt mycket, inte umgåtts med så mycket folk eller hängt i några konstnärskretsar. Det har alltid varit vi två på en liten resa.

Så du är inte en del av det stora serietecknarkollektivet här i Malmö med bland andra Liv Strömquist, Nanna Johansson, Sara Hansson och Sara Granér?

– Det kanske finns ett sådant, men jag är dålig på att vara social – jag är mest här inne. Mmm. Det är inte det att jag har valt bort umgänge, jag har bara ingen fallenhet för det.

Coco Moodysson dröjer på orden. Det är många "mmm". Ännu fler "jag vet inte". Hon är både välkomnande och lite hemlig. Vi sitter i hennes arbetslägenhet som ligger i samma trappuppgång som familjens bostad. I köket hänger lite kläder på tork. På en hylla står en skokartong och frestar med budskapet "Cocos förra liv". Det är lite som att hon gläntar på dörren till sitt innersta, men ändå vänligt låter oss stanna i farstun.

– Det är svårt att kommentera sig själv, säger hon och låter i stället väggarna tala.

Bredvid de små klippdockorna från "Aldrig godnatt" hänger två stora porträtt på Edward och Bella från Twilight-serien. Mitt emellan dem en liten bild på henne själv. Scenen känns igen från hennes fina ungdomsroman "Onda krafter Sollentuna" som kom i fjol. Där har 12-åriga Maxine nålat upp en bild på sig och sin adoptivmor mellan vampyraffischerna.

– Jag älskar den första Twilight-filmen och de där två. Bella är så otrolig tuff och snygg. De hänger kvar på väggen som ett sällskap, säger Coco Moodysson medan min blick sveper vidare över fotografierna på Lukas och barnen, en Robert

Smith-docka som hon sytt själv, en 5-årsdagbok, ett urklipp från en artikel om konstakning och en affisch från en The Cure-spelning 2011 målad av samme konstnär som sedan gjorde omslaget till "Onda krafter i Sollentuna".

Hon går till botten med sin fäbless för The Cure i seriealbumet "Jag är ditt fan in i döden", som skildrar hur hon som snart 40-åring går på sin första konsert med gruppen hon älskat sedan tidiga tonår.

– Runt 1987 när de var gigantiska tyckte jag nog att de hade sålt ut sig. Jag ville inte stå där och trängas med en massa fans, och vara en i mängden. Sedan fattade jag att jag bara fick skärpa mig och gå och se dem.

Efter konstaknings-EM i Malmö 2003 hyser hon liknande känslor för konstakning.

– Att se det live är väldigt mäktigt, jag och Lukas blev helt fast. Jag tänker att när jag blir 65 år ska jag åka på varenda konstakningstävling som finns.

Stalka konstakningsstjärnor i stället för Robert Smith?

– Jag har redan börjat. Jag har faktiskt ett helt autografblock. Jag har till exempel Mao Asadas autograf, hon bodde på samma hotell som vi under VM i Göteborg 2008.

Visste du i förväg vilket hotell hon skulle bo på?

– Ja.

Haha, du är hardcore.

– Mmm. Vi åkte hiss med Carolina Kostners tränare också när hon precis hade förlorat guldets till Asada. Han klev in i hissen skitförbannad med en bag-in-box i handen.

Att fortfarande ha förmågan att svepas iväg av sina intressen känns lite som nyckeln till Coco Moodyssons konstnärsoch författarskap. Hon behöver inte famla någonstans i det förflutna för att få grepp om de känslor som de flesta förknippar med barndomen. Kanske är det därför hon alltid tycks hamna där. Inte heller har hon glömt de mörka stråken som minnet tenderar att försköna, men som är ständigt närvarande hos riktigt skickliga barn- och ungdomsförfattare.

– Jag känner mig hemma i barndomen. Att skildra den är faktiskt det enda jag tycker att jag är bra på. När det gäller resten fuskar jag mig fram, det blir liksom hemmagjort.

Lite får jag bilden av att hon och Lukas leker tillsammans. Det kanske är helt felaktigt – hon betonar också vikten av att vara vuxen på riktigt. Att man visst ska ha dåligt samvete som förälder även om alla förståsigpåare menar att man inte ska ha det.

Gillar vardag nio till fem

Namn: Coco Moodysson.

Född: 19 januari 1970.

Familj: Gift med Lukas Moodysson, tre barn: 18, 15 och 10 år.

Bor: I Malmö.

Gör: Serietecknare och författare.

Aktuell: Har gjort seriealbumet "Aldrig godnatt" som ligger till grund för Lukas Moodyssons nya film "Vi är bäst".

Historik: Debuterade som serietecknare 2002 med "Coco Platina Titan Total", 2010 kom "Jag är ditt fan in i döden" och i fjol hennes första roman "Onda krafter i Sollentuna". "Den var tänkt som en hybrid mellan serie och roman, men sedan visade det sig att bilderna varken skulle göra till eller från."

Framtidsprojekt: "Jag har tre på gång. Jag är lite kluven om jag ska rita eller skriva eller om jag ska göra båda. Och om jag ska rikta mig till barn eller vuxna."

Styrka: "Viljestark. Går in för saker. Hängiven."

Svaghet: "Stressig. Hård mot mig själv och andra."

Läser: Barbro Lindgren.

Lyssnar på: The Cure och Rihanna.

Tittar på: "Ponnyakuten. Mitt nya intresse är att rida." **Skrattar åt:** Sheldon Cooper i "Big bang theory."

Äter: "Allt möjligt."

Dricker: Vatten.

Ångrar: "Många saker."

Rädd för: "Tomma gator på natten."

Längtar efter: Arbetsro.

Om du såg dig själv på fest: "Skulle jag gå fram och säga: Men ska du redan gå!"

Jag känner mig hemma i barndomen. Att skildra den är faktiskt det enda jag tycker att jag är bra på. När det gäller resten fuskar jag mig fram, det blir liksom hemmagjort.

– Det är viktigt att ha ett slags ljus på sig så att man skärper sig.

Och hon älskar rutiner.

– Jag hatar lov och jag hatar klämdagar och helger. Varken jag eller Lukas tycker om helger, det har vi gemensamt. Det finns inga ramar att förhålla sig till. Jag gillar vardag nio till fem, man vet exakt vad man ska göra. Nu är det dags för det och sen för det och sen lagar man middag. Jag trivs med det tråkiga.

Lukas kontor ligger vägg i vägg och 2005 kom deras gemensamma, lite mer svårtillgängliga, bok "Vårdcentralen Fontanellen".

– Det var rätt kul att göra den. Eller det var så länge sedan, jag minns knappt. Det var egentligen inte så stor skillnad från hur vi brukar jobba. Vi träffas varenda dag och pratar om allting som vi gör. Om vi har tid läser vi varandras saker.

Har ni dörren stängd eller öppen?

– Öppen, men jag vill oftast stänga den. Jag tycker att han slår så hårt på tangenterna och blir stressad över att han verkar vara så energisk. Men när det är tyst vet jag att han har fastnat på nätet. Det är skönt för då ligger jag före. De dagar som jag jobbar dåligt jobbar han bra och tvärtom. Om man generaliserar lite.

Det verkar underbart att kunna dela sitt konstnärskap med någon.

– Jag tror att vi har hjälp av varandra, när den ena har haft en dålig dag så vet den andra vad man ska säga för att trösta. Men både jag och Lukas kan prata om att göra nåt helt annat – skaffa ett riktigt jobb. Jag tror att vi hade blivit två bra poliser som åker runt i en bil.

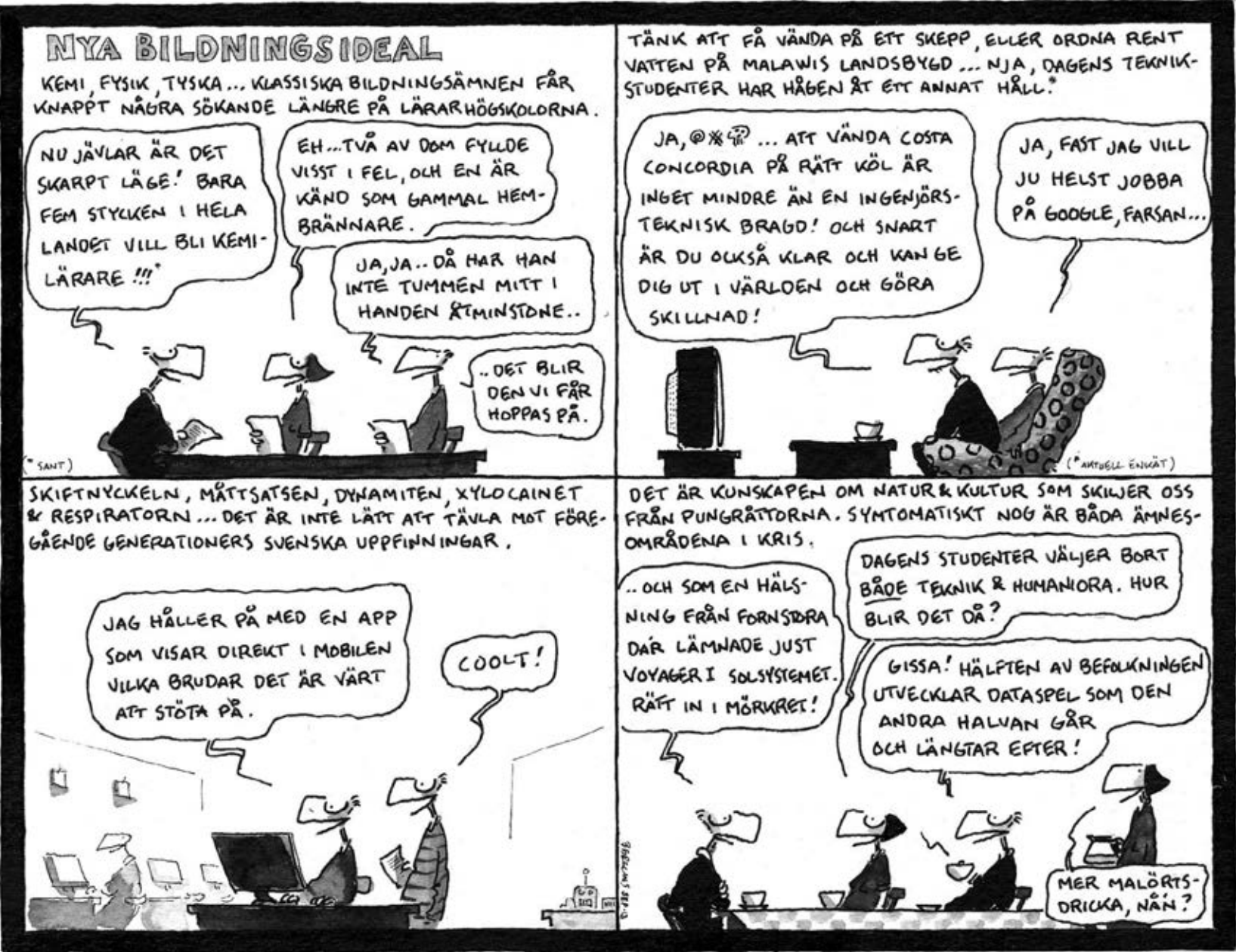
Hur kom det sig att "Aldrig godnatt" blev film?

– Det var väldigt okomplicerat. Lukas frågade mig och jag sa ja. Jag tänkte nog mest: "vad bra, han kommer att få roligt". För det är en rolig värld att befinna sig, det tyckte jag medan jag ritade serien. Jag har inget emot att han ändrade titeln. Det är hans film och det är min bok. Däremot blev jag irriterad när mitt förlag hörde av sig och ville ge ut "Aldrig godnatt" i pocket, men kalla den för "Vi är bäst". Den pocketen är jag inte intresserad av.

Vad betyder "Aldrig godnatt"?

– Jag älskade att sova över. Ligga i mörkret och prata och hålla sin bästa vän i handen. När man skulle säga godnatt var det alltid lika ledsamt och definitivt. Jag ville vara kvar i ögonblicket så länge som möjligt. Men titeln syftar också på att man aldrig ska ge upp. Håll ut. Bara fortsatt spela även om folk kastar ägg på dig.

erika.hallhagen@svd.se

BERGLINS

SvDaccent

Juveler och smyckekonst

Nya tillfällen i kursserien om smycken

Välkommen till en ny kurs om smycken där vi rör oss obehindrat mellan genrer och århundraden och fördjupar oss i smycken från 1500-tal till absolut samtid. **Den här kursen passar både för nya deltagare och för dem som varit med vid tidigare tillfällen.** Kursen leds av Sofia Silfverstolpe, konstvetare, journalist och författare.

KURSINFORMATION: **Onsdagar 10:00 – 12:00** respektive **18:00 – 20:00**

Fyra kurstillfällen: 9/10, 16/10, 23/10 och 30/10

Lokal: Olika platser, i centrala Stockholm vid varje tillfälle

Kursavgift: 2 400 kr **Antal platser:** 20. Förrisningar ingår

Boka på [SvD.se/accent](https://svd.se/accent)

Ladda ner gratis
app med guide
till utställningen.

Öppet
idag
kl 10–18

CARL LARSSON VÄNNER & OVÄNNER 13.6–3.11 2013

Följ oss på facebook

Blomstervännen, 1909, Carl Larsson. Kalmar konstmuseum. Nationalmuseum samarbetar med Svenska Dagbladet, Fältman & Malmén och Grand Hôtel Stockholm. Ett särskilt tack till Ad Infinitum. För öppettider se www.nationalmuseum.se

Måndag klockan 12? Visst, kom när det passar dig.

Vi har öppet alla dagar i veckan och kvällsöppet till klockan 20 på tisdagar och torsdagar. Dessutom finns det ett fullmatat program med föredrag och flera introduktioner till utställningen varje vecka att välja mellan. Så passa på att se en annorlunda utställning om det svenska konstlivet 1870–1920 speglat genom Carl Larsson och hans nätverk och relationer. Välkommen när du vill till Nationalmuseum på Konstakademien, Fredsgatan 12.

P.S. Ladda ner gratis app med guide till utställningen. Och testa om du är vän eller ovän med Carl Larsson på www.vannerovanner.se

**NATIONALMUSEUM
@ KONSTAKADEMIEN
FREDSGATAN 12**

KRITIK

LITTERATUR

Regissören Björn Runge berättar med isbergsteknik i sin första roman. *Sid 27*

SCEN

Anna Petterssons regigrepp i ”Misantropen”: byter kön på alla rollfigurer. *Sid 29*

LITTERATUR

Samantha Shannons äventyr lever med nöd och näppe upp till hajpen. *Sid 28*

SPRÅKSPALTEN

Ett liv i exil skapar en konservativ inställning till det egna språket. *Sid 29*

Kim Leine (född 1961) är norsk-dansk författare, men också sjuksköterska och har arbetat på Grönland i 15 år. FOTO: HEIKO JUNGE/TT

Friheten kläs av i en mycket tankeväckande roman

Kim Leines bok, nominerad till Nordiska rådets pris, handlar om de stora mänskliga idéerna och vad som händer när de provas i verkligheten

”Det sociala kontraktet” skrev den franske revolutionsfilosofen Jean-Jacques Rousseau: ”Människan är född fri och överallt är hon i bo-jor”. Liksom Lena Kåreland konstaterade, i en Under strecket om Rousseau med anledning av hans 300-årsdag häromåret, har ”vetenskapen och konsten” enligt tänkaren ”inte bidragit till att förädla sederna. Snarare har de avlägsnat människan från hennes ursprung, det vill säga naturen.”

Stadslivet med dess regler och koder är onaturligt och människans sanna natur står snarare att finna i ett liv bortom civilisationen. Rousseaus ord om frihet och bo-jor är ett slags mantra för Morten Falck, huvudperson i den hyllade danske författaren Kim Leines nya roman ”Profeterna vid Evighetsfjorden”. Falck är präst vid Sukkertoppens koloni på Västgrönland och det är sent 1700-tal. I Frankrike rasar revolutionen, i Europa spirar upplysningen, och på

Grönland fortsätter danskarna sitt koloniserings- och missionsarbete. Ofta går dessa två – de ekonomiska och de religiösa intressena – hand i hand. Men när Falck landstiger på ön är det med en förhoppning om att kunna praktisera den älskade Rousseaus idéer i verkligheten. ”Profeterna vid Evighetsfjorden” är Leines fjärde roman och en logisk fortsättning på hans uppmärksammade Grönlandsskildringar ”Kalak” och

”Tunu”. Denna gedigna och fullödiga historieskildring, nominerad till Nordiska rådets litteraturpris 2013, är på många sätt och vis en roman om de stora mänskliga idéerna och vad som händer med oss när vi ser dem realiseras och få eget, oförutsägbart liv. Att själv få slå sig fri från civilisationens bo-jor är en sak, men hur är det med ”vildarnas” rätt till samma frigörelse? Och hur fria är vi – egentligen? I en artikel i tidskriften Grønland

Litteratur
Profeterna vid
Evighetsfjorden
av Kim Leine
Övers. Inge Knutsson
559 s. Forum

(6/1986) som beskriver några av de händelser Leine bygger sin roman kring skriver Mads Lidegaard om de omvälvande processer den grönländska ursprungsbefolkningen varit med om. Många anslöt sig till kristendomen, men den gamla hedniska tron levde samtidigt kvar och satte sin prägel på infödingarnas religionsutövning.

I skarp kontrast till den lutheranska credo som missionärerna förmedlade hemföll grönländarna åt diverse “religiösa svärmerier”. Profeterna Maria Magdalene och Habakuk vid titeln Evighetsfjorden var ledande figurer i en sådan strömning, och är föremål för romanen. Hos dem och deras landsmän ser den unge Morten Falck Rousseaus tankar realiseras – men då blir den romantiserade friheten fränstötande, och han oroas över de grönländska infödingarnas “förtrogenhet med döden och sorglöshet i livet, deras syndfulla oberoende”.

Evighetsfjordskolonins ledare anammar på sitt sätt både det europeiska kristna arvet och de nya radikala upplysningsidéerna. Maria Magdalene och Habakuk upphör med det hedniskt kringflackande livet; de upplever för första gången vad det är att ha ett hem och att, framför allt, längta hem. De tar själva makten över sitt samhälle, bygger en kyrka och hävdar rätten till självbestämmande. Här står alltså upplysningstidens auktoritetskritik realiserad – och möts av de danska kolonisternas bössor och arresteringsordrar (förmodligen mindre av oro över kätteri än uppror).

Och vad är frihet? Rätt till att bestämma själv, eller rätt till att sluta bestämma, klä av sig allt vad civilisation heter? I Morten Falcks själ pågår ständigt kampen mellan mörker och ljus, ont och gott.

Präst har han blivit enligt sin fars önskan; själv hade han nog hellre läst till medicus, och på Grönland måste han försöka leva och verka i skärningspunkten mellan upplysningen, prästämbetet och den danska statens krav. “Allting söker sig neråt, tänker han, allting bär inom sig en längtan efter djupet, efter mörkret och smutsen därnere /.../ Vi kan stiga uppåt ett ögonblick, jo visst, genom tron, genom viljestyrka och böner, genom förnuft och vetande, kanske till och med genom kärlek, men vi kommer alltid att söka oss neråt igen”.

Fallet ner i synd och mörker tycks även det förutsägas av vetenskapen: “Det är detta fenomen som doktor Newton kallar tyngdkraften”. För vem ska egentligen lastas för människans otillräcklighet och misslyckanden? Om inte ens förnuft,

Och vad är frihet? Rätt till att bestämma själv, eller rätt till att sluta bestämma, klä av sig allt vad civilisation heter? I Morten Falcks själ pågår ständigt kampen mellan mörker och ljus, ont och gott.

rationalitet och franska tänkare förmår genomlysa och lyfta oss, vad finns då kvar?

Kanske att vi trots allt är slavar under köttet och de deprimerande naturlagarna. När köpmannahustrun madam Kragstedt trotsigt importerar dansk mylla för att kunna uppföra en trädgård ovanpå det otjänliga grönländska urberget kämpar hon emot denna naturens obönhörlighet – “vi civiliserar vildmarken” – men det är en i sammanhanget blygsam seger.

I nom kristen teologi talar man om faran med att tro att man kan vinna sin frälsning genom gärningar och flitig strävan. Upplysningsmänniskan, uppfylld av sin tro på förnuftet och framsteget, kan inte vila i gamla tiders förtröstan på en högre ordning där arvssynden är en given parameter och det mänskliga misslyckandet att förverkliga sig själv därmed förväntat.

Kanske är det därför Morten Falck i sitt oväderssystem av motstridiga världsuppfattningar tar till flaskan och super ner sig med sådan sällan skådad frenesi. Han befinner sig på många sätt i samma situation som den olycksalige Kurtz i Joseph Conrads Afrikaskildring “Mörkets hjärta”. Mötet med det som inte kan kontrolleras medelst de bekanta, västerländska civilisationsredskapen blir så överväldigande att det verkar enklare att störta sig ned i fördärvet än att kämpa emot.

Falck genomgår ett slags anti-upplysning eller anti-civilisering när han blir varse att “botten är aldrig botten. Det kommer alltid en ny botten under” och sedan “stiger ner genom förnedringens nio kretsar och hamnar i ett djupare stadium av förnedring”. Jagets alla illusioner

Romanens Morten Falck är präst vid Sukkertoppens koloni på Västgrönland under det sena 1700-talet. FOTO: MAGNUS MANSKE

krossas brutalt. När han, nedbruten, sjuk och förvirrad, kommer till Evighetsfjorden tvingas han även börja inse att drömmen om att av egen kraft forma sig själv mycket väl kan vara lönlös.

I romanens början lägger Morten bort sitt pinsamt låga efternamn Pedersen till förmån för det avlägsna släktnamnet Falck, men i samtal med profetissan Maria Magdalene förnekar han denna uppburna krumbukt: “Mitt namn är Pedersen”. Samtidigt är denna namnåtergång även den ett uttryck för en tro på mänskligt självdefinierande. Hans infödda älskarinna Lydia protesterar: “Människorna väljer inte själva sina namn /.../ Du är ditt namn, du är palasi [präst]. Det är därför du är här.”

Upplysningstidens formbara och fritt väljande människa får finna sig i att definieras enligt sin funktion – och samtidigt bli varse om att han ingår i ett sammanhang där andras uppfattning om honom har lika mycket bäring som hans egen.

Ironiskt men förutsägbart nog är det först i Danmark, dit han efter sex år återvänder, som Falck upplever “den rousseauanska friheten”: att “kunna promenera i väg utan plikter /.../ bara gå i väg och utan förpliktande vara en del av gatulivet, någon som varken gör från eller till”.

Men en sådan befrielse från funktion, plikt och officiella göromål är ju (naturligtvis) helt avhängig det borgerliga privilegiet; det är den typ av flanerande och tidsslösande som en fattig eller hungerande knappast kan ägna sig åt eller njuta av. När 1795 års våldsamma eldsvåda bryter ut i det Köpenhamn genom vilket Morten Falck vandrar tänds ändå något litet hopp om jämlikhet och framsteg. Inför naturkrafterna är människor trots allt ganska lika, och Morten Falk får uppleva hur den danska medelklassen utvandrar till en vall i stadens utkant där man eldar med sönderslagna salongs möbler, sjunger, spelar och bryter bröd tillsammans.

Rent symboliskt är det kanske en renande eld i denna Kim Leines berättelse om människans drömmar och förhoppningar i brutal frontalkrock med verkligheten. “Profeterna vid Evighetsfjorden” är en mycket tankeväckande roman.

Josefin Holmström
litteratur@svd.se

Josefin Holmström är kritiker i Svenska Dagbladet och författare, aktuell med romanen “Antarktis”.

Björn Runge (född 1961) är bland annat regissör för film och teater. FOTO: SANNA SJÖSWÄRD

LITTERATUR

Runge fångar livets avgörande ögonblick

PROSA

Det allra enklaste

av Björn Runge
423 s. Lind & Co

Enstaka scener, ögonblick i ett liv, kan sätta en outplånlig prägel på en människa. Det är en grundpremiss när Björn Runge,

bäst känd som filmskapare, romandebuterar. ”Det allra enklaste” är en psykologisk utforskning av ett antal familjedramer och ett pärlband av just sådana stunder, i olika tidsepoker.

Romanen utspelar sig vid fyra tidpunkter under hundra år. 1941 följer vi Allan, en faderlös tolvåring som försöker finna fotfäste i en värld där precis alla vuxna sviker honom. 1974 följer vi Allans son Vincent, som lever i en dysfunktionell familj med en opålitlig och våldsam far. 2011 är Vincent en vuxen filmregissör och har i sin tur svikit sin familj genom att ständigt fly in i arbetet. 2041 lever Vincents dotter Nina i en värld härjad av smittor och klimatkatastrofer.

Barnen är huvudpersoner i större delen av boken och de väcker sympati. De är vilsna och utsatta i en värld som Runge byggt på grundstenarna sex, svek och våld. De betraktar de vuxnas märkliga samspel, som outgrundliga skuggor fladdrande på en grottvägg som antyder en större värld som ännu är förborgad.

Medan kvinnorna i boken begåvats med någon liten kapacitet för kärlek och omtanke traskar de hopplösa, egocentriska mansmonstren omkring i töcken av libido, alkohol och/eller självförhärligande.

”Jag vill aldrig bli stor, aldrig om detta är att vara vuxen”, reflekterar den unge Vincent kring sina föräldrars destruktiva förhållande. ”Fångna i en begränsning som är en uppfinning av dem själva.”

Det korthuggna, chosefria språket tjänar Runge väl. Romankonstruktionen är i sig en sorts isbergsteknik där de vuxnas verkliga intentioner anas i repliker och glimtar av händelser, men de övergripande förklaringarna gäckar de unga romangestalterna. Betydelse-laddade drömmar, fantasier och föremål bidrar ytterligare till personporträtten, och låter läsaren foga samman egna tolkningar. Många mysterier förblir mysterier, löst hängande trådar som aldrig knyts ihop.

”När jag läser igenom texten så uppskattar jag det gåtfulla, att inte teckna alla fält i tavlan, våga lämna vita fläckar”, skriver en av de fiktiva berättarna i boken. Någon episod blir dock lite väl skissartad jämfört med bokens kärna, avsnitten som handlar om Allan som son och far, där skildringen av hans tragiska förhållande till sin mor och hans oförmåga att fylla fadersrollen skildras med svidande autenticitet.

Romanfigurerna får aldrig helt skarpa konturer, vilket kanske delvis är avsiktligt men också ett misslyckande i att trovärdigt definiera dem genom deras språk och tankar. Barnen vinglar mellan oskuldsfull naivitet och världsvan författarröst. De vuxna ignorerar i sin tur barnen, men brister här och var ut i osannolikt öppenhjärtiga monologer, som när Allans mor inlevelsefullt förtäljer för sin son hur hon hade samlag med hans far.

Vuxenvärldens svek mot barnet Allan fortplantar sig i hans barns och barnbarns liv. Där ligger Runges största bedrift, i att visa hur de där avgörande ögonblicken sträcks ut och genljuder genom historien. Inte bara händelser i det egna livet definierar en människa.

Sam Sundberg
litteratur@svd.se

Sam Sundberg är författare och kritiker i Svenska Dagbladet.

Samantha Shannon har jämförts med J K Rowling och filmrättigheterna för "Drömgångare" har redan sålts. FOTO: LARS SUNDH

Rappt äventyr i fantasieggande värld

LITTERATUR

Prosa
Drömgångare
av Samantha Shannon
(The Bone Season)
Övers: Lena Jonsson och Emma Jonsson Sandström
488 s. Modernista

Hon är tjugotvå år gammal, har studerat litteratur i Oxford och hårdlanseras som fantasylitteraturens nästa stora namn. Hennes debutroman om den klärvoajanta unga irländskan Paige Mahoney – första delen i en planerad serie om sju volymer – har jämförts med allt från "Harry Potter" och "Hungerspelen" till "Femtio nyanser" och "A clockwork orange". Filmrättigheter na är givetvis redan sålda. Världen tycks kort sagt ha gått i spinn över Samantha Shannon. Lever hon då upp till hajpen?

Svaret är ett försiktigt ja, med vissa förbehåll. "Drömgångare" utspelas 2059 i ett alternativt England, styrt av en totalitär regim kallad Scion. Människor som likt Paige Mahoney har medfödda övernaturliga gåvor (voajanter), brännmärks som onaturliga och brottsliga. De förföljs, interneras och avrättas. Samtidigt som jag läser fylls svenska medier av rapporter om skånepolisens registrering av romer och om det hårdnande klimatet för homosexuella i bland annat Ryssland – och med ens känns Shannons dystopiska fantasyvision kusligt aktuell. Bokens inledande kapitel bjuder på en fartfylld och noirfärgad skildring av Paiges liv på gatorna i London, som med inspiration från sf och steam punk här har förvandlats till en på en och samma gång ultramodern och viktoriansk storstad. Paige ingår i ett litet kriminellt gäng som livnär sig på att köpa och sälja eftertraktade andar. Hon är drömgångare, en av

ytterst få voajanter som kan hacka sig in i andras medvetanden. Hon är också kaxig, orädd och upprorisk, egenskaper som hon kommer att få stor nytta av när hon grips – för det gör hon förstås. Resten av handlingen är förlagd till ett hemligt interneringsläger för voajanter, kallat Sheol I. Det visar sig att Scion är en marionettregering, medan den verkliga makten tillhör Refaims folk – varelser från underjorden som tvåhundra tidigare brutit igenom "eterbarriären". Refaiterna använder de klärvoajanta till att bekämpa en sorts zombieliknande varelser, även de från underjorden. De använder dem också som slavar, äter deras auror och dricker deras blod. Shannon lånar friskt och kreativt från annan litteratur, liksom från kulturhistoria och mytologi. Sheol är ju till exempel det gammaltestamentliga namnet på underjorden, som bebos av refaim, de dödas andar. "I er mytologis mylla döljs

det ändå några korn av sanning", låter hon en av refaiterna säga. Om det betyder att reffarna – som de kallas i voajanternas uppfinningsrikt slangspäckade jargong – kommer från dödsriket förblir osagt, i alla fall i den här volymen. Å andra sidan är mytologiska namn och termer standard i fantasylitteraturen, liksom i populärkulturen i stort, så hon kanske inte ens är medveten om varifrån orden ursprungligen kommer. Vår hjältninna beslutar sig hur som helst för att göra det som ingen dittills har lyckats med: att fly. Att hennes väktare/ägare inte är en refait som andra hjälper förstås en hel del. Första gången Paige ser honom konstaterar hon att hon aldrig har "sett något så vackert – eller så fruktansvärt." Ja, ni anar rätt, kärlek över artgränserna kommer att uppstå. Samantha Shannon är fena på att sampla, och i väktarens gestalt har hon smält samman drag från "Twilight"-vampyren

Edward och den oemotståndlige sadisten Christian från "Femtio nyanser"-serien. Dessvärre är väktaren rätt träaktig så snart han öppnar munnen, och dialogerna mellan honom och Paige verkar alltför ofta gå ut på att ge läsaren information som behövs för att förstå det fortsatta skeendet. Att den här romanen inte passar alla är uppenbart, att den har sina brister likaså. Men för rätt sorts läsare erbjuder den ett underhållande och rappt berättat äventyr i en fantasieggande och väl genomförd värld, samtidigt som den ställer uppfordrande frågor om människors lika värde. Huruvida berättelsen håller för sex böcker till återstår dock att se. Och kanske kommer Samantha Shannon att upptäcka att hon har skapat sig ett alldeles eget Sheol I, där hon kommer att sitta fängslad tills hon om x antal år äntligen har levererat den sista boken.
Eva Johansson
litteratur@svd.se

SCEN

Ombytta kön belyser attityder till äldre kvinnor med yngre män

Teater
Misantropen
Malmö stadsteater, Hipp

Redan i första anslaget etablerar Anna Pettersson sin läsning av karaktärskomedin ”Misantropen”: Cecilia Lindqvist kommer in från salongen, tätt följd av teaterns påkläderska som drar åt och knäpper kjolen över hennes ymniga krinolin. Alla figurer i detta versdrama från 1666 är ju vanligt folk, som tillfälligt intar en scen, med kön, kostymer, koder och klass, i en lek om vem vi är och kan vara i ett samhälle. Då och nu.

Anna Petterssons av teatern ivrigt marknadsförda regigrepp är att hon bytt kön på alla pjäsens personer. Ett syfte är att undersöka mäns och kvinnors kulturellt konstruerade rollspel och makt. Ulf Peter Hallbergs artikulerade, klara bearbetning följer idén, med nya namn, utan att förvränga stycket.

Huvudperson är sålunda Anneli Martinis ampert monumental Alcestine, en medelålders societetskvinna som fått nog av ihåligt smicker och löst pladder. Likt Fältmarskalkinnan

i Strauss ”Rosenkavaljeren” är hon dock hopplöst förälskad i en ung, sorglös gamäng, Peshang Rads Célimon. Han vet att vitpudra sin peruk och posera i lagom utmanande chockrosa kostym. Han, liksom det övriga storstadskotteriet, ägnar sig åt ingående koreograferade (av Hans Marklund) hälsningsritualer, elakt skvaller och sociala klättringar i de rätta kretsarna.

Alcestine har ställt sig utanför deras värld av tvångsmässigt nattsudd, Instagram-yta och frivolitet. Ensemblen har jublande roligt i sina upptåg, som inkluderar muntra utspel mot publiken och ibland tangerar buskis. Men hur når en äldre kvinna fram till en eftertraktad ung man, utan att bli patetisk – eller fördömd? Ja, se där den mest uppenbart nya frågeställningen i Anna Petterssons omvända genusperspektiv.

Läsningen har annars mer fokus på frågor om individen kontra kollektivet. Den ”misantropiska”, alltså förment människoföraktande Alcestine är ju framför allt en kvinna som genomskådar samtidens löjväckande anklamningar och

anpassliga själars jakt på att inkluderas i eliterna. Dessa må vara styrda av kapital, börd eller kultur.

Här drivs med kulturgiganter som Lars Norén och Ulf Lundell, fjolliga urbana brats och hycklande hovdamer. Anna Pettersson har en lustfylld udd i sin samtidskritik. Dock är jag inte helt säker på att Malmöpubliken för egen del känner sig träffad av den. För det är just detta hyckleri och dessa inbördes positioneringar som malmöiter brukar anse att stockholmseliterna ägnar så mycket meningslös kraft åt. I Malmö har vi i gengäld andra anklamningsmentaliteter som också vore väl värda en så humoristisk teatral genomlysning.

Theresa Benér
kultur@svd.se

Text: Molière, övers Ulf Peter Hallberg. Regi: Anna Pettersson. Scenografi: Hans Marklund, Anna Pettersson. Medv: Anneli Martini, Cecilia Lindqvist, Peshang Rad, Susanne Karlsson, Katarina Lundgren-Hugg m fl

Cecilia Lindqvist, Alexander Ohakas och Anneli Martini i ”Misantropen”. FOTO: PEO OLSSON

SPRÅKSPALTEN

ANNA-MALIN KARLSSON

Svensktalande i exil blir ofta strängare i språkriktighet

Pojken Halim i Jonas Hassen Khemiris roman ”Ett öga rött” sätter stor ära i att lära sig riktig, klassisk arabiska, som i de gamla skrifterna. Hans protest mot bristande modersmålsundervisning och krav på assimilation är att inta en sträng och puristisk inställning till sitt ursprungs språk.

Har svensktalande i exil också en konservativ syn på sitt språk? Mycket talar för det, bland annat en undersökning av språkforskarna Gisela Håkansson och Catrin Norrby. De har låtit utlandssvenska ungdomar i Spanien samtala om vanliga språkriktighetsproblem och jämfört med hur ungdomar i Sverige pratar om samma exempel.

En av meningarna var ”Han är äldre än mig”. Spaniensvenskarna tyckte detta var talspråk, lämpligt för sms, och menade att man i ett skolarbete bör skriva ”Han är äldre än vad jag är”. Det menade de var ”korrekt svenska”. Uttalandena var tvärsäkra, rätt och fel, svart eller vitt.

Ungdomarna i Sverige var mer försiktiga. När de diskuterade använde de uttryck som ”jag tycker” och ”jag skulle nog”. De kunde också uppskatta både ”större än mig” (som sades ha mer ”flow”) och ”större än jag” (som kändes mer formellt) och påpekade att inget av dem var svårbegripligt. ”Jag anser i alla fall att båda två är rätt”, sammanfattade en. Det stämmer bra med språkvårdens hållning.

Studien visar att de som lever med svenskan omkring sig i samhället för mer nyanserade resonemang och verkar se färre skäl till att entydigt ta ställning, medan de som upplever sin språkliga identitet som hotad är mer kategoriska och väljer mer kompromisslöst. Den som känner sig osäker på sitt språk verkar alltså slå vakt om det kända och inlärd, medan den språktrygga tillåter sig känna och intresserar sig för variation.

Tendensen verkar vara densamma när ett helt språk befinner sig i exil eller i en minoritetssituation. De svensktalande i Finland uppfattas ofta som strängare i språkriktighetsfrågor än sverigesvenskarna. Deras motvilja mot så kallade finlandismer är till och med starkare än svenskarnas irritation över anglicismer. Bara den som litar på sitt språks förmåga att överleva kan kosta på sig att välkomna förändring.

sprakspalten@svd.se

Anna-Malin Karlsson är professor vid Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.

SCEN

Hiphop-kometer fyllde Globen med fenomenalt energiflöde

Konsert
Macklemore & Ryan Lewis
Globen. Fredag.

Så sent som våren 2012 utsåg det amerikanska hiphopmagasinet XXL Seattle-duon Macklemore & Ryan Lewis till en av årets mest lovande nykomlingar. På hösten släpptes singeln "Thrift Shop", som blev duons massiva genombrott och vars video fram till dagens datum har visats över hisnande 430 miljoner gånger på Youtube. Låten följdes upp av det miljonsäljande debutalbumet "The Heist", som har toppat listor över hela världen.

Den kometsnabba framgångssagan blir desto mer imponerande av att duon har avböjt alla erbjudanden om skivkontrakt och i stället valt att släppa sin musik själv. Kombinationen Ryan Lewis funkiga och svängiga produktioner och Ben "Macklemore" Haggertys rap – som berör kritik av masskonsumtion, stöd för homosexualitet och att lyckas ta sig igenom svårigheter – har som en motpol till den kommersiella hiphopscenens generella skrytkultur träffat helt rätt i tiden. Genom igenkännande och reflekterande texter har Macklemore & Ryan Lewis omfamnats av en

publik som växer lavinartat. Även i Sverige. Förra året, då duon uppträdde här första gången, gav den en relativt anonym konsert för 350 personer. Den här gången är det nästan utsålt i Globen. Macklemore själv gör inga försök till att dölja hur övervåldigad han är av den kärlek som publiken öser över duon, och gör sitt yttersta för att ge lika mycket tillbaka. Detsamma gäller förmodligen Ryan Lewis, även om han som dj har en mer undanskymd roll. För fansen innebär det en synergi i form av en tät och personlig publikkontakt, ett energiflöde som eskalerar för varje

låt och en känsla av att varje skrik och vissling gör skillnad. Själv är jag lika berörd av att en indie-hiphopduo, som träffats via Myspace och som egentligen bara är snäppet mer kommersiell än låt säga

Atmosphere, når fram till en lika bred publik som Globens årliga julshow. Det är fenomenalt och lite av en gåta.

Paulina Stoltz Kragh
kultur@svd.se

Ryan Lewis och Ben "Macklemore" Haggerty. FOTO: CLAUDIO BRESCIANI/TT

Välj en annan
sorts vinter i år.

Res till solen och värmen ett tag, så blir resten av vintern roligare av bara farten. Just nu har vi många sköna resor, både för dig som resor med och utan barn. Läs mer och boka på Ving.se

KANARIEÖARNA
1 vecka från

2.975:-

THAILAND
2 veckor från

7.475:-

ARUBA
2 veckor från

9.975:-

Begränsat antal platser. Webbrabatt avdragen.

Holiday is where the Heart is

Boka på Ving.se, ring oss på 0771-995 995 eller besök din lokala resebyrå. Välkommen!

Samspelt feel-good räcker inte

Dans
Monchichi
*Company Sébastien Ramirez
& Honji Wang.*
Dansens hus

Streetdans på Dansens hus. En relationsduett mellan Honom och Henne, rubricerad som ”elektrifierad hiphop”, gör ett kort gästspel. Han, Sébastien Ramirez, är en fransman bosatt i Tyskland. Med katalanska och spanska rötter. Hon, Honji Wang, är född i Tyskland, med koreanska föräldrar. Med enkla medel skapar de ett stycke dansant poesi om konsten att leva i en global tillvaro med ständiga kulturkrockar.

En tredje part i spelet är ett träd med kraftig stam och grenar som nakna spretar mot himlen. Ett evigt kretslopp med dagar och nätter som kommer och går, skifter färg och stämning. Kroppar och träd avtecknar sig som silhuetter eller kastar stora skuggor mot fonden. Dansen är mjuk, elegant. Svarar upp mot musikens svirande klanger och smattrande ljudvägg. Sensuell samklang, gräl, försoning – tills nästan dispyt bryter ut.

Sébastien Ramirez är otroligt snabb och vig – man hinner knappt se rörelsen komma förän den exploderar och tonar ut. I en kort passage hyllar han stilfullt den spanska dansen. Koreografin bär även inslag av så kallad bboying – breakdans med afroamerikanska rötter och förgreningar i koreansk dans – vilket den klassiskt skolade Honji Wang skickligt fångar upp. Hans blixtrande golvsnurror löper från huvud till tå. Hon byter raskt skepnad, från hiphoptjej i gympa skor till fashionabel europé i röd klänning och höga klackar, krönt av en blond peruk. En blek måne avtecknar sig ovanför trädet, som plötsligt

Company Sabastien Ramirez/ Monchichi. FOTO: NIKA KRAMER

får en glittrande trädkrona som gnistrar trotsigt och förhoppningsfullt. Associationerna går till Beckett och Fellini. Budskapet: innerst inne är vi alla, bortom ursprung och kultur, bara människor. Det är förvisso ingen uppseendeväckande eller djupsinnig slutsats, men den knappt tims-långa duetten är sympatisk med sin stillsamma humor i enstaka replikskiften.

Trots temat känns spelet mest som feel-good. Vackert, finstämt, samspelt. Koreo grafin har dock sina begränsningar och helheten är mer nedtonad än dynamisk. Salongen är tämligen glest befolkad. Detta intima kam-marspel hade nog kommit mer till sin rätt i den lilla Blå Lådan.

Gunilla Jensen
kultur@svd.se

Kungl. Konsthögskolan | Royal Institute of Art

Vi söker
REKTOR

mer information www.kkh.se

SvD accent

Välkommen till vinklubben

En klubb för dig som vill upptäcka och lära mer om vin.

Bli medlem på svd.se/accentsvin

Svenska kyrkan
ESSINGE FÖRSAMLING

Andlig längtan

Vuxet velande
För dig som inte vet vad du tror på och vill tala om livet och andligheten. Fem tisdagar 19.00-20.30. Andrum, Lilla Essingen. Start 8/10.

Vuxet vetande
För dig som vill veta mera om Bibeln och kristendomen. Fem tisdagar 19.00-20.30. Essinge kyrka, Stora Essingen. Start 15/10

Info och obligatorisk anmälan:
08-441 39 90
essinge.forsamling@svenskakyrkan.se
svenskakyrkan.se/essinge

Finns det en framtid för Global Governance?

Nobelmuseet

Ingvar Carlsson i samtal med Aleksander Gabelic om internationella relationer och FN. Tisdag 8 oktober kl 18. Pris: 80 kr. Boka plats på: bokning@nobelmuseum.se eller 08-534 818 18. Stortorget 2, Gamla stan, Stockholm. www.nobelmuseum.se

Onsdag 9 oktober kl. 18.00–19.30

Österns religioner

Om filosofi och livsvisdom som utvecklats i Indien och Östasien. Med Christer Hedin, författare och religionshistoriker. I samarbete med Dialogos förlag. Bokförsäljning i anslutning till föredraget.

Ingår i entréavgiften. Bokas på historiska.se

Narvavägen 13–17 Stockholm / historiska.se

**.K.H.
.V.C.**

ÄR DET DU SOM SKA LEDA KONSTHANTVERKET IN I FRAMTIDEN?

Konsthanterverkscentrum söker ny verksamhetsledare
Läs mer på www.konsthanterverkscentrum.se

Konsthanterverkscentrum (KHVC) är Sveriges största branschorganisation för konsthanterverk. Vi företräder drygt 800 professionellt verksamma konsthanterverkare och stödjer dem både i deras konstnärliga utveckling och i deras företagande. Vi har också en viktig roll som förmedlare av kunskap och information om konsthanterverket i stort. KHVC har kontor i Stockholm, Göteborg och Malmö.

BLI KONTAKTFAMILJ

Öppna dörren för en berikande och spännande erfarenhet!

Vi söker kontaktfamiljer för amerikanska studenter, 20-21 år gamla, som ska studera på The Swedish Program vid Handelshögskolan vårterminen 2014.

För mer information vänligen kontakta:
Cornelia Larsson
E-post: cornelia@swedishprogram.org
Telefon: 08 - 736 90 99

THE SWEDISH PROGRAM
LIBERAL ARTS @ STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS

Bland Änglar o Demoner

Himlaspel med Operett – Musikal – Dans

Premiär 26 okt kl 19.00

Boulevardteatern
Götgatan 73

27 okt. 10, 17, 20, 24, 27 nov. 1, 8 dec.
Sönd. kl 16.00
Onsd. 13.00

08-642 98 00
ticnet.se
0771-707070
operalight.se

Alla Luks
Lars Fager
Mattias Nilsson
Karin Nybom
Elsa Ridderstedt
Trevor Lewis
Lulu Li
Vacislavs Ruza
Wilhelm Schaaf
Regi: Alla Luks
Thérèse Andersson

Foto: Peter Knutson

Satya Narayan Goenka reste runt med sin husbil i bland annat Nordamerika för att undervisa.
FOTO: DAVID COOPER/TORONTO STAR

Satya Narayan Goenka 1924 – 2013

Vägen till att bli vipassana-meditationens moderna förgrundsgestalt var krokig. Satya Narayan Goenkas liv kantades inledningsvis av kommers; sexton år gammal började han arbeta i familjeföretaget i Burma och visade tidigt en fallenhet för affärer.

Snart var han en framstående person i Burmas indiska gemenskap och ledde under en period landets handelskammare. Enligt egen utsago växte sig hans ego allt större, vredesutbrott var legio och han slog sina barn när de inte uppvisade tillräckligt goda betyg.

Han brottades samtidigt med migränanfall, vilka ledde honom till den burmesiske vipassana-läraren Sayagyi U Ba Khin. Mötet blev en livsavgörande förändring.

1969, efter 14 år som student under Ba Khin, lämnade Goenka familjeföretaget, flyttade till Indien och började själv undervisa. Han var inte längre arg, migränen var borta och egot hade förminskats. 1976 öppnade han ett eget meditationscentrum i Igatpuri.

Vipassana är ett slags meditation sprungen ur en tradition som går att spåra till Buddha. Goenka framhöll ofta att tekniken han undervisade utgjorde essensen av Buddhas läror om vägen till Dhamma, sanningen. Den var icke-sekteristisk och icke-religiös, ritual- och ritfri i sitt ursprung.

Tekniken lärs vanligtvis ut på tiodagars internatkurser där deltagarna följer särskilda etiska föreskrifter som kräver hårt arbete, observation och tystnad.

Träningen består i att lära sig behärska sitt medvetande, fokusera på sin andning och sedermera iaktta förnimmelser över hela kroppen, förstå deras natur och utveckla en sinnesjämvikt genom att inte reagera på dem.

I dag finns 172 meditationscenter inriktade på vipassana runt om i världen och 100 000-tals människor går tiodagarskurser varje år. Den indiska regeringen är till och med så övertygad om meditationens positiva effekter att man rekommenderar landets alla fängelser att ordna vipassana-retreater för både fångar och polisen.

S N Goenka var en pionjär inom denna rörelse. Han utbildade cirka 800 lärare, inbjöds som talare vid FN:s världsfredstoppmöte vid millennieskiftet och tilldelades en Padma Bhushan, den tredje högsta civila utmärkelsen i Indien.

En Facebook-grupp förespråkar att han dessutom borde ha förärats Nobels fredspris. Det kan verka överdrivet, särskilt för en man som uppvisade en extrem ödmjukhet och som så snart tillfälle gavs påtalade att han blott var en lärare, men tanken saknar inte logik. Goenka menade att en yttre fred mellan grupper och länder är avhängig en inre dito. I grunden handlar det, med hans egna ord, om konsten att leva – ett gott liv, ett moraliskt liv, ett harmoniskt liv.

Simon Löfroth
simon.lofroth@svd.se

Varumarknaden

Privatannonser 08-13 00 10
e-post privatannonser@svd.se

Dagmatte boende i centr Sthlm eller på Lidingö sökes till Elliot, 3 mån labbkille lugn o rumsren. f o m 22/10 on-fre 07.30-17.30. Jan Wellander: 070-486 98 05 eller maila: jan.wellander@gmail.com

Säljes

Katt Brittisk korthår, 5.500 - 7.500:- 0709-26 70 70 Sthlm. Ring för info.

Varumarknaden

Privatannonser 08-13 00 10
e-post privatannonser@svd.se

Köpes

GULD KÖPES

Vi köper: guld, smycken, tandguld, klockor, diamanter m.m.

Kontantbetalning direkt. Ring för uppdaterat pris.

Odengatan 37 ☎ 08-673 76 59 www.fsguld.se

FRIMÅRKEN BREV VYKORT!
CONTENTA FRIMÅRKEN
TOMTEBOGATAN 17, 08-6113651

MYNT ORDNAR MEDALJER
Ulf Nordlinds Mynthandel AB
KARLAVÄGEN 46, 08-662 6261

BÖCKER KÖPES
inom de flesta områden, gärna större partier. Antikv. August Drottningg. 85. 08-19 43 70

Leica utrustning M2,M3, M4 MP svart med objektiv köpes av seriös samlare. Tel: 072-281 55 54

Vinylskivor

Köpta 1955-1975, LP, EP, singel, pop, rock, soul, blues, prog, jazz. Beatles, Stones, Elvis, B Holly, Dylan, Led Zeppelin, B Sabbath, Pink Floyd, Who, Free, November, Yardbirds, Kinks, Zombies, King Crimson, Hendrix, Savoy Brown, Fleetwood Mac, Elmore James, DR Z, Cressida, Catapilla, Ben, Tudor Lodge, Miles Davis, Coltrane, Rollins, Mobley, Dorham, Evans, Monk, Zetterlund, Abeleen, Thelin, Betalar upp till 5000:-/st. 25 år i branschen. Har köpt de största samlingarna i Sverige. Säljer till Japan, Ryssland och USA. Hämtning, även ute i landet. 08-31 17 15, House of Oldies Torsgatan 63, jan.karlin@yahoo.se

Meddelanden

Privatannonser tel 08-13 00 10
e-post privatannonser@svd.se

Konstnärinna från Lidingö söker bortadopterad vuxen dotter. Lidit av minnesförlust.

Kontakt

För annonsering 08-13 00 10
Brevsvar till: Svenska Dagbladet "sifferkombination", 105 17 Stockholm

Kultiverad Svensk änka söker en vänlig, högt utbildad man. Han skall vara mellan 70 - 78 år gammal och bo i Sverige. claire@grayandfarrar.com

CERVENKAS PENGAR

Insikter och åsikter om världs-ekonomin

Besök blog.svd.se/cervenkaspengar

Nöjen

Företagsannonser 08-555 00 640 e-post nojen@annonsdax.se
Teater i dag 08-13 00 10 fax 08-13 51 13 e-post annonsproduktion@svd.se

WOYZECK

GEORG BÜCHNER

PREMIÄR 17 OKTOBER

WOYZECK är en av teaterhistoriens märkvärdigaste pjäser. Ett mästerverk som aldrig lämnat de stora scenerna. Michael Thalheimer är en av Europas mest hyllade regissörer. Hans regikonst är avskalad men rik – han går till den glödande kärnan. I rollerna Erik Ehn, Rebecka Hemse, Thomas Hanzon, Magnus Roosmann, Johan Holmberg, Christoffer Svensson, Nadja Weiss, Inga-Lill Andersson Översättning Magnus Lindman Regi Michael Thalheimer Scenografi Olaf Altmann Kostym Michaela Barth Ljus Norman Plathe Video Alexander du Prel Musik Bert Wrede

www.dramaten.se 08–667 06 80

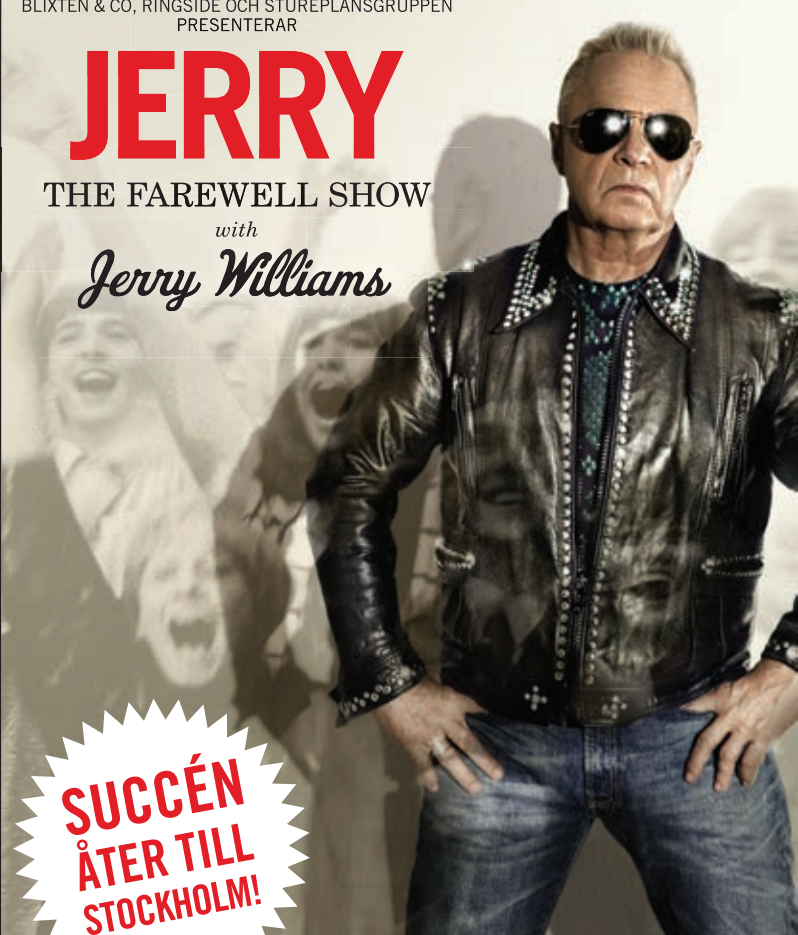
DRAMATEN

BLIXTEN & CO., RINGSIDE OCH STUREPLANSGRUPPEN PRESENTERAR

JERRY

THE FAREWELL SHOW

with Jerry Williams

SUCCÉN ÅTER TILL STOCKHOLM!

SPELAS PÅ CIRKUS 17 JAN-16 FEB 2014
Biljetter: Cirkus 08-660 10 20, Ticnet.se 077-170 70 70, blixten.se

Blixten&co RINGSIDE EVENT STUREPLANSGRUPPEN Cirkus

"...oupphörligt angelägen, välspelad och bör ses av alla." Lars Ring, SvD

"En pjäs man vet att man aldrig kommer att glömma" "underbar musikalitet i Natalie Ringlers regi." Leif Zern, DN

"helt oumbärlig" Maria Edström, Kulturnytt P1

"...landar mitt i en svensk samtid där det förtryckande urskiljandet av grupper är högaktuellt och där rädslan för det främmande växer sig allt starkare." Borås Tidning

"Skådespelarinsatserna är lysande både som del av kollektivet och sina enskilda öden." nummer.se

"Jag lämnar Galeasen på skakiga ben." Anna Håkansson, Expressen

VÅR KLASS

HISTORIA I XIV LEKTIONER AV TADEUSZ ŚŁOBODZIANEK

TEATERGALEASEN I SAMARBETE MED DRAMATEN

SKEPPSHOLMEN · 08-611 00 30 · WWW.GALEASEN.SE

ETT FÅTAL EXTRAFÖRESTÄLLNINGAR INSATTA

Oeufs d'ablette de Kalix

I slutet av september är de 0,8 mm stora. Den sista oktober är de 1,3 mm. De fiskas bara nu. De äts bara färska nu.

Kalix Löjromsdagar i Cadierbaren 8-13 oktober.

www.kalixlojrom.se

GRAND HÔTEL CADIERBAREN

Tel 08 679 35 85
Södra Blasieholmshamnen 8 • www.grandhotel.se

Norrbotten NEO

Dirigent **PETTER SUNDKVIST**
J Jansson Reflections on the Self, uruppförande
av Norrbotten NEO:s beställningsverk
Byström Revolt i grönska
Hedelin Flöjtkonsert
Eliasson Fantasia per sei strumenti
Feiler Poësis, uruppförande av Norrbotten
NEO:s beställningsverk

I dag **söndag kl 15.00-ca kl 16.15**

Romanser med
Persson & Fredriksson

Välkommen till den första konserten i Konsert-
husets nya satsning: Romansserien. Första kvällen
bjuder Miah Persson och Karl-Magnus Fredriks-
son på sånger ur den svenska sekelskifteslyriken;
det blir bland annat musik av Rangström och
Stenhammar. Vid pianot: Matti Hirvonen.

Onsdag 16 oktober kl 19.00

Konserthuset

Mer än du tror
www.konserthuset.se
08-50 66 77 88

SEB

GRAND HÔTEL OCH BLIXTEN & CO PRESENTERAR

ORUP
KLAPPAR & KLASSIKER

GRAND HÔTEL
STOCKHOLM - SWEDEN

Share a Grand Experience

JULBORD & SHOW 27 NOVEMBER - 21 DECEMBER 2013
BOKA: WWW.TICNET.SE ELLER GRAND HÔTEL 08-679 37 37.

LIVE NATION proudly presents

MAGNA CARTER JAZZ WORLD TOUR

FEATURING **TIMBALAND**

FREDAG 25 OKTOBER 2013
STOCKHOLM ERICSSON GLOBE

KÖP
BILJETTER

LIVENATION.SE, TICNET.SE / 077-170 70 70, TICNET-OMBUD SAMT STOCKHOLM GLOBE
ARENAS BILJETTKASSA 077-131 00 00.

Köp dina biljetter på **LIVENATION.SE**

INT MUSIC ONLY

4444
"Det här tycker jag är en riktigt bra föreställning"
-SUNDSVALLS TIDNING

4444
"...det är alldeles fantastiskt!"
-NSD

★★★★★
"Poptönt i kul terapishow"
-AFTONBLADET

★★★★★
-GÄVLE DAGBLAD

BESTERMAN PRESENTERAR

STRÖMSTEDT & FREUD

"Du borde gå och prata med nån!"
NIKLAS STRÖMSTEDT - PATIENT
PER NAROSKIN - TERAPEUT
MED BAND
REGI: SISSELA KYLE

SUGGEN FORTSÄTTER!

2, 9, 16 okt | 13, 20, 27 nov | 4, 11 dec
Boka biljetter på: **showtic.se** eller 0771-13 43 00
INTIMAN **SHOWTIC.SE**
www.stromstedtochfreud.se

LIVE NATION proudly presents

LINDSEY BUCKINGHAM STEVIE NICKS MICK FLEETWOOD JOHN MCVIE

FLEETWOOD MAC

LIVE 2013

STOCKHOLM ERICSSON GLOBE
23 OKTOBER 2013

KÖP
BILJETTER

LIVENATION.SE, TICNET.SE / 077-170 70 70, TICNET-OMBUD
SAMT STOCKHOLM GLOBE ARENAS BILJETTKASSA 077-131 00 00.

107
Vinyl

WWW.FLEETWOODMAC.COM
FACEBOOK.COM/FLEETWOODMAC TWITTER.COM/FLEETWOODMAC

Köp dina biljetter på **LIVENATION.se** eller **Ticnet.se**

SvD accent

Ny vinlåda

Viner till höstens vilt och grytor

I denna specialkomponerade låda får du tre par röda viner från Stellenbosch i Sydafrika. Vinerna är hämtade från den mycket välrenommerade producenten Simonsig.

Vinlådan beställs direkt hos Systembolaget, via e-beställning, per telefon eller i butik med artikelnummer **79883**

TOTALT INNEHÅLLER LÅDAN SEX FLASKOR RÖTT VIN

- Två flaskor Simonsig Cabernet Shiraz 2012, 14,5%
- Två flaskor Simonsig Labyrinth Cabernet Sauvignon 2008, 14%
- En flaska Tiara 2006 och en flaska Tiara 2009, 14%

768 kr
innehåller sex flaskor

Besök svd.se/accentvin

Varannan förare som omkommer i singelolyckor i trafiken är alkoholpåverkad.

Kultursvepet – varje vardag

SvD:s kulturmedarbetare lotsar dig till världens kultursnackisar

📌 **Besök svd.se/kultur**

++++
"BRILJANT"
 "Jonas Gardell svänger blixtn snabbt mellan gapskratt och gravallvar." AB

*****
"BLÄNDANDE GARDELL"
 "Showen 'Mitt enda liv' är en bländande avrundning på Gardells stora segertåg" Exp

OX OX OX OX OX
"GARDELL ÄR UPPRÄTTELSENS APOSTEL"

JONAS GARDELL

MITT ENDA LIV

STOR ENSEMBLE OCH ORKESTER. SPELAS HÖSTEN 2013. BILJ: WWW.TICNET.SE, TEL 077-170 70 70.

MAXIMO
TEATERN

KRALL ENTERTAINMENT OCH ZENTERTAIN PRESENTERAR

LABERO INFERNO

Featuring Burnt Out Punks • Regi: Hans Marklund

"Joe Labero är en jävel på att trolla" *Expressen*

"Ny förpackning... Labero eldar på."
 Mycket eld. De jonglerar med facklor. De jonglerar med motorsågar. De jonglerar med brinnande motorsågar, vilket måste slå rekord i saker som är olämpliga ur säkerhetssynpunkt" *Aftonbladet*

"NY HET SHOW MED LABERO" *Norrköpings Tidningar*

"Magisk eldshow när Labero förnyar sig."
 Det nya stavas ELD och vill ni se på gnistor kan ni redan nu jaga en biljett. "Inferno" är givetvis ett måste" *Gefle Dagblad*

HAMBURGER BÖRS • HÖSTEN 2013
 BOKA PÅ WWW.HAMBURGERBORS.SE, 08-50 55 60 00
 OCH WWW.SHOWTIC.SE LÄS MER PÅ WWW.LABERO.SE

Mornington

DRAMATEN

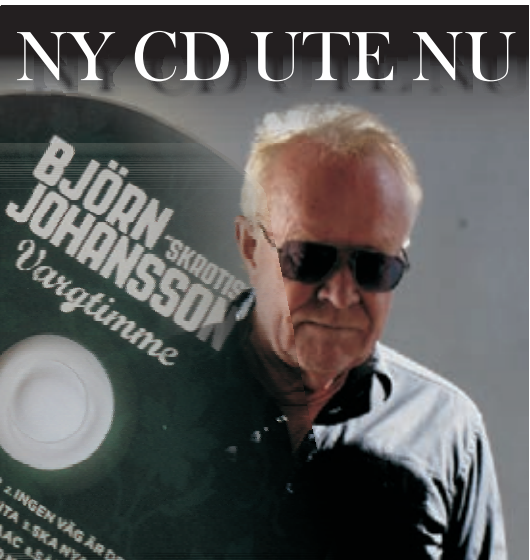
Välkommen in på www.dramaten.se och se vad som händer idag!

Telefon 08-667 06 80
 Biljettkassan idag 12-16
 Telefonbokningen 12-15

IDAG-SIDAN ÄR NÄRA LIVET

☒ Besök svd.se/idag

NY CD UTE NU

BJÖRN JOHANSSON

samt Anders Widmark m.fl.

VARGTIMME

CDON.com | Ginza.se | Bengans | NaxosDirect.se | Ladybird.se

Restauranger

— NU HAR VI TVÅ ÖLHALLAR —

BRUNCH lör-sön 12⁰⁰-17⁰⁰
 1:a sittning 12⁰⁰-14⁰⁰ • 2:a sittning 14³⁰-17⁰⁰

Svensk & tjeckisk husmanskost.
 Stort utbud av fatöl & importerad tjeckisk öl.

Tjärhovsgatan 4 08-643 03 80 www.kvarnen.com

Konserter

Konserter

VÄSTERÅS SINFONIETTA och CHARLOTTE ENGELKES GER:

KIRÅ - I HUSET DÄR JAG BOR

EN NYSKRIVEN KORTOPERA
 AV ANDERS NILSSON
 TEXT: CHARLOTTE ENGELKES OCH SOPHIE HOLGERSSON
 SCENBILD, VIDEOINSTALLATION, KOSTYM: PERFORMING PICTURES

Turnéplan
 10/10 PREMIÄR:
 Västerås Konserthus
 12/10 Sala
 13/10 Uppsala Konsert & Kongress

VÄSTMANLANDSMUSIKEN
 LÄNSMUSIKEN • VÄSTERÅS SINFONIETTA • VÄSTERÅS KONSERTHUS

www.vasteraskonserthus.se

KATEDRALKONSERT

Orphei Drängar

SÖNDAG 13 OKTOBER
 KL. 18.00
 i Engelbrektskyrkan

Biljetter säljs via Ticnet
 Biljettpris: 190 kr + förköpsavgift

www.od.se Svenska kyrkan
 ENGELBREKTS FÖRSAMLING

THE EMPEROR

URPREMIÄR

Två föreställningar på samma kväll med två av Nordens främsta koreografer
ÖRJAN ANDERSSON & JO STRØMGREN
 24 jan – 8 feb

BILJETTSLÄPP 7 OKTOBER
 Biljetterna släpps 06.00 på www.operan.se/emperor

KPMG Nordea

operan.se

SVERIGES RADIOS
SYMFONIORKESTER

★

GERGIEV
DIRIGERAR
EIN DEUTSCHES
REQUIEM

Torsdag 24 oktober kl 18.00

Sveriges Radios Symfoniorkester
Radiokören
Valery Gergiev dirigent
Ida Falk Winland sopran
Alexej Markov baryton
BRAHMS: Ein deutsches Requiem

Biljetter: 140–475 kr
berwaldhallen.se
Tel 08–784 18 00

berwaldhallen
sverigesRadio

FÖRSVARSMAKTEN
FÖRSVARMUSIKEN

www.forsvarsmakten.se/fomus

A MUSICAL NIGHT

Gunilla Backman
Anders Ekborg

ARMÉNS MUSIKKÅR

Dirigent Lars Erik Gudim
Musik ur bl.a. Chess, West Side Story,
och en hyllning till Barbra Streisand

Berwaldhallen Söndagen den 20 oktober kl. 15.00

Boka biljetter online på www.berwaldhallen.se eller
via tel 08-784 18 00. Serviceavgift tillkommer.
Ingen serviceavgift vid köp direkt i kassan.

Biljettsläpp 20/9
FRI ENTRÉ

SVERIGES RADIOS
SYMFONIORKESTER

ALMA
MAHLERS
SÅNGER

DIRIGENT DANIEL BLENDULF

Onsdag 16 okt kl 18.00
Torsdag 17 okt kl 18.00
Katija Dragojevic
mezzosopran
LIGETI: Rumänsk konsert
A MAHLER: Sanger
TJAJKOVSKIJ:
Romeo och Julia,
fantasiuvertyr

16 okt Kammarmusikalisk
bonus efter konserten.

Biljetter: 85–345 kr
berwaldhallen.se
Tel 08–784 18 00

berwaldhallen
sverigesRadio

LÖR 12 OKTOBER KL 15.00 S:T JACOBS KYRKA

S:t Jacobs
Kammarkör
möter Peter
Dijkstra

Alfred Schnittke Konsert för kör
Aleksandr Gretjaninov ur Vesper opus 59

Storkyrkoboden 08-723 30 17
www.ticnet.se, Ticnetombud
Kyrkan 2 tim innan konserten
www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS
DOMKYRKOFÖRSAMLING

Teater

ZENTERTAIN OCH VICKY NÖJESPRODUKTION PRESENTERAR

TOMMY KÖRBERG

SJUNG TILLS DU STUGAR

MUSIKALISK RESA GENOM FEM DECCENNIER MED 10-MANNABAND PÅ SCEN

++++
AB
EXP
4.
DN

SUCCÉN FORTSÄTTER I HÖST
NYPREMIÄR 27 OKTOBER!

Spelas på China Teatern söndagar och fåtal måndagar
27 oktober - 15 december
BILJETTER: SHOWTIC.SE
China Teatern 08-562 892 00

CHINA
TEATERN

ZENTERTAIN OCH VICKY NÖJESPRODUKTION PRESENTERAR

"YVIG OCH GALEN...
imponerar stort"
AB
"MÅSTE SES"
TV4

"RHEBORG ROCKAR"
EXP
"EN KOMISK
HÖJDARE"
UNT

ROCK
AGES

21+28/11
ROCKTORS DAG!
ERBJUDANDE TILL
GRUPPER/FÖRETAG:
08-562 892 00

EN VRÅLKUL SUCCÉMUSIKAL MED HITS
FRÅN EUROPE, BON JOVI, POISON, WHITESNAKE,
JOURNEY, TWISTED SISTER m fl

JOHAN RHEBORG/PER ANDERSSON JOACIM CANS
GLADYS DEL PILAR KEE MARCELLO PETER MAGNUSSON
BRUNO MITSOGIANNIS PETER JOHANSSON MARI HAUGEN SMISTAD
BERTRAM HERIBERTSON HANNA HEDLUND ENSEMBLE & ROCKBAND

SUCCÉN SPELAS HELA HÖSTEN PÅ CHINA TEATERN I STOCKHOLM.
PRIS FR 295,-, BILJETTER: SHOWTIC.SE 08-562 892 00
WWW.ROCKOFAGES.SE

OFFICIELL PARTNER
Svenska Radios
FESTIVAL

Gilbey

CHINA
TEATERN

PRIMETRAVEL

BOKRECENSIONER

Besök svd.se/litteratur

GÖTA LEJON, NULLARBOR PRODUCTIONS OCH MGM ON STAGE PRESENTERAR

THE BEST
FEEL-GOOD SHOW
SINCE
MAMMA MIA!

BJÖRN
KJELLMAN
PERNILLA
WAHLGREN
MIKAEL
TORNVING
PATRIK
MARTINSSON
ERIK
HÖJBY

PRISCILLA
QUEEN OF THE DESERT
the musical

Alla älskar Priscilla!
Läs mer på gotalejon.se

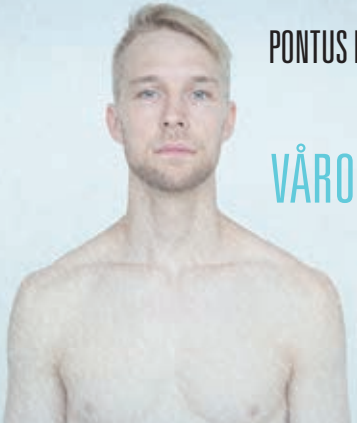
SUCCÉMUSIKALEN FRÅN BROADWAY!

Göta Lejon

BILJETTER: GÖTA LEJON, 08-505 290 00 ELLER WWW.TICNET.SE, 077-170 70 70.
KÖP RESA OCH NÖJE HOS SJ 0771-75 75 75 ELLER SJ RESEBUTIK. MER INFO: WWW.GOTALEJON.SE

PONTUS LIDBERG DANCE / JEANNETTE LANGERT
11-12 OKT

VÅROFFER I TVÅ NYA VERSIONER

Barnhusgatan 14
www.dansenshus.se

DANSENS HUS

TROLLFLÖJTEN
OTÄMJD

"...väldigt kul."
SVT KULTUR-
NYHETERNA

"Sångarna
imponerar..."
UNT

"... en lekfull värld."
AFTONBLADET

"Orkestern
... underbar energi,
följsamhet
och glädje."
SVD

MUSIK W.A. Mozart
SPELAS TOM 28 NOV

FOLKÖPERAN

BILJETTER folkoperan.se eller 08 616 07 50

Riksborgen

ZENTERTAIN OCH KAMA NÖJE PRESENTERAR

ASTRID LINDGREN'S
EMIL
I LÖNNEBERGA

EN FAMILJEFÖRESTÄLLNING
I TVÅ AKTER MED SÅNG.
DANS. SKRATT OCH MUSIK!

REGI: KALLE GUNNARSSON
PREMIÄR 20 DEC.
SPELAS HELA
JULLOVET PÅ
INTIMAN I STOCKHOLM

BILJETTER: INTIMAN 08-30 12 50
ELLER SHOWTIC.SE SHOWTIC.SE

INTIMAN
TERÄRN VID ODENPLAN

© Björn Berg/Bildhusarna Berg, Astrid Lindgren/Schildkrötta

2 ENTERTAIN & VICKY NÖJESPRODUKTION PRESENTERAR

WHAT A FEELING!

Flashdance

THE MUSICAL

BILJETTER SLÄPPTA!

HANNA LINDBLAD RENNIE MIRRO KARL DYALL SIW MALMKVIST
LINUS WAHLGREN STOR ENSEMBLE & ORKESTER
Svensk översättning & regi: ANDERS ALBIEN Koreografi: JENNIE WIDEGREN

SKANDINAVIENPREMIÄR 30 JANUARI 2014 PÅ CHINA TEATERN
BILJETTER: SHOWTIC.SE 08-562 892 00

WWW.FLASHDANCE-THEMUSICAL.SE
WWW.FACEBOOK.COM/FLASHDANCESWEDEN

HOUSE OF SHAPES MATRIX CHINA TEATERN

BLIXTEN & CO OCH 2 ENTERTAIN PRESENTERAR

DE 39 STEGEN

++++

"Underbart underhållande. Gå och se... Fantastiskt färgstark & fartfylld fars"
AFTONBLADET

"Cecilia Forss glänser"
EXPRESSEN

"Publiken tjuvar av förtjusning åt denna feelgood-upplevelse"
GEFLE DAGBLAD

"Underbart roligt"
UPPSALA NYA TIDNING

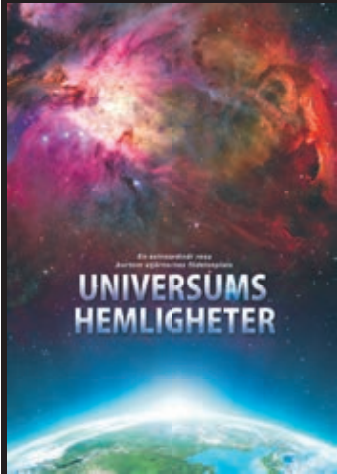
MORGAN ALLING PETER DALLE CECILIA FORSS ROBIN STEGMAR
REGI EMMA BUCHT ÖVERSÄTTNING JOHAN SCHILDT

SUCCÉKOMEDIEN FRÅN BROADWAY & WEST END - BASERAD PÅ HITCHCOCKS FILMKLASSIKER
SPELAS PÅ INTIMAN TORSDAG – SÖNDAG FRAM T.O.M. 15 DECEMBER

BILJETTER: SHOWTIC.SE 0771-36 37 00 SAMT INTIMAN 08-30 12 50 • BLIXTEN.SE

Blixten&co 2 ENTERTAIN INTIMAN

Biografer

Välj mellan sju filmer
Biljetter: 08-519 551 30
www.nrm.se/biljetter

Universitetet eller buss 40/540
Från 5 år

cosmonova
EN DEL AV NATURHISTORISKA RIKSMUSEET

FRÅN VÄRLDEN OVANFÖR

FLYGPLAN

DISNEY

f /DisneySverige VISAS I 3D

1:A PÅ BIOTOPPEN!
sf.se, mobil.sf.se • Barn tillåten

3D SVE: SERGEL • SÖDER • VÄLLINGBY RÅSUNDA • SICKLA • KISTA • CAMERA
2D SVE: SERGEL • SÖDER • VÄLLINGBY SICKLA • KISTA • CAMERA • HERON CITY

SOFIE GRÅBØL
SIGNE EGHOLM OLSEN
FREDERIK JOHANSEN
BÖRJE AHLSTEDT

BASERAD PÅ ETT DRAMA AV
PER OLOV ENQUIST

MMMMM
M-MAGASIN

4.
DN

TV4 NYHETSMORGRON

EXPRESSEN

I LODJURETS TIMMA
EN FILM AV SØREN KRAGH-JACOBSEN

GRAND SVEAVÄGEN VICTORIA
sf.se, mobil.sf.se, svenskabio.se

JENNY
har namnsdag idag!
Bjud henne på bio!

STOCKHOLMS KVALITETSFILMBIOGRAFER

Grand / Victoria

PROGRAM 6 - 10 OKTOBER

GRAND Sveavägen 45
Kassan öppnar sö 12.00, må-tu 14.00

Blue Jasmine 7 år
Sö 13.00, 20.30 Må 20.30
Ti 14.30, 20.30 On-to 15.30, 20.30

Diana PREMIÄR! Btill
Sö+ti-to 16.00, 18.30, 21.00
Sö även 13.30 Må 16.00, 21.00

Frances Ha 15 år
15.15, 17.45 Sö även 12.30

I lodjurets timma 15 år
15.15, 17.45

Min iranska familj 15 år
20.15

Mitt liv med Liberace 11 år
15.45, 20.45 Sö även 13.15

Monica Z 7 år
Sö-on 15.00, 17.30, 20.00
Sö även 12.30 To 15.00, 20.45

VICTORIA Götgatan 67
Kassan öppnar sö 12.00, må-tu 14.30

Before Midnight 15 år
Sö+ti-to 16.30, 18.45, 21.15
Sö även 14.00 Må 18.45, 21.15

Belleville Baby 15 år
17.45 Sö även 12.45

Blue Jasmine 7 år
18.15, 20.00
Sö även 12.30

www.svenskabio.se eller 08 - 5626 0000

SVENSKA BIO

BIOPROGRAM SÖNDAG 6 OKTOBER 2013

SOLLENTUNA BIO Tel: 96 12 14

Flygplan 3D 75:- 14.00
Flygplan 3D 100:- 16.30
Smurfarna 2 (3D) 100:- 14.30

Smurfarna 2 75:- 16.45
Alfons Åberg - Hokus Pokus 14.30
Monsters university 75:- 16.15

Monica Z 85:- 18.45
Snabba Cash 3 90:- 18.45
Skumtimmen 85:- 19.00

FALKEN JAKOBSBERG Tel: 580 358 00

Flygplan 3D sv.tal 95:- 13, 15, 15, 18.30
Flygplan 2D sv.tal 75:- 13.30, 15.45
Smurfarna 2 2D sv.tal 75:- 14, 16.15
Prick och Fläck på fläcken 40:- 14
Monsters University 2D sv.tal 75:- 14.30, 16.40
Alfons Hokus Pokus 60:- 16.15
Monica Z 85:- 18.30
Familjetrippen 80:- 18.40, 21
Skumtimmen 85:- 19
Runner Runner 80:- 19, 21.20
Rush 85:- 20.30
Snabba Cash - Livet deluxe 85:- 20.45
White House Down 85:- 21.20

BIOSUCCÉ! 200 000 BESÖKARE

JENS LAPIDUS
SNABBA CASH LIVET DELUXE
MATIAS VARELA JOEL KINNAMAN
MALIN BUSKA

SERGEL • RIGOLETTO • SÖDER
SICKLA • KISTA • CAMERA
HERON CITY

KÖP/RESERVERA BILJETTER:
på närmaste sf sf.se, mobil.sf.se

ERNESTO ALTERIO NATALIA OREIRO CÉSAR TRONCOSO TEO GUTIERREZ MORENO

Argentina, 1979
KAMP
FÖRFÖLJELSE
SKRÄCK
LANGTAN

JAG KALLAS ERNESTO
EN FILM AV BENJAMIN AVILA

ARGENTINAS OSCARBIDRAG 2013

Folkets Bio 40 år! Kvalitetsfilm sedan 1973. folketsbio.se

BIOPREMIÄR FREDAG!
FÖRKÖP STARTAR TISDAG!

Zita Birger Jarlgatan 37 Tel: 23 20 20
Victoria Götgatan 67
FILMSTADEN KISTA KISTA GALLERIA

zita.se, sf.se, mobil.sf.se, svenskabio.se

Gå på bio ett stenkast från Stureplan.

Zita BIRGER JARLSGATAN 37
www.zita.se T: 23 20 20

Kassan öppnar 12.45
Vägens ände Film & samtal... 13.00
Belleville Baby Mia Engberg... 18.45
Paradis: Hopp Ulrich Seidl... 19.15 ej ti
Min iranska familj... 17.30
...må-tu 17.00, må-to även 19.00
The Spirit of '45... 19.00, må-to 20.15
Dom andra Visas endast helger!... 20.15
Familjen Persson Kort tid kvar!... 16.00, må-to 16.45
Traviata... 16.30
Stories We Tell Sarah Polley... 21.00
Den gröna cykeln... 20.45 ej ti
Barnens Bio:
Kirikou och den elaka häxan... 13.15
Prick och Fläck på fläcken... 14.45
BrasilCine:
Se www.zita.se för program sö-on
Kubansk Cine Club: Kangamba... on 18.30

STURE BIRGER JARLSGATAN 41
T: 5629 4880 biosture.se

Kassan öppnar 12.30

Hotell Lisa Langseth... 13.00, 15.30, 18.00, 20.30
Blue Jasmine Woody Allen... 16.00, 18.30, 21.00
Before Midnight Richard Linklater... 16.00, 21.00 Tis-tor även 18.30
Frances Ha Noah Baumbach... 13.45
Bon appétit! Christian Vincent... 13.45
BrasilCine 4-7 OKTOBER
Program: www.brasilcine.se
Kafé Gunvor öppet varje dag!

www.zita.se • www.biosture.se • www.zita.se • www.biosture.se • www.zita.se • www.biosture.se

Lassemajas Detektivbyrå
Vår Drömm Helt äkta
BIOPREMIÄR 18/10

"EN AV ÅRETS ALLRA BÄSTA FILMER!"
SR Kulturnytt, Måns Hirschfeldt

4. "Begåvad, sevärd och tankeväckande"
Dagens Nyheter, Helena Lindblad

■■■■ "MAKALÖST ROLIG!"
TT, Miranda Sigander

"Alicia Vikander är fenomenal"
SR Kino, Lisa Bergström

Expressen Hit FM
Kommunalarbetaren Corren UNT
Helsingborgs Dagblad M-magasin Metro
SVT, Gomorron Sverige SDS Kulturnyheterna

B-REEL & TRIART FILM PRESENTERAR EN FILM AV LISA LANGSETH

hotell

ALICIA VIKANDER DAVID DENCİK MIRA EKLUND ANNA BJELKERUD HENRIK NORLÉN

STURE 13, 15.30, 18, 20.30 • SERGEL Sö 15, 17.50, 20.20 Må-on 18, 20.50 To 17.40, 21.10 Svensktextad: Sö 12.30 Må-to 12.10, 14.40 • BIO RIO Sö 19.45 Må 20.30 Ti 15 On-to 18 • SÖDER Sö 13.15, 16, 18.50, 21.25 Må-on-to 12, 14.45, 18.10, 20.55 Ti 15.15, 18.10, 20.55 • VÄLLINGBY Sö 15.30, 18, 20.30 Må-ti-to 18, 20.30 On 12.30, 18., 20.30 • KISTA 15.50, 18.50, 21.15 • HERON CITY Sö 11.40, 14.20, 17, 19.30 Må-ti-to 17.10, 19.30 On 13.10, 17.10, 19.30
KÖP/RESERVERA: biosture.se, sf.se, sf.mobil.se biorio.se • Från 15 år

TriArt Film - kvalitetsfilm på bio och online. TriArt.se

NAOMI WATTS
DIANA
EN FILM AV OLIVER HIRSCHBIEGEL

HON VAR VÄRLDENS MEST BEVAKADE KVINNA
MEN FÅ KÄNDE TILL HENNES INNERSTA HEMLIGHET

SAGA 12, 14.45, 17.45, 20.30
FILMSTADEN SÖDER Sö 12.45, 15, 18, 20.45 Må 12.15, 15, 18.45, 20.45 Ti-to 12.15, 15.45, 18.45, 20.45 On 12.15, 15.45, 19, 20.45
GRAND SVEAVÄGEN Sö-må-on-to 15.30, 18, 20.30 Sö även 13 Ti 18, 20.30
VICTORIA Sö-ti-to 16, 18.30, 21 Sö även 13.30 Må 16, 21

FILMSTADEN RÅSUNDA Sö 16.30, 18.30, 21 Må-on-to 18.30, 21 Ti 13, 18.30, 21
FILMSTADEN SICKLA Sö 15.15, 18.30, 21 Må-on 18.15, 21 To 15.30, 18.15, 21
CAMERA Sö 16, 18.35 Må-on 18.05 To 15.10, 18.05
GRAND LIDINGÖ Sö 15.35, 18.30, 21 Må 21.10 Ti-to 18, 20.30 Barnfyllåten

FILMSTADEN KISTA 16.10, 18.50
FILMSTADEN HERON CITY Sö 11.50, 14.40, 17.50, 20.50 Må-to 17.50, 20.50

KÖP/RESERVERA: sf.se, mobil.sf.se, svenskabio.se

Diana

FOREST WHITAKER OPRAH WINFREY
JOHN CUSACK JANE FONDA
CUBA GOODING, JR. TERRENCE HOWARD
LENNY KRAVITZ JAMES MARSDEN

MMM
"MÄSTERLIGT AV FOREST WHITAKER"
M MAGASIN

PLAZA KVINNA

THE BUTLER

EN FILM AV LEE DANIELS
DEN OSCAR®NOMINERADE REGISSÖREN AV "PRECIOUS"

EN BUTLER SJU PRESIDENTER FÖRÄNDRADE VÄRLDEN

facebook.com/cinemasverige

BIOPREMIÄR FREDAG!
FÖRKÖP STARTAR ONSDAG!
SKANDIA • SERGEL • SAGA • GRAND SVEAVÄGEN
VICTORIA • SÖDER • SICKLA • KISTA • HERON CITY
sf.se, mobil.sf.se, svenskabio.se • Från 15 år

The Butler

PUBLIK- OCH KRITIKERSUCCÉ!
250.000 HAR REDAN SETT DEN!

"VÄRLDSKLASS, MAGNASON"
EXPRESSEN

MMMM
M-MAGASIN

PLAZA KVINNA

4
DN

+
AFTONBLADET

SVT GOMORRON GÖTEBORGS-POSTEN

MONICA Z

KJELL BERGQVIST EDDA MAGNASON SVERRIR GUDNASON

SERGEL • SKANDIA • SAGA • RIGOLETTO • SÖDER • BIO RIO
GRAND SVEAVÄGEN • VICTORIA • SICKLA • VÄLLINGBY
RÅSUNDA • KISTA • CAMERA • GRAND LIDINGÖ
HERON CITY • SOLLENTUNA BIO • FALKEN JAKOBSBERG
sf.se, biorio.se, svenskabio.se eurostar.se, sollemtunabio.se • Från 7 år

"SPÄNNANDE, SUGGESTIV OCH SEVÄRD"
ÖLANDSBLADET

"LYCKAD FILMATISERING AV SUCCÉROMAN"
GEFLE DAGBLAD

TILL ENDRE OCH PETERSON
EXPRESSEN

"ENDRE LYSER"
GP
"Endre har sån oerhörd närvaro"
SVT GOMORRON SVERIGE
SVERIGES RADIO P4
"Tord Peterson - KAN DET VARA DAGS FÖR EN GULDAGGE"
SvD

"DET HÄR ÄR BRA!"
TV 4 NYHETSMORGEN

LENA ENDRE TÖRD PETERSON THOMAS GABRIELSSON
EN FILM AV DANIEL ALFREDSON

SKUMTIMMEN

BASERAD PÅ BÄSTSÄLJANDE BOKEN AV JOHAN THEORIN

SERGEL Sö 17.50, 20.30 Må-to 18.00, 20.25 Svensktextad: Sö 12.40, 15.20 Må-to 12.30, 15.20 • SAGA Sö-to 15.30, 18.45, 21.15 • SÖDER Sö 13.45, 16.10, 18.45 Må-ti 14.30, 17.50 To 17.50 • SICKLA Sö 18.15 Må-to 17.45
RÅSUNDA 19.00 • KISTA 21.00 • CAMERA 17.40
HERON CITY Sö 16.30, 20.10 Må-to 20.10 • Från 15 år
Visas även på Sollentuna Bio och Falken J-berg • sf.se

Skumtimmen

VI ÄR BÄST!

LUKAS MOODYSSON

REGISSÖREN AV FUCKING ÅMÅL
TILLSAMMANS & LILJA 4-EVER

BIOPREMIÄR FREDAG!
BILJETTFÖRSÄLJNING PÅGÅR!

SAGA Fre-sö 13.15, 15.45, 18.30, 21.15 • SÖDER Fre-sö 13.45, 16.15, 18.45, 21.15 • VÄLLINGBY Fre-sö 16.15, 18.40, 21.15 • RÅSUNDA Fre-sö 18.30, 21 Lø-sö även 16 SICKLA Fre-sö 15.30, 18, 20.30 KISTA Fre-sö 13.30, 16, 18.30, 21 • CAMERA Fre-sö 16.45, 19.05, 21.30 • GRAND LIDINGÖ Fre-sö 16.20, 18.40, 21 • HERON CITY Fre-sö 15.30, 18, 20.30 Visas även på: SERGEL • BIO RIO • VICTORIA

sf.se, biorio.se, svenskabio.se Barnfyllåten

4. "BELLEVILLE MIN ÄLSKADE"
DN

MMMM
M-magasin

M2 M2 M2 M2
Moviezine

■■■■
TT Nyhetsbyrån

■■■■
Hit FM

BELLEVILLE BABY

EN FILM AV MIA ENGBERG

Folkets Bio 40 år! Kvalitetsfilm sedan 1973. folketsbio.se

Zita Folkets Bio Birger Jarlsög 37 Tel 2320 20 www.zita.se
18.45 Från 15 år

Victoria GÖTGATAN 67
17.45 Sö äv 12.45

Belleville Baby

BIO RIO
HORNSTULLS STRÄND 3 6 OKTOBER

FILMFRUKOST: BRASILCINE SÖ 11
OPERAREPRIS: EUGEN ONEGIN SÖ 15

HOTELL SÖ 19.45

BILJETTER: biorio.se • 08 66 99 500

Cinemateket
FILMHUSET BORGV. 1 T. 665 12 56
PROGRAM 6 OKTOBER

Hundhotellet Gratis för barn!..... 14
Gå och se... Elem Klimov..... 16
www.cinemateket.se

T-bana Karlslan. Caféet öppet före visningarna!

www.cinemateket.se

"Toppenbra"
Nyhetismorgen, TV4

"På pricken rätt"
Sydsvenska Dagbladet

4. "Småcrazy för knattarna"
DN

Hit FM

Prick och Fläck

På fläcken!

ZITA FOLKETS BIO Sö 14.45
SERGEL 11.40, 13.20
SICKLA Sö 11.45

SÖDER Sö 11.40, 12.10, 13.00, 17.15 Må-ti 12.50, 13.00 On 12.00 To 13.00
RÅSUNDA Sö 12.30

KISTA 12.10
CAMERA Sö 10.50
HERON CITY Sö 12.15, 13.45

KÖP/RESERVERA BILJETTER: zita.se, sf.se, mobil.sf.se • Barnfyllåten

aaaaa "Du kommer dansa hela vägen hem"
Anelia

Ethan Hawke • Julie Delpy
Before Midnight
En film av Richard Linklater

4. "Mästerlig"
Svenska Dagbladet

silver

STURE Sö-må 16.00, 21.00 Ti-to 16.00, 18.30, 21.00 • VICTORIA Sö-ti-to 14.00 16.30, 18.45, 21.15 Må 18.45, 21.15 • SAGA Sö 16.00, 18.30, 21.15 Må-to 16.00, 21.15 • SÖDER Sö 18.45 Må-to 18.00 • KISTA Må-to 18.10 Från 15 år
HERON CITY Sö-ti 20.15 KÖP/RESERVERA: biosture.se, sf.se, svenskabio.se

DENZEL WASHINGTON MARK WAHLBERG
2GUNS
BIOPREMIÄR 11 OKTOBER 2Guns-Movie.net

BIOPROGRAM

6 - 10 OKTOBER

TÄVLA OCH VINN BIOBILJETTER!

Följ oss på Instagram och Facebook för att delta. Välkommen till klubben för bioälskare.

PREMIÄR!

Hotell

Hollywoods nya stjärnskott Alicia Vikander lyser i huvudrollen som Erika, en kvinna vars välordnade liv rasar samman. Hon vill bara bort och tillsammans med nyfunna vänner från sin terapigrupp bestämmer hon sig för att ta in på hotell. Här kan de ta semester från sig själva och vara precis den de vill vara. En lika rolig som djupt rörande resa tar sin början.

Alfons Åberg - Hokus pokus (Btill)

CAMERA: Sö 12.05
GRAND LIDINGÖ:
Sö 11.25
HERON CITY:
Sö 12.20, 14.20, 16.20
KISTA: 14.00 Sö av 11.50
RÅSUNDA: Sö 14.30
SERGEL:
Sö 11.20, 13.20, 15.20
Må-to 11.30, 13.40, 15.40
SICKLA:
Sö 11.30, 13.15 To 11.45
SÖDER:
Sö 12.00, 14.15 Ti-to 12.00
VÄLLINGBY: Sö 12.30, 14.10
On 11.30

Before Midnight (15 år)

HERON CITY: Sö-ti 20.15
KISTA: Må-to 18.10
SAGA: Sö 16.00, 18.30,
21.15 Må-to 16.00, 21.15
STURE: Sö-må 16.00, 21.00
Ti-to 16.00, 18.30, 21.00
SÖDER:
Sö 18.45 Må-to 18.00

Blue Jasmine (7 år)

CAMERA: To 15.10
GRAND LIDINGÖ:
Sö 20.20 Må-to 20.00
HERON CITY: On 13.30
RIGOLETTO:
Sö+ti-to 17.30 Må 18.00
SAGA: Sö 12.30, 18.45,
21.15 Må-to 12.30, 18.30
SICKLA:
Sö 15.45 To 12.30
STURE: 16.00, 18.30, 21.00
SÖDER: Sö 18.35, 20.50
Må 12.45, 18.30, 21.00
Ti-to 12.45, 17.30, 20.00
VÄLLINGBY: On 13.50

Bon Appétit! (Btill)

KLARA: Må-to 15.30
STURE: 13.45

Croodarna - sv tal (7 år)

HERON CITY: Sö 12.45

Diana PREMIÄR! (Btill)

CAMERA: Må-on 18.05
To 15.10, 18.05

GRAND LIDINGÖ:
Sö 15.35, 18.30, 21.00
Må 21.10 Ti-to 18.00, 20.30

HERON CITY: Sö 11.50,
14.40, 17.50, 20.50
Må-to 17.50, 20.50

KISTA: 16.10, 18.50

KLARA:

Barnvagnsbio: To 12.30

RÅSUNDA:

Sö 16.30, 18.30, 21.00

Må-on-to 18.30, 21.00

Ti 13.00, 18.30, 21.00

SAGA:

12.00, 14.45, 17.45, 20.30

SICKLA: Sö 15.15, 18.30,

21.00 Må-on 18.15, 21.00

To 15.30, 18.15, 21.00

Barnvagnsbio: To 11.00

SÖDER:

Sö 12.45, 15.00, 18.00,

20.45 Må 12.15, 15.00,

18.45, 20.45 Ti-to 12.15,

15.45, 18.45, 20.45 On

12.15, 15.45, 19.00, 20.45

Barnvagnsbio: On 11.00

Dumma mej 2

- sv tal (7 år)

HERON CITY:

Sö 11.40, 13.40, 16.10,

18.20 Må-to 18.20

KISTA: 11.45

SERGEL:

Sö 13.10 Må-to 11.50

SÖDER: Sö 16.10

Må-on-to 15.15

VÄLLINGBY:

Sö 13.00 On 11.30

Elysium (15 år)

HERON CITY:

Sö-ti 18.45, 21.20

SERGEL: Sö 13.00, 20.10

Må-to 12.00, 20.45

SÖDER:

Sö-ti-to 21.10 On 21.30

Emperor (11 år)

RIGOLETTO: Sö 11.45

Familjetrippen (11 år)

CAMERA:

Sö 17.40, 20.10

Må-to 20.00

HERON CITY: Sö 14.15,

17.45, 20.20 Må-ti-to

17.45, 20.20 On 13.50,

17.45, 20.20

KISTA: 14.30,

17.50, 20.40

RIGOLETTO:

Sö 11.30,

17.30

Må 20.45

Ti-to 20.30

RÅSUNDA:

21.30

SERGEL:

Sö 15.10, 18.50, 21.25

Må-to 18.50, 21.30

SICKLA:

Sö 21.00 Må-on 21.15

To 15.00, 21.15

SÖDER:

Sö 15.45, 18.10, 21.00

Må 18.10, 21.00

Ti-to 15.00, 18.10, 21.00

VÄLLINGBY:

Sö-må-on-to 18.00

Flygplan

- sv tal 3D (Btill)

CAMERA:

Sö 10.30, 12.40, 14.50,

17.00 To 16.00

GRAND LIDINGÖ:

Sö 14.20, 16.25

HERON CITY:

Sö 11.30, 13.30, 14.00,

15.50, 16.45, 18.15

Må-ti-to 18.15

On 13.20, 18.15

KISTA:

Sö 11.30, 13.45, 16.00,

18.20 Ti-to 13.45, 16.00,

18.20 Må 13.45, 16.00

RÅSUNDA:

Sö 13.00, 15.30

SERGEL: Sö 11.15, 13.30,

15.50, 17.30

Må-to 11.40, 14.10, 18.20

SICKLA:

Sö 12.00, 15.00, 17.45

Ti-on 17.45 To 14.00, 17.45

SÖDER:

Sö 11.30, 14.00, 16.30

Må-ti 12.30, 15.00

On 14.00, 16.15

To 13.00, 15.30

VÄLLINGBY:

Sö 12.00, 14.50, 17.20

Må-ti-to 17.30

On 14.20, 17.30

Flygplan - sv tal (Btill)

CAMERA:

Sö 12.05 Må-to 17.40

HERON CITY:

Sö 12.30, 14.45, 17.30

Må-to 17.30

KISTA: 12.00, 14.20

SERGEL:

Sö 12.15, 14.30, 16.45

Må-to 12.50, 15.30

SICKLA: Sö 12.30

SÖDER: Sö+ti-to 12.30,

14.20 Må 14.20 On 12.30

VÄLLINGBY: Sö 13.40

Frances Ha (15 år)

RIGOLETTO:

Må 21.00 Ti-to 20.00

STURE: 13.45

Grown Ups 2 (11 år)

HERON CITY: 20.45

SERGEL: Sö 13.20, 16.00

Må-to 16.00

Hot Fuzz (otexta)

(11 år)

NYPREMIÄR ONSDAG!

HERON CITY: On-to 21.10

SERGEL: On-to 21.30

Hotell

PREMIÄR! (15 år)

HERON CITY: Sö 11.40,

14.20, 17.00, 19.30

Må-ti-to 17.10, 19.30

On 13.10, 17.10, 19.30

KISTA: 15.50, 18.50, 21.15

SERGEL: Sö 15.00, 17.50,

20.20 Må-on 18.00, 20.50

To 17.40, 21.10

Svensktextad: Sö 12.30

Må-to 12.10, 14.40

STURE:

13.00, 15.30, 18.00, 20.30

SÖDER: Sö 13.15, 16.00,

18.50, 21.25 Må-on-to

12.00, 14.45, 18.10, 20.55

Ti 15.15, 18.10, 20.55

VÄLLINGBY:

Sö 15.30, 18.00, 20.30

Må-ti-to 18.00, 20.30

On 12.30, 18.00, 20.30

Hur många kramar

finns det i världen (Btill)

HERON CITY:

Sö 12.50, 15.20, 17.40

18.20 Ti-to 13.45, 16.00,

On 13.30, 17.40

KISTA: 12.50

SAGA: 13.00

SERGEL:

Sö 18.40 Må-ti 19.00

SÖDER:

Sö 16.15 Ti-to 14.30

Insidious - Chapter 2

PREMIÄR! (15 år)

HERON CITY: 19.00, 21.30

KISTA: Sö+ti-to 17.40, 20.30

Må 20.30

SERGEL:

Sö 18.20, 21.15

Må-on 18.45, 21.00

To 18.50, 21.00

Känn ingen sorg (11 år)

RIGOLETTO: Sö 20.00

SERGEL: Sö 17.20

Må-ti-to 18.00

Metallica: Through

the Never 3D (15 år)

PREMIÄR MÅNDAG!

HERON CITY:

Må 18.00, 21.00

KISTA: Må 18.20, 21.00

RIGOLETTO: Må 19.00, 21.30

RIGOLETTO VIP:

Må 19.00, 21.30

Monica Z (7 år)

Musikdrama av Per Fly med

Edda Magnason

Speltid: 1 tim 50 min

CAMERA:

Sö 14.15, 19.10, 21.05

Må-on 18.30

To 15.30, 18.30

GRAND LIDINGÖ:

Sö 13.10, 18.00

Må-to 17.30

HERON CITY:

Sö 13.00, 15.30, 19.30

Må-ti-to 19.30

On 14.00, 19.30

KISTA: 12.40, 15.30, 18.30

RIGOLETTO:

Sö 11.45, 14.30

Må 17.45 Ti-to 17.30

RÅSUNDA:

Sö 16.00, 18.00, 20.30

Må-to 18.00, 20.30

SAGA: Sö 15.30

Må-to 15.30, 18.45, 21.15

Svenskttextad: 12.30

SERGEL:

Sö 12.20, 18.30, 20.30

Må-to 13.00, 16.10,

17.30, 20.30

SICKLA:

Sö 14.45, 18.00, 21.15

Må-on 18.00, 21.00 To

12.00, 15.15, 18.00, 21.00

SKANDIA:

Sö 15.45, 19.15

SÖDER:

Sö 15.30, 19.00, 21.40

Må 18.00, 20.45

Ti 18.15, 21.00 On 13.30,

14.30, 16.00, 18.30, 21.15

To 15.00, 18.00, 20.30

VÄLLINGBY:

Sö 16.00, 18.30, 21.10

Må-ti-to 18.30, 21.10

On 13.20, 18.30, 21.10

Monsters University

- svenskt tal 3D (7 år)

HERON CITY: Sö 16

En konstikon intar Moderna museet

I ateljén med Cindy Sherman

Hennes lek med identiteter har gjort henne till en av världens viktigaste samtidskonstnärer. Nu är Cindy Sherman höstens stora dragplåster på Moderna museet. I nästa nummer av SvD:s kultur- och samtidsmagasin besöker vi konstnären i hennes ateljé i New York.

SvD Kultur nästa söndag

SvD

Profilen 6 OKTOBER

Konstruktör KIM SINCLAIR

HAN (TH) REGISSERADE DENNA FILM (NEDAN) SOM GAV X HANS ANDRA GULDBAGGE (FÖR ROLLEN SOM ÄNKLINGEN GEORG)			FICK MAN SVAR HOS ÖHOLM SVIT		KAN VARA TRÄNGA ELLER RYMMA MÅNGA I CERIUM		MAJS HEM RIKTAD I SATIR		ROMAN-SVIT ÄDEL-GÅS		ÄR HÖG-TIDLIG CLARA MED DET		DEN HAR ETT FLYTANDE IMPERIUM	X FÖLJER INGEN I MODET	X: S EX ZACHA-RIAS, MOR TILL HANS ENA DOTTER SASCHA	DUGER TILL POTKÅS	BLIR SMOLT MED TIDEN	X KOM SIST AV --- SYS-KON	FÖR DEN SOM SIKTAR	EN STRÄNG PÅ X:S TEATER-LYRA	EN FÖR X BEKANT PEDER OLROG		BADADE MARAT I
ÄR EJ GÖK-BOET NÅGOT		YT A					(ORDENS-) PRYDA BLIR UT-BYGGT																
					LEDIG				HJALMAR BERGMANPÅS MED X 2002 (GICK PÅ TV)														
T .EX . X OCH VICTOR BORGE		C I KEMI					HALVA SVENSKA ORD TON				ELVA I ELVAN							KOMMUN MED MÅLAR-ÖAR	ÄR DOPING-KLASSAT DEKA-				
KNÖL PÅ FÖL											SINA LÄGGER X VÅL STRECK				GÖR X ÄNNU SIN REPER-TOAR								
				BLÅ-GULA FINNS				DET HAR X FÖR HUMOR						DRABBA-DES AV HERAS VREDE	IRIDIUM		GULLMAR KALLAS X GENT-LEMAN					GÅR I EUROPA FÖR-TÄRAS	
VATTEN-FALL						ÄR VARKEN RÖDA ELLER VITA										SKREV MAR-DRÖM-MEN			LOV, --- OCH PRIS				
FÖR I LÄGAN-DE VAGN						X:S MEMORARER, FÖRFATTADE TILLSAMMANS MED JOURNALISTEN PETTER KARLSSON													ÄR EN LOVPSALM				
X:S HEM-STAÐ SEDAN 1973									ÄR X:S ÅRLIGA UPPTÄ-DANDE PÅ GRÖNA LUND							(INGEN FREDAD) ORT I VÄST			FILM X DEBUTERADE I 1949 (SOM JUST X)				
TÅ TILL-BÅKA							PAJAS	GÖR X GÄRNA EN SE-GELTUR							SUP-PORTERS MISSION RÖSE				MASORT				
					GREPPAS I LADA													LIKNA RÅRAKA PUCKEL-OXE					
DET HAR X SPELAT FLERA				IMITE-RAR TRÄ ROP I DANSEN											KAN VÄL HAN RES-PEKT?		KAN XI ÖRZEN HAR LANDAT				KORT VÄG DÄR X BÖR BADAS I		
																	FLABB		SLÅPA HÄL-LÄNDSK ORT				X HAR TILLDE-LATS EN KUNGLIG SÅDAN
STÖRRE ÄN M NÄS-FÖRLED		FIKTIV CLOWN					TVILLING-STÅT GÖR EN STÖT								BADADE SUSAN-NA I KÖPS I PAR								
NEPTU-NIUM				TÄNKT SLINGRA SIG																			
VAKTAS LÖPANDE																							
X:S SYSTER ELLINOR I VISA AV FADERN						FYLLER X 2014					DET HAR X FERLIN OCH BELLMAN							PLAN UTAN UTSIKT? STJÄRNA					
						LÄGGA TILL					TURNE-RADE MED TINA TYG						BRUKAR RINGAS IN						TALAR X OM SINA FÖRÄLD-RAR
							SLUNG-ADE MJÖLNER MYRDAL								ETT FENO-MEN MED EL				BÄTTRE ATT ODLA ÄN ATT SÄTTA EN				
GLO MED ÖVILJA								ODJURS SMEK-NAMN SOM SNÖ							PORTIO-NERA POTAGE I LÖNN				SKEN	VIKARE VILL MÅNGA I STAN			
TRIST ATT GÅ																							
				ORT SOM UNGE												LEDDE EN QUI-SLING	FAMILJ MED ANOR ALASKA						HÄR KOLL PÅ UPP-LAGOR
				ARGEN-TINA				DESS PAR-LAMENT ÄR KÄNT EFRARA															
GÖR VAD KAS-SANDRA GJORDE						HAR X SJUNGIT IN FÖR BARN						TVÅ FÖRE CUM-MINGS	FORMAT (SOM MÅN-NISKA)						DET HAR X I TOFFEL-HJÄLTAR				GÖR PRESSEN RÖD
PÅ DEN VAR X KURSKAMRAT MED BL A SÖLVEIG TERNSTRÖM																				AVLADE X EXÄ-MEN I 1954			

Var med och tävla! Adressen är: SvD tävlingsvecka 40, 109 17 Stockholm. Märk kuvertet Profilen 6 oktober.

Namn

I samma kuvert kan du även lägga andra lösningar. Ange tävlingarnas namn och datum på kuvertet.

Adress

Fyra vinnare får två biljetter vardera till valfri SF-film. Senast 15/10 vill vi ha lösningen. Vinnare och lösning publiceras 20/10.

Postadress

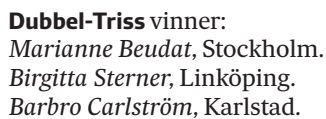

Vinn biobiljetter: Två biobiljetter till valfri SF-film.

Lösningar

	S	Ö	N	D	E	R	V	Ä	R	D	A		
	P	Ä	N	G	Ä						A	L	F
M	Ö	Å	T	E	R	G	I	L	L	G		A	R
I		T	I	G	Y		S	T	A				
L	B	P	S	A	L	M		S	I	C			
J	L	Ä	K	U	O	M	A	N	S	K			
Ö	I	F	A	S		I	K	S					
S	A	X	N	Ä	B	B	E	K	S	T	O	C	K
T	T	R	C	O	X		K	M		J			
A	V	B	Ö	J	A	Ä	H		S	O			
T	E		A	I	N	F	A	R	K	T		R	
I	G	L	O		A	D	L	Ö					
O	Y	S	L	A	L	O	M	S	K	I	D	A	
N	Y				I	I	S		O				
		A	N	H	Ä	N	G	I	G	G	Ö	R	A

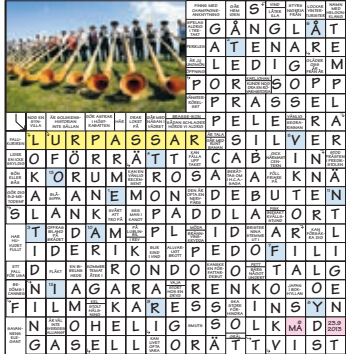

	J	K	S		F							
G	R	U	V	O	R	S	K	I	S	S		
A	N		R	A		N		N	Ä			
F	R	I	D	S	A	M		I	N	G	E	
F	O				F		T	E	E	T		
E	N	R	I	S		A	V	S	K	R	A	P
L	T	T		T	S		E	A		O		
S	E	R	V	E	T		L	E	V	I	T	
E	Ä		W		I			T		A		
G	Ä	N	G	A		G	A	S	T	R	I	T
E	A		R		H	V		Y		I		
L	U	R	A	D		E	X	E	R	C	I	S
	L	E				T		K		K		

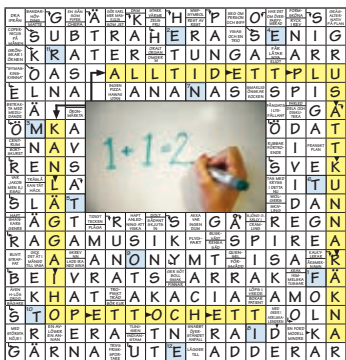
Dubbel-Triss vinner:
Göran Kjellberg, Danderyd.
Ulf Rosenhall, Stockholm.
K-E. Andersson, Bollnäs.

[illegible][illegible]

**Profilen var
Caroline af
Ugglas.
Vinnare får
två valfria
SF-bio
biljetter:
Margareta
Myrberger,
Stockholm.
Sten
Tersmeden,
Skanör.
Katarina
Holmblad,
Axvall.
Viviann
Spansk,
Söderhamn.**

Kryss 8352 (23 september) kod:1249

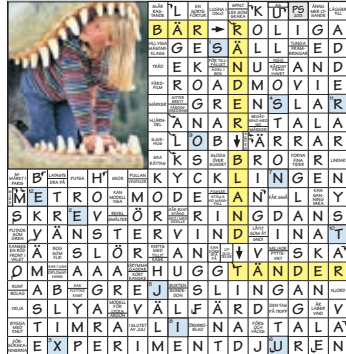
Kryss 4948 (26 september) kod:5193

Kryss 8352 (23 september)
Pris: Valfri SF-biobiljett.
Anita Maria Schneider, Stockholm.
Lars Jonas Törnblom, Järfälla.
Rolf Beijer, Stockholm.

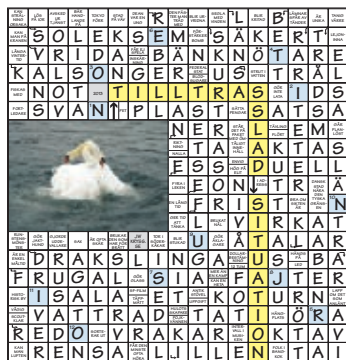
Kryss 1752 (24 september)
 Pris: SvD i en månad.
Maj Birgitta Hjalmarsdotter Wennerström,
 Åtvidaberg.
Hans Ludvig Björk, Stockholm.
Jan Christer Eriksson, Djursholm.

Kryss 5362 (25 september)
 Pris: Dubbel-Triss.
Ulla Margareta Larsson, Tumba.
Karl Gustav Luttu, Tyresö.
Barbro Kristina Sörenson, Göteborg.

Kryss 4948 (26 september)
Pris: Valfri SF-bilbiljett.
Birgit Irene Renning, Upplands Väsby.
Lars Gustav Håkan Norell, Tyresö.
Bengt Morgan Ågren, Göteborg.

Kryss 1752 (24 september) kod 6793

Kryss 9276 (27 september) kod:9379

Pris: Dubbel-Triss.
Aina Gunnel Jacobsson, Stockholm.
Stellan Gustaf Andreas Pauli, Täby.
Anna Katarina Mandis Wollberg,
Sollentuna.

Kryss 7249 (28 september)
 Pris: SvD i en månad.
Birgit Marianne Lundqvist, Sollentuna.
Siv Rigmor Träskman, Sollentuna.
Lars-Olof Eklöf, Uppsala.

Kryss 5851 (29 september)
 Pris: Dubbel-Triss.
Ove Lennart Axelsson, Uppsala.
Mats Erik Gustav Holmerson, Stockholm.
Carl Nils Patrik Sjögreen, Täby.

Kryss 5362 (25 september) kod:5333

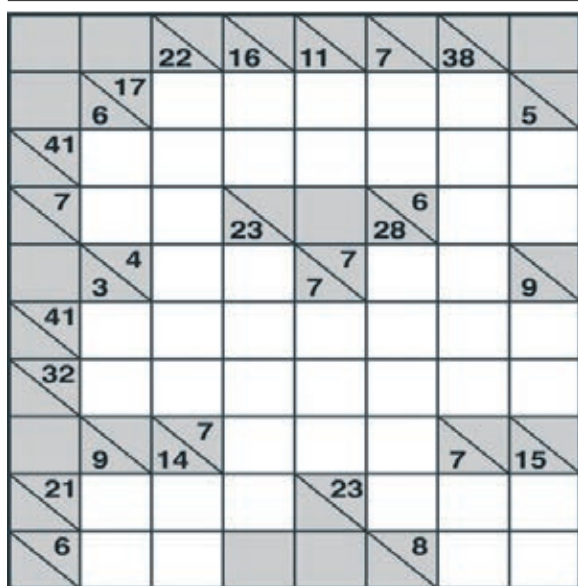
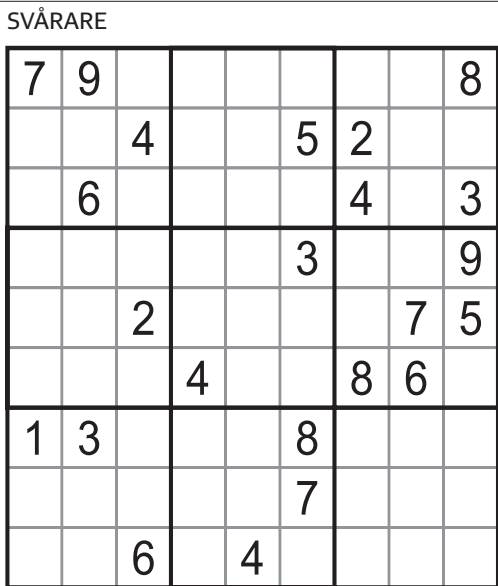

Kryss 7249 (28 september) kod:7293

Kryss 5851 (29 september) kod:5936

4			1	2		6		
			7		9			3
		5		4		1	2	
9	1	3		8	4	5		
		7		9		2		
		6	5	3		4	9	1
	3	1		7		9		
7			9		2			
		4		1	5			6

Placera siffror (1–9) i rutsystemet på ett sådant sätt att siffrorna adderade blir summorna ovanför eller till vänster. En siffra får förekomma bara en gång i en sifferfölied.

4	8	9	1	2	3	6	7	5
1	6	2	7	5	9	8	4	3
3	7	5	8	4	6	1	2	9
9	1	3	2	8	4	5	6	7
5	4	7	6	9	1	2	3	8
8	2	6	5	3	7	4	9	1
6	9	3	1	4	7	8	9	5
7	5	8	9	6	2	3	1	4
2	9	4	3	1	5	7	8	6

7	9	1	3	2	4	6	5	8
3	8	4	6	9	5	2	1	7
2	6	5	7	8	1	4	9	3
6	7	8	2	5	3	1	4	9
9	6	7	8	2	5	3	1	4
4	9	6	7	8	2	5	3	1
5	1	3	4	7	9	8	6	2
1	3	7	5	6	8	9	2	4
4	2	9	1	3	7	5	8	6
8	5	6	9	4	2	7	1	3

SVÅRARE

Dagskryss 6 oktober

ERICO-FON I FOLK-MUN	2014	TIDS-PERIOD	KAN EN DEL FORSKARE SES I		LYFTER KROPPS-BYGGGA-RE	LOCKAR MED RÖDA LAPPAR	OM SMÅ SMÅ SJÖNG POVEL	LÄTT-BÖJLIG SKIV-RÄTT	FAT-REST	HAR MAN PÅ DRYCK	PINAL LINJE-FLOD	
GER KUNSKAP SENT					3							
SKUGGAR DADEL-PALMER		1	FÖRE OCH EFTER PAUS			VIRKE KOMMER MED PIP			SJÖ I SMÅ-LAND RITADE		6	
KAN VÄLLA YRSEL							BLIR OL-LE MED TIDEN RIKTNING					
GOTT OCH RÄTT			2013							I BREV AKTUELL RIKTNING	TORR TRÄD-TOPP	
BISINTA						KAN KARL-KOPPLAS				VÄL-TER TU-VA		
						JW KRYSS-SE	2	BESÖ-KER SJUKA				
						HAR BÅGE PÅ MITTEN		GÅR FRÅN GOLV TILL TAK		LÅG FÖR ORT VID HAVET	GAMLA LOCKAR TURIS-TER	
						AV GRÄDD-TYP FÖR VIP		KALL MASSA RÖKT RÄTT		FONTÄN-SKA-PARE	TÖM-MER SÄL	5
REGN-TUNGA SJÖNG BABS	LÅTIT OLYCKS-BÅDAN-DE	GRÄNS-OMRÅDE	DEN ÄR RUTINERAD VAPEN KORT		MOSSIG KRYPER TRÖTT TILL			TAS MED GRIMAS		FLY-GANDE FAT	STOR-LEK	8
VILD-MÄRKS-VÄSEN				KÄPP-SPORT		UPP-SATS VÄVNAD		10		SF-FIGUR		
LÄMMAR SÅNGEN			KNOT IN-HÄGNAD I SYD				ÖSTER-SJÖÖ					
KLYVARE					11		SPRÄCK-ER TYST-NADEN			TON KAN STÅ PÅ KAST-RULLEN		
		9	RADON PRISAD CELLIST		VÄXLAS MED			TJILLÄGGS-PLATS VISE		BORN-HOLM FÖRR		
KAN TA TRAPPAN UPP						KAN RAPP VARA				INGEN UTAN DISK		
FASTE-MÅNAD	KORT-HÖG					LAND I AFRIKA				12		

Konstruktör JERRY WALDEMARSSON

Tävla och vinn!
De blå rutorna bildar en **lösningskod**, tex ”ett tre fem sju” (= 1357). Ring till **0944-114 90 02** och knappa in **tävlingsnummer (8664)** följt av fyrkant, därefter **lösningskoden** och fyrkant. Följ bara instruktionerna.

Tre vinnare får SvD i en månad.

Senast tisdag 8/10 måste vi ha ditt svar. Lösning och vinnare publiceras söndag 13/10 i SvD:s kulturdel.

Du kan också SMS:a till 727 90. Skriv: **WKS** (mellanslag) **8664** (mellanslag) lösningskoden. Du måste ha ett konto på WyWallet för att skicka betal-sms i Sverige. Läs mer på wywallet.se. SMS och samtal kostar 6 kr.

Vid problem med telefon- och sms-svar: mejla till support@wordex.se. För andra frågor kring korsord och pyssel: ring 08-6911675, 10.00-11.30 (mån-fre).

Nian 8313

Bilda ord med minst fyra bokstäver inklusive centrumbokstaven. Ord med accent eller dylikt såsom à-pris räknas, däremot inte del av ord (uttryck). Vår lösning innehåller enbart ord med fetstil ur SAOL XIII (även implicita sammansättningar ex ner-; tjyv-). Minst ett består av alla nio bokstäverna.

O	R	K
E	T	S
O	B	S

Dagens mål (varav 19 fyror)
21 ord G, 36 VG, 51 MVG

Mina ord:

Konstruktören Per Schröder hittade i 8312
ÄRE TPT SIL

elpris elspår espri esprit
etsplåt leptit perl pers pest
petit pile pilt pirål pist pitt
pleti plister plit plåster plåt
pris prål påle påse påste
reptil respit rips risp slip
sliper spel -år spett split
splitt splitter spri sprit spritt
spår stipel tips TITELSPÅR
trips t-sprit tårpil.

Schack

Garri Kasparov var världens klart starkaste schackspelare 8 år 1997 och ändå föll han mot schackdatorn Deep Blue. Det förändrade schackvärlden.

Plötsligt var människan inte längre bäst på schack. Datorprogrammen gjorde längre beräkningar och, framför allt, färre grova misstag. Just den omtalade matchen var möjligen ett undantag. Deep Blues avgörande drag var, enligt Murray Campbell, en av ingenjörerna bakom programmet, följden av en bugg.

Utgången i matchen innebar naturligtvis inte slutet för schack mellan människor. På motsvarande sätt som vi fascineras av Usain Bolts

Tukmakov-Kasparov
Vad gör svart?

snabbhet trots att nästan vem som helst kan cykla ifrån honom beundrar vi Magnus Carlsens briljans.

Duellen mellan Kasparov och Deep Blue har gett upphov till en pjäs – The Machine - som har satts upp i Manchester och nyligen hade en succéartad premiär i New York. Det ryktas nu också att rättigheterna har sålts till Disney och att det så småningom ska bli en film.

I dagens ruta utnyttjar Garri Kasparov att vits kung är sårbar för sidoangrepp. Det direkta 29. - Tal+ besvaras dock med 30. Tc1. Svart gav därför sin dam med 29. - Dxc5! varpå vit gav upp. Det blir ju schack och matt med 30. Lxc5 Tal+ osv.

HARRY SCHÜSSLER

Bridge

Syd/Ingen

♠ E 5
♥ kn 9 3
♦ D 10 9 5 3
♣ K 10 2

♠ K 4 2
♥ E K 2
♦ kn 4 2
♣ E D kn 3

Syd
1 ♠
2 sang
pass
Väst
pass
pass
pass
Nord
1 ♦
3 sang
Öst
1 ♠
pass

Utspel: Spadertre, udda enligt 10-12.

Du berättar om 18-19 hp på andra budvarvet. Öst får vinna första stick med spadertio. Nästa spader går till bordet. Närmast följer ruter till knekt och kung, varefter Väst slår bort ditt sista

spaderhåll. Hur tänker du dig hemgång?

Det är inte särskilt troligt att det går att godspela rutern utan att Öst kommer in och tar straffen i spader. Satsa istället på att hela given ska vara något i stil med:

♠ E 5
♥ kn 9 3
♦ D 10 9 5 3
♣ K 10 2

♠ 9 8 3
♥ 8 7 4
♦ K 8 7
♣ 9 6 5 4

♠ K 4 2
♥ E K 2
♦ kn 4 2
♣ E D kn 3

♠ D kn 10 7 6
♥ D 10 6 5
♦ E 6
♣ 8 7

Fortsätter du då med fyra ronder klöver, får Öst saknöd. En hjärter kan ha utan vidare skiljas från men sedan kostar det. Väljer han spader, kan man godspela rutern. Ruteress går naturligtvis inte att saka. Väljer han hjärter ger den färgen tre stick.

TOMMY GULLBERG

KORSORD

Söndagsfläta 6 OKTOBER

VÅGRÄTT
1. De första dras ofta i smyg. (7)
6. Skulle inte barn, men synas. (5)
8. Kan medges efter prov. (7)
9. Spiller ned eller tid. (5)
10. Något kärrlikt. (5)
12. Angriper virke i ett tidigt stadium. (7)
13. Så gynnsam som möjligt. (7)
14. Gör tri, dock inte korsord. (5)
15. Ingen mindre än Bond-skådisen Roger. (5)
16. Två verktyg och en brunalg. (7)
18. Kan (ej adels-) vapen. (5)
19. Vända med guide. (7)

		1		2		3			4		
5								6			7
8								9			
10				11		12					
13								14			
15						16		17			
18						19					

Konstruktör KIM SINCLAIR

LODRÄTT
1. Att föreviga drag (med penseldrag?). (13)
2. Högklassig uppsats. (4)
3. Vore det väl väl om villan vore? (13)
4. Ofta i våningar till de nygifta. (13)
5. Meteorologisk guldkant fram på höstkanten. (11)
6. Lyser upp när det mörknar. (7)
7. Lingvistiska frågetecken att rätta ut. (11)
11. Livlig i basaren. (7)
17. Det var det en i sagans början. (4)

Bildkrypto 6 OKTOBER

	1	2	3	3	4	5	6	7	8	5	1	4			
	9		10		11		9					3	5	2	
12	13	5	1	2	14	2	15	1	13	5		1		5	
7			1		13		16		17		15	4	17	18	
8		19		12	11	18	3	1		12		15		20	
5		21	9		12		19		3	19	15	12	19	22	
17		2		23		21	15	9		1		22		12	
17	8	11	21	9	17	13		15	2	14	12	8	20	22	
4		16		21		18	24	13		13		11		13	
15	19	15	25	11	21		4		15		2	22		14	
22		2		13		25	11	3	19	15		13		15	
12	2	26	26		10		2		7		7			13	
13		26		22	15	8	3	1	12	17	10	5	12	1	
14	10	13					2		9		1		10		
	6/10	15	8	1	1	12	23	4	21	15	4	26	26		

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Lösningshjälp

Konstruktör GUN-BRITT SANDQVIST

Var med och tävla om Dubbel-Triss
Adressen är: **SvD Tävlingsvecka 40, 109 17 Stockholm.**
I samma kuvert kan du lägga flera lösningar. Märk kuvertet med tävlingarnas namn. Senast **15/10** vill vi ha lösningarna. Rätta lösningar och vinnare publiceras **20/10.**

Namn:

Adress:

Postadress:

Kenken 6 oktober

LÄTTARE

2—		2÷	
2	3—		6×
3—	1—	4	
		4+	

SVÅRARE

5—		3	12+		72×
20×	3	5—	3—		
				4	
8+	10+	2÷		6+	
		11+		1—	
	3—		2÷		1

SÅ LÖSER DU KENKEN
1. Varje vågrät och lodrät rad får bara innehålla talen 1–4 (den lättare) respektive 1–6 (den svårare) en gång.
2. I de med tjockare streck markerade fälten ges ett nyckeltal, som står uppe i vänstra hörnet.
3. Tecknen +, -, x eller ÷ anger med vilket räknesätt du får ram nyckeltalet.

 ©2008 Gakken Co. Ltd. and TMNextoy, LLC/
Dist. by UFS, Inc www.kenken.com · Europa Press

LÖSNINGAR

LÄTTARE

1	3	2	4
2	4	3	1
3	1	4	2
4	2	1	3

SVÅRARE

1	6	3	2	5	4
2	3	6	5	4	1
5	1	2	4	6	3
3	4	1	6	2	5
6	5	4	1	3	2
4	2	5	3	1	6

Drömkryssning i Sydostasien

Följ med på drömkryssning som börjar med en dag i Singapore och fortsätter ombord på SeaDream Yacht Club, ett litet kryssningsfartyg som ger känslan av att vara ombord på en privat yacht. Konceptet ombord är "all inclusive".

Resan är speciellt framtagen för SvD accent och går mellan **2 – 14 januari 2014**. Pris per person som delar rum/hytt är **43 490 kr**. Lime Travel är arrangör. För mer information och bokning kontakta dem på **08-545 151 60** eller mejla till **info@limetravel.se**

Besök **svd.se/accent**

44 | SVD KULTUR SÖNDAG 6 OKTOBER 2013

DAGENS FILMER

Tintins äventyr

Actionäventyr

USA, 2011

CMoreHits 20.00

●● Steven Spielberg filmar ●● serialalbum med underbar serialbumskänsla. Fantastiska animationer, vasst manus, färgstarka karaktärer.

Gifta på låtsas

Komedi

USA, 1990

Kanal5 11.10

●● Fransman som just kommit till USA ingår skenäktenskap med kvinna som behöver bostad. Invandrarverket fattar misstankar. Förutsägbart, men charmigt.

Om en pojke

Komedi

USA, 2002

TV4 Film 21.00

●● Cynisk man (Hugh Grant) möter speciell tolvåring (Nicholas Hoult) och hans deprimerade mamma (Toni Collette). Smart, roligt, dramatiskt.

Five

Drama

USA, 2011

TV3 13.10

●● Episodfilm om människor ●● drabbade av cancer. Jenni-fer Aniston har regisserat en av de fem, på olika sätt berörande, kortfilmerna. Ta fram näsdukar.

FILM

C MORE ACTION

6.50 Guldkompassen. **8.40** The truth about Charlie. **10.25** Get the Gringo. **12.00** Midnight run. Amerikansk action från 1988. **14.05** Annika Bengtzon: Studio sex. Svensk thriller från 2012. **15.40** Priest. Science fiction från 2011. **17.05** Jack Reacher. Action från 2012. **19.20** Dredd. Science fiction-action från 2012 med Karl Urban, Olivia Thirlby. **21.00** Hypnotisören. Drama från 2012 med Mikael Persbrandt, Lena Olin. **23.00** The debt. Thriller från 2011 med Helen Mirren, Tom Wilkinson och Ciarán Hinds. **0.50** The graduatexxx. Erotik från 2011. **2.45–05.50** Rebellion. Fransk action från 2011.

C MORE FIRST

6.45 Blåfjell 2: Jakten på det magiska hornet. **8.10** Smurfarna. **9.50** Take me home tonight. **11.25** The music never stopped. **13.10** Take this waltz. Kanadensisk dramakomedi från 2011. **15.05** Avalon. Svensk thriller från 2011. **16.25** A thousand words. Dramakomedi från 2012. **17.55** Babycall. Norskskräckfilm från 2011. **19.30** Bad teacher. Komedi från 2011 med Cameron Diaz, Lucy Punch. **21.00** Muhammad Ali's greatest fight. Drama från 2013 med Pablo Schreiber, Christopher Plummer. **22.40** Niceville. Drama från 2011. **1.00** 30 for 30 classics. Dokumentär från 2012. Del 22. **2.00** Look again. Kanadensiskt kriminaldrama från 2011. **3.30** Annika Bengtzon: Livstid. Svensk thriller från 2012. **5.05–6.40** Shuffleton's barbershop.

C MORE HITS

7.30 Jurassic Park. **9.35** A better life. **11.10** The aristocrats. **12.40** Hot fuzz. **14.40** The sitter. Komedi från 2011. **16.00** Martha Marcy May Marlene. Thriller från 2011. **17.40** Flight. Drama från 2012. **20.00** Tintins äventyr. Animerat actionäventyr från 2011. **21.50** Annika Bengtzon: Nobels testamente. Svensk thriller från 2012 med Malin Crépin, Björn Kjellman. **23.20** Phil Spector. Drama från 2012. **0.50** Hot girls. Tjeckisk erotik från 2009. **2.20** Coolio & the gang. Tjeckisk erotik från 2007. **4.05** Louis CK: Oh my god. Komedishow från 2013. **5.15–7.00** Margin call.

C MORE EMOTION

7.15 Run fatboy run. **8.55** Comic-con episode 4: A fan's hope. Dokumentär från 2011. **10.20** The we and the I. **12.00** Revolt. **13.25** The woman in the fifth. Fransk thriller från 2011. **14.50** WE. Brittiskt drama från 2011. **16.45** Laxfiske i Jemen. Brittisk dramakomedi från 2011. **18.30** Den siste mammuten. Franskt drama från 2010. **20.00** 2 dagar i New York. Fransk komedi från 2012 med Chris Rock, Julie Delpy. **21.40** Makten män. Drama från 2011 med Ryan Gosling, George Clooney. **23.20** Birth. Drama från 2004. **1.00** Nobody walks. Drama från 2012. **2.25** En kvinnas doft. Drama från 1992. **5.05–6.35** The aristocrats.

C MORE SERIES

6.15 30 Rock. Del 4 av 13. **6.40** 30 Rock. Del 5 av 13. **7.00** 30 Rock. Del 6 av 13. **7.25** 30 Rock. Del 7 av 13. **7.50** Person of interest. Del 1 av 22. **8.35** Person of interest. Del 2 av 22. **9.20** Person of interest. Del 3 av 22. **10.05** Person of interest. Del 4 av 22. **10.50** Person of interest. Del 5 av 22. **11.35** Person of interest. Del 6 av 22. **12.20** Person of interest. Del 7 av 22. **13.05** Dexter. Del 7 av 12. **14.00** Dexter. Del 8 av 12. **15.00** Dexter. Del 9 av 12. **16.00** Dexter. Del 10 av 12. **17.00** Dexter. Del 11 av 12. **18.00** Dexter. Del 12 av 12. **19.00** The newsroom. Del 2 av 9. **20.00** The newsroom. Del 3 av 9. **21.00** Family tree. Del 4 av 8. **21.30** Parks and recreation. Del 4 av 22. **22.00** The Borgias. Del 8 av 10. **23.00** Wentworth. Del 1 av 10. **0.00** The newsroom. Del 1 av 9. **1.00** The newsroom. Del 2 av 9. **2.00** The newsroom. Del 3 av 9. **3.00** The newsroom. Del 4 av 9. **4.00** Strike back. Del 9 av 10. **5.00–6.00** Shameless. Del 7 av 12.

C MORE KIDS

6.30 Kom och visa. **6.55** Mister maker. **7.15** Tryck och snack. **7.25** Numtums. **7.30** Bobinogs. **7.40** Tryck och snack. **7.50** Tommy Zoom. **8.00** Nina och neuronerna. **8.15** Herr Bloms plantskola. **8.35** I drömmarnas trädgård. **9.05** Old Jack's boat. **9.20** Andy Pandý. **9.30** Milo mot Mars. **11.00** Valiant och de fjäderlätta hjältarna. **12.15** Space chimps. **13.35** Prinsessan Lillifee 2: Den lilla enhörningen. **14.45** Nalle Puh: Nya äventyr i Sjumilaskogen. **15.50** Andy Pandý. **16.00** Kom och visa. **16.25** Mister maker. **16.45** Nina och neuronerna. **17.00** Tryck och snack. **17.10** Bobinogs. **17.20** Tommy Zoom. **17.30** Herr Bloms plantskola. **17.50** I drömmarnas trädgård. **18.20** Sagoteatern. **18.30** Old Jack's boat. **18.45–18.50** Andy Pandý.

VIASAT FILM

7.00 Modig. **9.00** Star Wars: Episod 1 – det mörka hotet. **11.20** Star Wars: Episod 2 – klonerna anfaller. **13.50** Star Wars: Episod 3 – mörkrets hämnd. Science fiction från 2005. **16.20** Star Wars: Episod 4 – stjärnornas krig. Science fiction från 1977. **18.40** Star Wars: Episod 5 – rymdimperiet slår tillbaka. Science fiction-film från 1980. **21.00** Star Wars: Episod 6 – jedins återkomst. Science fiction-film från 1983 med Mark Hamill, Harrison Ford. **23.20** Red dawn. Action från 2012. **1.00** Berättelsen om Timothy Green. Dramakomedi från 2012. **3.00** The cabin in the woods. Skräckfilm från 2011. **5.00–7.00** Demoted.

VIASAT FILM ACTION

6.00 Haywire. **8.00** The awakening. **9.50** Snow White and the huntsman. **12.40** Birthday girl. **14.00** Deuce Bigalow: European gigolo. Komedi från 2005. **16.00** The librarian. Thriller från 2004. **18.00** The hole. Brittiskthriller från 2001. **20.00** Taken 2. Action från 2012 med Liam Neeson, Maggie Grace. **22.00–0.00** The devil's double. Belgisk-nederländskt drama från 2011. **4.00–6.00** Primeval. Skräckthriller från 2007.

VIASAT FILM NORDIC

7.00 The queen of Sheba's pearls. **9.10** Bröllopi Italien. **11.10** Kurt blir elak. **12.40** A royal affair. **15.00** Bröllop i Italien. Dansk romantisk komedi från 2012. **17.00** Sean Banani nu! Seanfrika. Svensk komedi från 2012. **19.00** A royal affair. Dansk drama från 2012 med Alicia Vikander, Mads Mikkelsen. **21.00** Flukt. Norsk thriller från 2012 med Isabel Christine Andreasen, Ingrid Bolsø Berdal. **23.00–1.00** Viskningar och rop. Svensk drama från 1972. **5.00–7.00** Kalde føtter.

VIASAT FILM FAMILY

6.00 Tingeling – vingarnas hemlighet. **8.00** Lip service. **10.00** Ett monster i Paris. **12.00** Röjar-Ralf. **14.00** LOL. Komedi från 2012. **16.00** Raspberry magic. Komedi från 2010. **18.00** Soul surfer. Drama från 2011. **20.00** Swinging with the Finkels. Brittisk romantisk komedi från 2011 med Martin Freeman, Mandy Moore. **22.00** Wanderlust. Komedi från 2012. **0.00–2.00** Dunya & Desie. Holländsk-belgisk komedi från 2008.

TCM

6.00 Landet bortom lagen. **7.45** Vi människor. **9.45** Ljuva ungkarlstid. **11.35** Ingen undkommer. **13.00** Attack i Burma. Krigsdrama från 1959. **15.00** De hängdas trä. Väster från 1959. **17.10** Ninotchka. Komedi från 1939. **19.00** Den gula Rolls-Roycen. Komedi från 1964 med Rex Harrison, Shirley MacLaine. **21.00** Alice bor inte här längre. Drama från 1974 med Ellen Burstyn, Kris Kristofferson. **22.50** Speedway. Musikal från 1968. **0.25** Alice bor inte här längre. Drama från 1974. **2.20** Speedway. Musikal från 1968. **4.05–6.00** Flottans gullgossar. Komedi från 1961.

SF-KANALEN

6.05 Kalle Blomkvist och Rasmus. **7.20** Misa mi. **8.45** Jag är din krigare. **10.25** Tjorven och Skrällan. **12.00** Livet i 8 bitar. **13.25** Sällskapsresan 2: Snowroller. Svensk komedi från 1985. **15.00** Eva & Adam: Fyra födelsedagar och ett fiasko. Svensk familjefilm från 2001. **16.35** Svensson Svensson – filmen. Svensk komedi från 1997. **18.00** På rymmen med Pippi Långstrump. Svensk familjefilm från 1970. **20.00** Kommisarie Späck. Svensk komedi från 2010 med Leif Andrée, Cecilia Frode. **21.20** Noll tolerans. Svensk actionthriller från 1999 med Jakob Eklund, Fredrik Dolk. **23.10** Sällskapsresan. Svensk komedi från 1980. **1.00** Pensionat Oskar. Svensk-dansk drama från 1995. **2.45** En kärlighedshistorie. Dansk drama från 2001. **4.20–6.00** Äppelkriget. Svensk komedi från 1971.

TV4 FILM

11.55 Miffo. Svensk dramakomedi från 2003. **13.55** Network. Drama från 1976 med Peter Finch, Faye Dunaway. **16.20** Bull Durham. Komedi från 1988 med Kevin Costner, Susan Sarandon. **18.35** Fyra bröllop och en begravning. Brittisk komedi från 1994 med Hugh Grant, Andie MacDowell. **21.00** Om en pojke. Brittisk-amerikansk-fransk dramakomedi från 2002 med Hugh Grant, Toni Collette. **23.05** Mr Majestyk. Actiondrama från 1974. **1.10** Rain man. Drama från 1988. **3.50–6.15** Midnight cowboy. Drama från 1969. **5.55–7.50** Love story.

SILVER

6.00 Tillsammans med dig. **8.00** Barneys många liv – en inte helt sann historia. **10.15** Molière. **12.15** Roger dodger. **14.00** The squid and the whale. **16.00** Holy rollers. **18.00** Stay cool. **20.00** Women are heroes. Fransk dokumentär från 2010. **22.00** Patti Smith: Dream of Life. Dokumentär från 2008. **0.00** This is England. **2.00** Mannen utan öde. **4.15–6.00** Hotell New Hampshire.

SHOWTIME

7.00 Farewell. **8.50** Speeders fight back. Realityserie från 2008. **9.20–10.00** Speeders fight back. Realityserie från 2008. **13.00** Vexille. **15.00** The circuit. **16.30** Point of entry. **18.00** Bomb the system. **19.30** Dying to belong. **21.00** Enter the phoenix. **22.45** Thick as thieves. **0.20** Enter the phoenix. **2.05** Thick as thieves. **3.40** XII. **5.00–6.35** Hard cash.

INTERNATIONELLT

DISCOVERY

6.00 Förklaring följer. **6.25** Extreme fishing. **7.20** Top hooker. **8.15** Tanked. **9.05** Gold rush. **14.00** Gold rush: Special 3. **15.00** North America. **16.00** Naked and Afraid. **17.00** Dödlig fångst. **18.00** Gold rush: Special 3. **19.00** Sherlock Holmes på riktigt. **20.00** Innovation Nation. **21.00** Mythbusters. **22.00** The Real Inglorious Bastards. **23.00** Patrick Dempsey: Racing Le Mans. **0.00** Dödlig fångst. **1.00** Mythbusters. **2.00** The Real Inglorious Bastards. **3.00** Innovation Nation. **3.55** Patrick Dempsey: Racing Le Mans. **4.45** Extreme fishing. **5.35–6.00** Förklaring följer.

TRAVEL

6.00 Globe trekker. **7.00** Wild Carpathia. **8.00** World's greatest motorcycle rides. **9.00** World's greatest motorcycle rides. **10.00** Rock my RV with Bret Michaels. **10.30** Rock my RV with Bret Michaels. **11.00** Bizarre foods America. **12.00** Bizarre foods America. **13.00** International house hunters. **13.30** International house hunters. **14.00** International house hunters. **14.30** International house hunters. **15.00** International house hunters. **15.30** International house hunters. **16.00** Hotel impossible. **17.00** Hotel impossible. **18.00** World's greatest motorcycle rides. **19.00** Airport 24/7: Miami. **19.30** Airport 24/7: Miami. **20.00** Departures. **21.00** Descending. **22.00** World's greatest motorcycle rides. **23.00** Departures. **0.00** World's greatest motorcycle rides. **1.00** Off limits. **2.00** World's greatest motorcycle rides. **3.00** Rock my RV with Bret Michaels. **3.30** Rock my RV with Bret Michaels. **4.00** Xtreme waterparks. **4.30** Xtreme waterparks. **5.00–6.00** World's greatest motorcycle rides.

ANIMAL PLANET

6.00 Familjen Morrhår: Hemma hos surikaterna. **6.25** Allt om katter. **7.15** De mest extrema. **8.10** Nick Bakers underliga djur. **9.05** Allt för människoapor. **9.30** Dick 'n' Dom go wild. **10.00** De mest extrema. **10.55** Det oupptäckta Kina med Nigel Marven. **11.50** Min katt från helvetet. **16.25** USA:s sötaste husdjur. **17.20** Djurens flygpals. **18.15** Austin Stevens äventyr. **19.10** Gator Boys. **20.05** Hajattacker - del 3. **21.00** North America. **21.55** Amazonas avgrund. **22.50** Otämt & oklippt. **23.45** Gator Boys. **0.35** Djurpolisen i Houston. **1.25** Hajattacker - del 3. **2.15** North America. **3.05** Amazonas avgrund. **3.55** Djurpolisen i Houston. **4.45** Det oupptäckta Kina med Nigel Marven. **5.35–6.00** Nöd rop från naturen.

VIASAT HISTORY

6.00 Livet på Jesus tid. **7.00** Time team. **8.00** Asiens monarkier. **9.00** Historien om Paris. **10.00** Myten om Karl den store. **11.00** Människans resa. **12.00** Människans resa. **13.00** På tågtur genom Europa. **14.00** James Mays 20:e århundrade. **14.30** James Mays 20:e århundrade. **15.00** Vädet som skapade historia. **15.30** Vädet som skapade historia. **16.00** Dieter som tiden glömt. **17.00** Time team. **18.00** På tågtur genom Europa. **19.00** Voynichkoden – det gåtfulla manuskriptet. **20.00** Vikingarna och deras sagor. **21.10** Närtkontakt i Sibirien. **23.00** James Mays 20:e århundrade. **23.30** James Mays 20:e århundrade. **0.00** Time team. **1.00** Kroatiska kungar. **1.50** Vita dukens stjärnor. **2.40** Sanningen om Yuri Gagarin. **3.45** Närtkontakt i Sibirien. **5.05–6.00** Vita dukens stjärnor.

TV FINLAND

7.00–7.05 Yle Nyheter. **7.23** Namnsdagsgratulationer: 6.10. **7.25** Jepu Barr. **7.39** Små potatisar. **7.42** Lymlarnal **8.05** Kasse. **8.17** Katten Gustaf **8.26** Snöpligt? **8.28** Hotell Zombie. **8.55** Yle Nyheter. **9.00** Spotlight: Stora Ensos stora hemlighet. **9.30** Den dagen ändrades Finland: Pizzan. **10.00** Yle Nyheter. **10.05** Yle Nyheter Veckan på teckenspråk. **10.15** Morgonhjärta. **10.55** Rautavaaras "Vigilii". **12.10** Svälj skratet. **12.40** Mina enda 30 minuter. **13.05** Mikael's kvinnor: Vuokko Hovatta. **13.15** Tarinateltta. **13.40** Kostamus-symfonin. **15.15** Den mänskliga faktorn. **16.05** Konstäkning. **17.00** Yle Nyheter. **17.10** Konstäkning. **18.30** Yle Nyheter TV-nytt. **18.40** Vardagens våghalsar: Sotaren. **18.50** Arto Nyberg. **19.30** Yle Nyheter. **19.45** Sporttrutan. **20.05** Hemmasalongen: För fulla muggar. **20.55** På utflykt i naturen: Ugglor i gamla skogar. **21.25** Strömsö. **22.05** Novellfilm: Jäminkipohja. **22.30** Eftersnack. **23.10** Galenskapens historia. **23.55** En ny dag. **0.20** En ny dag. **0.50–1.20** En ny dag.

TV5

6.00 Le journal. **6.25** Wari. **7.00** Reflets sud. **7.45** Et si...vous me disiez toute la vérité. **8.00** Le journal de Radio-Canada. **8.25** Le journal. **8.40** Le code Chastenaire. **9.05** Flash info. **9.10** Mouk. **9.15** Mouk. **9.20** Mouk. **9.25** Lulu vroumette. **9.35** Flapacha, où es-tu? **9.45** Flapacha, où es-tu? **10.05** Le ranch. **10.30** Tactik. **10.55** Paroles de clip. **11.05** Jour de rugby. **11.45** Patrimoine et énigmes du monde marin. **12.00** Flash info. **12.05** Coup de pouce pour la planète. **12.10** Internationales. **13.00** L'épicerie. **13.30** Le journal de la RTBF. **14.00** Vivement dimanche. **15.30** Les chansons d'abord. **16.30** Acoustic. **17.00** Flash info. **17.05** Kiosque. **18.00** Le journal. **18.20** Maghreb-orient express. **18.45** La plus grande forêt du monde. **19.40** 360° - géo. **20.30** Le journal de France 2. **21.00** Les autres filles. **22.35** Welcome to China. **23.30** Le journal. **23.10** Le journal de l'arts. **23.40** Monde le journal Afrique. **23.55** Foot! **0.35** La fee. **2.10** Le syndrome du cornichon. **2.30** Le journal. **3.00** Cain. **4.00** Le journal. **4.30** Télé-tourisme. **5.00** Internationales. **5.50–6.00** Le dessous des cartes.

3SAT

6.15 makro: Äthiopiens Schuträume. **6.45** Tele-Akademie. **7.30** Alpenpanorama. **9.00** ZIB. **9.05** 100(0) Meisterwerke. **9.15** Sternstunde Philosophie. **10.15** Mathias Döpfner. **11.15** Iesenswert. **11.45** Louis Begley. **12.30** Druckfrisch. **13.00** ZIB. **13.05** Eingeschenkt- Weinland Österreich. **13.30** Adler Tropfen - Vom Werden des Weines. **14.15** Steiermark - Leben im Weinland. **15.00** Genussvolles Weinviertel - Im Land von Brot und Wein. **15.30** hitec: e-motion Elektrisch radeln. **16.00** Dr. Rudnick und das kranke Vieh. **17.00** Der Doktor und das liebe Vieh.

18.25 Der Zaubertrank von Steiner & Lenzlinger. **19.00** Heute. **19.10** Köstlich und verführerisch: Mango & Co. **19.40** Schätze der Welt - Erbe der Menschheit. **20.00** Tagesschau. **20.15** Florian Schroeder: Offen für alles und nicht ganz dicht - Die Show. **21.00** Mathias Tretter: ... möchte nicht dein Freund sein. **21.45** Timo Wopp: Passion - Die Show. **22.15** Die wahre Miss Marple - Der kuriose Fall Margaret Rutherford. **23.45** Better Things. **1.20** Schüsse in New Mexico. **2.35** True North. **4.05–5.35** Immer nie am Meer.

MEZZO

9.30 Bach and Zelenka at La Chaise-Dieu 2011. **11.00–12.20** The Bach Collegium Japan at La Chaise-Dieu 2011. **13.30** Esa-Pekka Salonen conducts Debussy, Ravel and Beethoven. **15.05–15.56** Sidney Bechet Memory All Stars. **17.00–19.52** Roméo et Juliette at the Met with Roberto Alagna and Anna Netrebko. **20.30** Riberito Alagna in Versailles : a century of French music. **22.05–23.24** Simone Kermes at the Villa Medici in Rome. **23.30** Richard Bona "Mandekan cubano". **0.30** John Zorn. **1.35** Kerem Gorsev & special guest Sedef Erçetin. **2.45** Jamaican Legends with Ernest Ranglin and Sly & Robbie. **3.45–4.36** Mory Djely Kouyaté and JP Rykiel.

BBC ENTERTAINMENT

6.40 Bargain hunt. **7.25** Eastenders. **9.25** Doctor Who. **10.15** Would I lie to you? **10.45** QI. **12.45** Top gear's top 41. **15.25** QI. **17.25** The Graham Norton show. **18.15** Million dollar intern. **19.05** Top gear: Worst car in the history of the world. **20.25** Top gear festival special: Sydney. **21.15** End it like Beckham. **22.05** Million dollar intern. **23.00** Dragons' den. **23.50** QI. **0.2**

SERIER

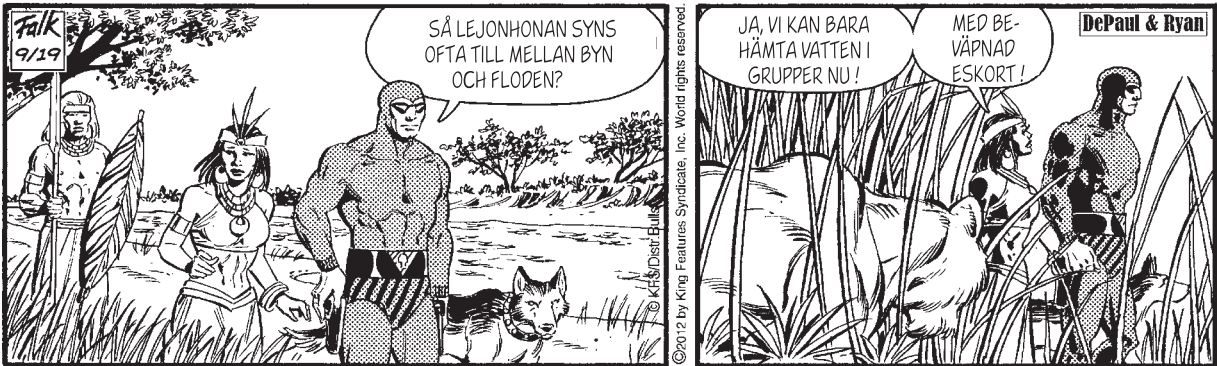
MUMIN

ZITZ

FANTOMEN

#SVERIGE

RADIO

P1
5.55–6.00 Sjöväder. **6.03** Andligasånger. **6.45** Sune om skapelsen. **6.55–7.00** Landväder. **7.03** Vetenskapsradion språket. **7.30** Vetenskapsradios veckomagasin. **7.55–8.00** Land- och sjöväder. **8.05–9.00** Stil. **9.03–11.00** Godmorgon, världen! Sveriges Radios veckomagasin om veckan som gått och veckan som kommer med reportage, intervjuer, kommentarer och satir. **10.00–10.03** Ekonyheter. **11.00–11.03** Ekonyheter. **11.03** Gudstjänst. En gudstjänst om trons kraft, från Rättviks Stiftsgård. Medverkande: stiftsadjunkt Cecilia Redner, musiker Kekke Paulsson, körledare Anna Kjellin, samt ungdomar från Stiftsgården. **12.00** Kaliber. Även 7/10. **12.30** Luncheko. **12.50** Land- och sjöväder. **12.55** Radiokorrespondenterna. Även 7/10. **13.25** Världshistorien: Fannie Lou Hamer. Den 6 oktober 1917 föddes rösträttsaktivisten Fannie Lou Hamer. Som fattigsvartkvinna i Mississippi blir hon tvångssteriliserad, vilket stärker hennes engagemang för svartas rättigheter. 1963 fängslas hon och misshandlas så svårt i fängelset att hon nästan dör, men hon upphör inte med sin aktivism. Manus och regi: Augustin Erba. Ljud och mix: Jan Cruseman. Produktionsassistent: Julia Kommel. Även i kväll. **13.30** På minuten. Med Pia Johansson. Repris från 5/10. Även 7/10. **14.00** Ekonyheter. **14.03** Plånboken. Sveriges Radios program om privatekonomi och konsumentfrågor. Repris från 2/10. **15.00–15.03** Ekonyheter.

15.03 P1 Dokumentär: Ulf s trädgård. Varje år, mitt i London, byggs ett tital superexklusiva trädgårdar upp för att visas under en knapp vecka i Chelsea Flower Show. Landskapsarkitekten Ulf Nordfjell är en stjärna i den här världen. I ett par år har han arbetat fram sin fransk-svenska trädgårdsdröm och nu är han redo att försvara sin titel Best Show Garden. Men vägen hit har varit ett hortikulturellt och logistiskt helvete. Även 12/10 och 21/10. **15.55** Sjöväder. **16.00–16.03** Ekonyheter. **16.03** Kino. Med Roger Wilson. Anmerade barnfilmer som Dumma mej, Modig och Smurfarna drar in massor av pengar på biograferna. Men vad handlar de om, egentligen?. Kino! Jonas Mosskin från Psykologer tittar på film, och Jonna Bornemark som undervisar i filosofi på Södertörns högskola analysera Modig och Smurfarna. Programledare: Roger Wilson. Repris från 3/10. **16.45–17.00** Dagens eko. **17.00** Teologiska rummet. Är den nya påven Franciskus en förnyare? **17.40** Radiofynd: Greven och hakkorsen. **17.45** Dagens eko. **18.00** Medierna. Repris från 5/10. **18.35** Vetenskapsradion historia. Med Tobias Svanelid. Repris från 3/10. **19.00** Ekonyheter. **19.03** Barnen. Repris från 4/10. **19.35** Vetenskapsradion klotet. Med Marie-Louise Kristola. Repris från 2/10. **20.00–20.03** Ekonyheter. **20.03** Inledning till U39 av Birgitta Olsson. Repris från 4/10. Även 13/10. **20.07** Radioteaterbiblioteket: U 39. Repris från 4/10. Även 13/10. **21.07** Efter föreställningen: Rudolf Värnlund

porträtteras av Agneta Pleijel. Repris från 4/10. Även 13/10. **21.35** Obs i veckan. Repris från 5/10. **21.40** Världshistorien: Fannie Lou Hamer. Repris från tidigare i dag. **21.45** Vid dagens slut. **21.50** Land- och sjöväder. **22.00** Ekonyheter. **22.05–0.00** Godmorgon, världen! Repris från tidigare i dag. **23.00–23.05** Ekonyheter. **0.00–0.02** Ekonyheter. **0.02 P1 Dokumentär: Johan och Kent i samhällets tjänst.** Repris från 22/9. **1.00–1.02** Ekonyheter. **1.02–1.35** Radioteatern: Den tredje kvartalsrapporten. Repris från 28/9 och 30/9.

P2

6.00 Klassisk morgon. 1. Emil Anjou: ur En sommarsaga. Wollmar Sandell, piano. Inspelat 1979. 2. Alberto Ginastera: Konsertanta variationer. Spanska radions symfoniorkester. Dirigent: Carlos Kalmar. Från spanska radion. 3. Cécile Chaminade: Pianotrio nr 1 g-moll. Rembrandttrion. Dorian DOR 90187. Med Anna Nyhlin. **7.00 P2 Klassiskt.** Klassisk melodiradio, med klassiska hits och okända pärlor, då och då i FM, dygnet runt på webben. **9.00** Ekonyheter. **9.03 Söndagsmorgon i P2.** Med Per Feltzt. Även 8/10. **12.00** Ekonyheter. **12.03** CD-revyn i P2. Nytt på CD och DVD. Med Johan Korssell. Även 11/10. **14.00 P2 Dokumentär: Kaija Saariaho.** Av Anders Olsén och Johan Tollgerd.

15.00 P2 klassiskt. Klassisk melodiradio, med klassiska hits och okända pärlor, då och då i FM, dygnet runt på webben. **17.00–20.00** Jazzradion. Med Måret Öman. **18.00–18.03** Ekonyheter. **20.00 Elektroniskt i P2.** Med Lisa Wall. **22.00** Kalejdoskop. Med Helene Älmqvist. Även 11/10. **0.00–6.00** Natturno. Musik i natten. Med Lena Redin.

P3

Ekonyheter varje timme. Väder i anslutning till ekosändningen 0.00, 5.00, 6.00, 7.00, 9.00, 10.00, 11.00, 15.00, 16.45, 22.00 och 23.00. **6.03 P3 musik.** **8.05** Christer - din vän i etern. **11.03** Institutet med Karin och Jesper: Knas i kvadrat, del 2. Dagens program handlar om hjärnskador som gör att man börjar prata med en helt annan dialekt. Dessutom handlar det om vombaternas fyrkantiga bajs och vad det kan vara bra för. **12.03** Digilistan. Med Stefan Lindeberg. **14.03** Torehammars sköna nya värld. **16.03** Humorhimlen Lab. P3:s testyta för ny humor. **18.03** Verkligheten i P3. Med Shang Imam. **20.03** P3 star. Med Justin Bieber. Reportern Niklas Folkeson intervjuar Finlands nya stjärnskott Isac Elliot som i hemlandet jämförs Dessutom så spelar Sanna Bråding upp fem nya låtar som adderats på vår röstningshemsida och som vill hamna på P3 Stars Topp-10-lista. **22.05** Musikguiden i P3: Soul. **0.02** Vaken. Med Henrik och Ami.

DAGENS TV-TIPS

Christine Meltzer som Pia Sundhage

I den femte säsongen av Partaj fortsätter Christine Meltzer att spela den ständigt aktuella Hollywood-frun Gunilla Persson, dessutom blir hennes tolkning av förbundskaptenen Pia Sundhage ett återkommande inslag. – Det är jättekul, jag älskar henne! **Kanal5 21.00**

Unik chans att höra alla ledarna

Partierna har presenterat sina budgetförslag och upptakten inför det kommande supervalåret, med val både till Europaparlamentet och riksdagen, är i full gång. Det har blivit dags för partiledardebatt i Agenda. **SVT2 20.00**

Hästpojken sjunger i Orsa

Indierockbandet Hästpojken, med tidigare Bad Cash Quartet-medlemmarna Martin Elisson och Adam Bolmeus i spetsen, släppte nyligen sin tredje skiva En magisk tanke. I kväll uppträder de hos Moreaus med mera. **SVT1 20.00**

Lotta Lundgren gästar Babel

Lotta Lundgren har undervisat om svenska folkets matvanor i Landet brunsås och ätit sig igenom allsköns märkliga maträtter i Historieätarna. Nu är hon aktuell med boken Tio lektioner i matlagning och gästar kvällens Babel. **SVT2 22.10**

Felix testar lastbilslivet

Felix Herngren fortsätter att utmana sig själv i Felix stör en ingenjör, där han tidigare bland annat provat flygplanet Jas 39 Gripen. Den här gången träffar han Scania-anställda ingenjören Anna Pernestål i Södertälje. **TV4 19.30**

svt1

6.00 Vid lägerelden. (R) **6.30** Kobra. (R) **7.00** Minnenas television: Bengt Bedrup. (R) **9.00** von Svenssons kläder. (R) **9.30** Landet runt. (R) **10.15** Go'kväll. (R) **11.00** En askungesaga. (R) **11.50** Kampen om kronan. (R) **12.00** Island runt. **12.30** Skavlan. (R) **13.30** Speedway: VM-serien. (R) **14.30** Motorsport. **15.30** Racing dreams. (R) **17.10** Londoners. (R) Polsk dramaserie från 2009. **17.55** Sportnytt.

- 18.00 **Rapport**
18.10 **Regionala nyheter**
18.15 **Tillsammans för Världens Barn**
Insamlingsprogram. Radiohjälpens insamling för Världens Barn. Även senare i natt och SVT24 7/10.
- 19.00 **Sportspegeln**
Även 7/10 och senare i natt.
- 19.30 **Rapport**
19.55 **Regionala nyheter**
20.00 **Moraeus med mera**
Svensk underhållning från 2013. Del 7 av 8. Gäster är Darin, Hästpojken, Py Bäckman och Adrian Lux. Programledare: Kalle Moraeus. Även 9/10, 12/10, SVT24 7/10 och 11/10.

- 21.00 **Bron**
Svensk-dansk kriminalserie från 2013. Del 3 av 10. Miljöaktivisterna planerar nästa attack, större och mer omfattande än de tidigare. Efter ett anonymt tips är Saga och Martin nära att gripa dem. Men när de slår till mot gruppens lokal är de som uppslukade av jorden. Nu vet aktivisterna att polisen är dem på spåren. Även 7/10 och SVT24 11/10.
- 22.00 **Akuten**
Brittisk realityserie från 2012. Del 3 av 6. Även 7/10 och SVT24 9/10.
- 22.50 **Det hände i Sköndal**
Svensk kortfilm från 2013. Med ett stilistiskt vemod, som återfinns i tecknaren Jan Stenmarks collage, följer vi kampen mellan liv och död. Regi: Johan Tappert.
- 23.05 **Rapport**

23.10 VM-rally 2013. Höjdpunkterna från Rally Alsace, årets elfte av tretton deltävlingar i VM-serien. **.05** Kommunpampar. (R) Svensk dokumentärserie från 2013. **1.05** Boardwalk empire. (R) Dramaserie från 2011. **2.00–2.30** Sportspegeln. (R) **5.15–6.00** Tillsammans för Världens Barn. (R)

6.30 Scrubs. **8.00** Magnum. **9.00** Speeders. **10.00** Amazing race. **12.00** Fear factor USA. **13.00** Ink master USA. **14.00** 99 saker med Erik & Mackan. **15.00** Simpsons. **16.00** Family guy. (R) **17.00** Robot combat league. **18.00** Ink master USA. Realityserie från 2012. **19.00** Never ever (try this at home). Svensk underhållning från 2013. **19.30** 1600 Penn. Komediserie från 2012. **21.00** 2 1/2 män. **21.30** Anger management. (R) **22.00** The exes. (R) **22.30** 112 Aina. (R) **23.00** American dad. **0.00** Whitney. **1.00** How I met your mother. (R) **2.00** 2 1/2 män. (R) **2.25** 1600 Penn. (R) **2.50** American dad. (R) **3.35** Scrubs. (R) **4.50** Caught on camera. **5.35–6.05** Whitney.

svt2

8.00 Tommie Haglund . **9.00** Rapport. **9.05** En glamourmodell kommer hem. **9.35** Rekviem för en trollslända **10.00** Rapport. **10.05** Gudstjänst. **11.05** Rapport. **11.10** Louis Neethling. **11.40** Finland är svenskt. **12.10** Rapport. **12.15** Min sanning. **13.15** Orientering. Världscupfinalen i Schweiz. **16.10** Rapport. **16.15** Paulo Coelho. **17.00** UR. **17.00** Kortfilmsklubben. **17.37** Modern ghost stories. **17.48** Kortfilmsklubben. (R)

- 18.00 **Leva som amish**
18.50 **Vykort från Europa** (R)
Norskt reportage från 2009.
- 19.00 **Världens natur: Attenborough**
Brittisk naturserie från 2012. Del 2 av 3. Evolutionen har fascinerat David Attenborough i alla år och var även temat för hans första stora serie "Liv på jorden". Men när han började sin tv-bana var dna inte ens upptäckt ännu. Även Kunskapskanalen 7/10, 9/10 och 12/10.
- 19.50 **Vilda underverk – Afrika** (R)
Naturserie. Repris från 2012.

- 20.00 **Agenda: Partiledardebatt**
Svensk debatt från 2013. Direktsänd partiledardebatt. Medverkande: Fredrik Reinfeldt (M), Annie Lööf (C), Jan Björklund (FP), Göran Hagglund (KD), Stefan Löfven (S), Åsa Romson (MP), Jonas Sjöstedt (V) och Jimmie Åkesson (SD). Programledare: Camilla Kvartoft, Mats Knutson. Även: 7/10 i SVT1, 7/10, 8/10 i SVT24, 12/10.

- 21.00 **Aktuellt**
21.15 **Agenda: Partiledardebatt**
22.00 **Sportnytt**
22.10 **Babel**
Svenskt litteraturmagasin från 2013. Del 6 av 12. Romantikmässan i Atlanta med Nora Roberts. I studion Kjell Westö med nya boken "Hägring 38". Bokcirkel om "Hjärtat jagar allena". Jenny Lindh och Daniel Sjölin om odödliga författaren Ernest Hemingway. Programledare: Jessika Gedin. Även 9/10.

23.10 Gudstjänst. (R) Även 7/10. **0.10** Talarén. (R) Även SVT24 9/10. **1.10–5.00** Nyheter. **1.10** 24 Vision. **1.30** Rapport. **1.35** 24 Vision. **2.00** Rapport. **2.05** 24 Vision. **2.30** Rapport. **2.35** 24 Vision. **3.00** Rapport. **3.05** 24 Vision. **3.30** Rapport. **3.35** 24 Vision. **4.00** Rapport. **4.05** 24 Vision. **4.30–4.35** Rapport.

6.05 Dr Phil. (R) **7.05** Dr Phil. (R) **8.00–8.55** Dr Phil. (R) **11.00** Två panka tjejer. (R) **11.30** Två panka tjejer. (R) **11.55** Två panka tjejer. (R) **12.25** Två panka tjejer. (R) **12.55** Celebrity wife swap. (R) **13.55** Jamie Olivers skolmat. **15.00** 112 – på liv och död. (R) **16.00** 112 – på liv och död. (R) **17.00** 112 – på liv och död. (R) **18.00** Vad blir det för mat. (R) **18.30** Vad blir det för mat. (R) **19.00** Bingolotto. **20.00** Det okända. (R) **21.00** Spärlöst. **22.00** Kommissarie Anna Travis. (R) **23.00** Kommissarie Anna Travis. (R) **0.00** Kommissarie Anna Travis. (R) **1.00** Ghost hunters. **2.00** Rescue mediums. (R) **2.30** Rescue mediums. (R) **3.00** Sunshine. **5.10** Lyxhem till salu. (R) **5.35–6.05** Lyxhem till salu. (R)

3

6.00 Nanny. **6.30** Alla älskar Raymond. (R) **7.00** Ben and Kate. **7.30** Hot in Cleveland. **8.00** Go on. **8.30** Up all night. **9.00** American idol. (R) **11.40** The Mindy project. **12.10** My shopping addiction. **13.10** Five. Drama från 2011. **15.00** Necessary roughness. Dramaserie från 2012. **16.00** Stockholm brinner. (R) Svensk realityserie från 2013. **17.00** Tonårsbossen. (R) Svensk underhållning från 2013.

- 18.00 **Lyxfällan** (R)
Svensk livsstilsserie från 2013. Del 6 av 12. Programledare: Patrick Grönlund, Magnus Hedberg.
- 19.00 **Svenska Hollywoodfruar** (R)
Svensk realityserie från 2013. Del 7 av 10. Britt bjuder på udda träningstips. Maria och Siv snackar sex och samlevnad och Gunilla larmar och gör sig till på alla tänkbara sätt.

- 20.00 **Efterlyst special: Piketen** (R)
Svensk dokumentärserie från 2013. Del 1 av 2. Vi studerar skarpa situationer ur piketens historia där poliserna som deltog i farliga situationer berättar hur och varför de agerade som de gjorde. Vi skildrar också rekryteringen av piketpoliser, som avslutas med "hell week" då ett fåtal elitpoliser väljs ut från 130 rekryter.

- 21.00 **Navy CIS**
Amerikansk kriminalserie från 2012. Del 23 av 24. En utredare från försvarsministeriet förhör hela NCIS-teamet angående Bodnar. Men det framstår som att de är på jakt efter någon särskild.
- 22.00 **NCIS: Los Angeles**
Amerikansk kriminalserie från 2012. Del 15 av 24. Teamet tar reda på mer om den enda överlevande från en tidigare terrorgrupp.
- 23.00 **Brottskod** (R)
Svensk dokumentärserie från 2013. Del 7 av 8. För svenska folket blev loan Ursut känd som mästerrymaren, en äventyrare som rymde från Hallanstalten.

0.00 Airheads. Amerikansk komedi från 1994. Rockbandet Lone Rangers kämpar för sin existens. I rollerna: Brendan Fraser, Steven Buscemi, Adam Sandler. Regi: Michael Lehmann. **1.55** Jesse Stone. Amerikansk kriminalmysterie från 2009. **3.30** Royal pains. **4.15** The marriage ref. **5.05** Go on. **5.30–6.00** Nanny.

6.55–7.55 Drömhäm vid havet. **8.25** En plats i solen. **8.55** Kjelles smakresa. (R) **9.55** Property ladder. **10.55** Mary Portas – upp till bevis. **11.55** Top chef. **12.55** Shark tank. (R) **13.50** Million dollar listing New York. (R) **14.50** Morden i Midsomer. **17.00** Property ladder: Mardrömsprojektet. (R) **18.00** Hus-toppen. (R) **19.00** Father Brown. **20.00** Morden i Midsomer. Brittisk kriminalserie från 2010. Sonia Woodley blir knivhuggen och den lilla byn Milton Cross börjar att avslöja sina hemligheter. **22.05** Brottet och straffet. **23.40** The Americans. (R) **0.45** Monk. (R) **1.40** Monk. (R) **2.35** The closer. (R) **3.25** Miami medical. **4.15–5.15** Real Crime: Lady in the Lake. **5.20–6.15** En plats på landet. (R)

4

5.55 Barnprogram. **5.55** Tom & Jerry. (R) **6.00** The Scooby & Scrappy Doo show. **6.20** Gröna lyktan. **6.45** Kung Fu Panda. (R) **7.10** Pokémon. **7.35** Mimmi & Mojje - vampyrernas återkomst. (R) **7.58** Nyhetsmorgon. **11.30** Körslaget – med Lottodragningen. (R) **13.00** Bonde söker fru. (R) **14.00** Life or something like it. **16.00** Thomas Peterssens bästa. (R) **17.00** Trav: Vinnare V64. **17.55** Keno.

- 18.00 **Bingolottos upp till miljonen**
Svensk frågesport från 2013. Del 8 av 18. Tävlrar gör vinnerna Gunilla Svensson. Programledare: Marie Serneholt. TV HD.
- 19.00 **Nyheter na**
19.10 **Sporten**
19.25 **Vädret**
19.30 **Felix stör en ingenjör**
Svensk dokumentärserie från 2013. Del 5 av 6. Det blir lastbilstävling, cykelrace och benvaxning när Felix träffar ingenjören Anna Pernestål som arbetar på Scania i Södertälje. Programledare: Felix Herrgren.

- 20.00 **Förr eller senare**
Svensk frågesport från 2013. Del 5 av 6. Tävlrar gör komikern Ann Westin, skådespelaren Helge Skoog, programledaren och skådespelaren Sven Melander och journalisten Gert Fylking. Programledare: Hans Rosenfeldt. Även 24/10.

- 21.00 **FILM Wallander: Vittnet**
Svenskt kriminaldrama från 2009. En liten flicka gömmer sig någonstans i Ystad. Hon har sett något fruktansvärt – och måste till varje pris tystas. Samtidigt inleds en omskriven rättegång om människohandel i Ystad tingsrätt där Kurt Wallander och åklagaren Katarina Ahlsell utsätts för dödshot. I rollerna: Krister Henriksson, Lena Endre.
- 22.00 **Nyheter na**
22.05 **Vädret**
22.15 **FILM Wallander: Vittnet, forts**

23.10 Fotbollskanalen Europa. Svensk fotbollsmagasin från 2013. Del 23 av 30. Samsändning med TV4 HD. **23.55** Vikings. Äventyrsserie från 2013. **0.55** How she move. Drama från 2007. **2.50** Så växte Amerika fram. Dokumentärserie från 2010. **4.05–5.15** Hem till gården. (R) Brittisk dramaserie.

6.00 Brothers & sisters. **6.50** Brothers & sisters. **7.40–8.30** Vita huset. **9.35** Saturday Night Live. (R) **10.45** Maniska samlare. **11.45** Drömliv till salu. **12.45** Biography. **13.45** Gordon's kitchen nightmares. (R) **14.45** Top gear. **15.55** Grand designs Australien. (R) **17.00** American pickers. (R) **18.00** Dog and Beth: On the hunt. (R) **19.00** Duck dynasty. (R) **19.30** Duck dynasty. (R) **20.00** The Cleveland show. Amerikansk animerad komediserie från 2011. **20.30** Bob's burgers. **21.00** Sons of anarchy. **22.00** American horror story. **22.55** Episodes. **23.30** Top gear. (R) **0.45** CSI Miami. (R) **1.40** Prime suspect. **2.35** I farozonen. (R) **3.30** Kommissarie Gently. (R) **5.05–6.00** Jeremy Kyle show.

5

6.00 Kära Susan. **6.25** Ultimate Spider-Man. **6.50** Shake it up. **7.15** Ugly Betty. **8.40** Hellcats. **9.35** Arrow. (R) **10.30** The little Paris kitchen: Cooking with Rachel Khoo. **11.10** Giftna på låtsas. **13.15** So you think you can dance. (R) **15.00** Real Housewives of New Jersey. **16.00** Familjen Kardashian. Realityserie från 2012. **17.00** My big fat American gypsy wedding. Realityserie från 2013.

- 18.00 **Dessertmästarna** (R)
Svensk matlagningsserie från 2013. Del 1 av 10. Repris från 30/9.
- 19.00 **Frisörakuten**
Amerikansk realityserie från 2013. Del 6 av 12. Programledare: Tabatha Coffey.

- 20.00 **America's funniest home videos**
Amerikansk underhållning från 2010. Del 47 av 48. Vanliga människors hemvideofilmer med fokus på humor. Det kan vara barnkalas, bröllop, husdjur, skidåkning och mycket annat som har fått en oväntad komisk knorr när något gått galet. Programledare: Tom Bergeron.

- 21.00 **Partaj**
Svensk humor från 2013. Del 1 av 10. Programledare: Christine Meltzer, Johan Petersson. Även 12/10.
- 22.00 **Café Bårs**
Svensk humorserie från 2013. Del 1 av 9. Vi får se hur grabbarna har tillbringat sin sommar och det avslöjas hur det gick med den otipade romansen mellan Pedda och Marie Serneholt. "Café Bårs" har spritt sig som en löpeld och vi får se hur Göteborgs egen version ser ut. Även 12/10.
- 22.30 **CSI** (R)
Amerikansk kriminalserie från 2013. Del 20 av 22. CSI-teamet utreder när en anställd på ett läkemedelsföretag hittas död i ett lerbad på ett populärt spa. Hodges upptäcker en obehaglig hemlighet om sin fästmö. Repris från 30/9.

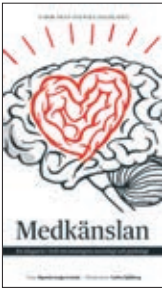
23.30 Marvel's agents of S.H.I.E.L.D. (R) Science fiction-serie från 2013. **0.25** Under the dome. (R) Science fiction-serie från 2013. **1.25** I mördarens spår. Brittisk kriminalserie från 1991. **3.30** United States of Tara. **4.00** Top gear Australien. **4.50** One Tree Hill. **5.35–6.00** Kära Susan. (R)

SvD.SE TV

Över 170 kanaler att välja bland.
svd.se/tv

Nöje, filmtrailers och nyheter.
svd.se/webbtv

En ny e-bok med Idagsidans artikelserie

Medkänslan

Medkänsla kan frigöra mer dopamin än sex, visar hjärnforskning. Medkänsla har varit nödvändigt för vår överlevnad, säger evolutionsläran. Och en ny terapiform som bygger på att utveckla medkänsla med sig själv kan vara vägen ur personliga problem och trauma. Läs hela Idagsidans artikelserie om psykologisk, neurologisk och biologisk forskning kring medkänslans egenskaper i en ny e-bok.

Köp på Bokon.se

MAKUTSI SAFARI SPRINGS

Vilda djur och varma källor

Mellan bergskedjan Drakensbergen och nationalparken Kruger, vid Makutsi-floden, ligger lodgen Makutsi Safari Springs. Här bor du med naturen, djuren och de varma källorna Makutsi Springs in på knuten. Åk själv eller ta med hela familjen för en vecka på Makutsi Safari Springs med safaris, utflykter och bad i poolen fylld med mineralrikt vatten från källorna. En stor del av maten du äter på lodgen är egenproducerad.

VECKOPROGRAM

DAG 1 Transfer till Makutsi Safari Springs. Här kopplar vi av vid poolen som är fylld med mineralrikt vatten från de varma källorna.

DAG 2 Safari i Makutsi Game Reserve i öppen jeep. Välj att åka tidig morgon eller sen eftermiddag. Med lite tur kan vi få se elefant, noshörning, sebra, lejon, giraff, krokodil, flodhäst m.m.

DAG 3 Heldagssafari i Krugerparken.

DAG 4 Vi gör en tur i det vackra Drakensbergen med stopp bland annat vid Blyde River Canyon.

DAG 5 Vi ägnar eftermiddagen åt safari i Makutsi Game Reserve och stannar ute till mörkrets inbrott.

DAG 6 Besök i Sekororo Tribal Village för en inblick i Sothofolkets traditioner och kultur, samt en promenad i Drakensbergens vackra natur.

DAG 7 Hemfärd eller förläng vistelsen i Sydafrika.

PRISER Prisindikation per person: 9 950 kr.

INGÅR Halvpension och vissa luncher, transporter, utflykter och inkvartering. 6 nätter på Makutsi Safari Springs ****.

AVRESOR Dagligen

FLYG Flyg t/r Sverige-Sydafrika samt inrikesflyg kan bokas genom oss. Pris på begäran.

Mer information hittar du på www.escapesafaris.se

Alströmergatan 39C, Stockholm. Telefon 08-457 16 90, mail safaris@escapetravel.se, www.escapesafaris.se

escape
SAFARIS

Seychellerna utöver det vanliga

Gemytlig motorjaktkryssning i Edens lustgård med personlig atmosfär!

Ta chansen och upplev underbara Seychellerna på absolut bäst tänkbara sätt: med ett litet personligt kryssningsfartyg! Vi inleder vår resa med två avkopplande dagar på förstklassiga Meridien Barbarons på huvudön Mahe. Sedan tar vi oss till hamnen i huvudstaden Victoria där vårt flytande hotell MY Pegasus ligger och väntar. Fartyget tar endast 49 passagerare och kan genom sin storlek ta oss till öar och vikar som de stora kryssningsfartygen inte klarar. Lata dagar ombord väntar medan vi kryssar mellan öarna, njuter av naturen och gör sköna strandhugg. Middagarna intas ofta utomhus under stjärnorna. På soldäck kan du njuta av sol, läsa en bra bok eller bara hänföras av utsikten.

I fartygets akter finns en plattform varifrån du enkelt kan ta dig ut i vattnet för en simtur när fartyget ligger för ankar i någon naturskön havsvik. Under uppehållen på öarna erbjuds olika utflykter. Med tanke på de höga hotellpriserna på Seychellerna är detta en mycket prisvärd resa där du har hotellrummet med dig hela tiden!

AVRESA 20 november 2013

PRIS Från 34 800:-

Besök oss på
Seniormässan
15-17/10
Kontakta oss för
gratis entré!
Först till kvarn!

Alströmergatan 39C, Stockholm. Telefon 08-450 38 90, mail info@escapetravel.se, www.escapetravel.se

escape
TRAVEL